

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Commvni,
Excommunicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

Sectio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

SECTIO I.

Quid sit irregularitas, & quæ potestate introducta sit.

Significatio
voci irregulari-
tatis.

Rimo circa nominis etymologiam, constat irregularitatem à regula, seu regulare dictam esse addita præpositione, In, quæ vim habet significandi priuationem: est enim irregulare, quod intra regulam non continetur, ex quo sumpta est vox abstracta Irregularitas, ad significandum impedimentum, ratione cuius homo fit incapax illius gradus, vel actionis, quæ alijs communis est, atque ita extra generalem regulam constituitur. In qua significatione a Cæo generali impedimenta legalia, quæ erant in lege veteri dici solent communiter irregularitates legales: & in hac amplitudine censuræ omnes, multaque alia impedimenta possunt dici irregularitates: tamen ex usu Ecclesiæ usurpata est hæc vox ad significandam specialem quandam inhabilitatem, ratione cuius fidelis excluditur ne ad clericatum assumatur, quod est extra regulam fieri. Ita exponunt hanc vocem communiter scribentes in hac materia. Quanquam Abul. Matth. q. 11. 6. dicat, hanc notā seu maculam vocari irregularitatem à causa non ab effectu, scilicet, quia causatur per hoc quod agitur contra regulam Ecclesiasticam disciplinæ. Sed hoc non est semper necessarium ad irregularitatem, ut

Abul.

Nic. Plouius, videbimus. Aliter Nicolaus Plouius n. 1. inquit, irregularitatem dici, quasi contra regulam Ecclesiæ natum, siue propter factum, vel defectum extra Ecclesiā positum. Sed illud prius & violentum est, & nimis restrictum: posterius vero cum communi interpretatione coincidit, dum modo extra Ecclesiā exponatur, id est extra Ecclesiasticam regulam, seu ordinem.

Supposita ergo vocis significatione, in explicanda re, quid scilicet sit irregularitas, varij sunt auctores, ut videre licet fere in omnibus allegatis, & Hostien. in c. 2. de Cler. ex. ministr. Alberto Trocio de Vero & perfecto clerico, c. 2. n. 2. Soto 4. d. 22. ar. 1. & d. 25. q. 1. a. 2. Ledesma 2. p. 4. q. 26. a. 2. Viguerio ca. 16. § 6. verlic. 6. Archidiano in c. 1. de Sententia & re iudic. n. 5. Cardin. in Clem. 1. de Homicid. n. 16. & 17. Quorū omniū verba referre & inter se conferre, reiciendo superflua in aliquibus, & in alijs addendo, quæ de sunt plixum esset & infructuosum. Et ideo breuiter sic definienda videtur irregularitas, Est inhabilitas seu impedimentum canonicū ex se directe ac primario impediens acceptionem ordinum Ecclesiasticorū, & consequenter etiā usum eorum. Hæc definitio sumitur ex citatis autoribus, nā in re hoc dicitur, licet variis verbis. Ponitur autem loco generis, inhabilitas aut impedimentum, quia & omnis irregularitas impedimentum est, & multa alia sunt impedimēta, quæ nō sunt irregularitates, ut explicando ceteras particulas loco differentiæ positas declarabitur. Non est autem positū loco generis, quod sit poena, quia non est hoc de ratione irregularitatis, neque omni irregularitati conuenit, imo si aliqua id habet, est accidentariū ad essentiam eius. Et eadē ratione nō est positū, quod sit censura, quia omnis censura poena est, & ideo si esse poenā non est de ratione irregularitatis, multo minus esse poterit ut sit censura: imo cum aliqua irregularitas possit esse poena, nulla tamen est proprie censura, ut ex dicendis amplius constabit.

Addimus vero hoc impedimentum debere esse canonicum seu Ecclesiasticum: quoniam ut scit. 4. late dicturi sumus, irregularitas iure humano introducta est: certum est autem non potuisse introduci iure ciuili, aut temporali potestate, quæ de spiritualibus rebus, ut sunt ordines Ecclesiastici, & clericorum status, nihil per se disponere potest: est ergo

A iure canonico introductum. Per hoc autem exclusum dicitur in primis omnis incapacitas ad ordines suscipiendos, quæ ex diuino iure orta est. Omnis enim homo non baptizatus, est inhabilis ad ordines, nam incapacitas est inhabilitas, illa vero irregularitas nō est: quia illud non est impedimentum canonicum, sed diuinū. Similiter foemina est inhabilis ad ordines, & tamen irregularis proprie non est ob eandem causam. Quam ita etiam explicare possumus, nam hæc inhabilitates sunt veluti negationes quædam, & impotentia: irregularitas autē esse debet per modū priuationis, ita ut in subiecto supponat capacitatem, & illud priuet morali modo exercitio seu usu talis capacitatis. Nec vero omne impedimentū, quod capacitatem supponit, vera irregularitas est: nam peccatū mortale impedit suo modo susceptionem ordinum, scilicet sacrorū, quia non potest, qui illud habet, illos digne & sine nouo peccato suscipere, ut sumitur ex c. vlt. de Temp. Ord. & D. Tho. in 4. d. 24. q. 1. a. 3. de omnibus ordinib. id affirmat, & merito supponendo quilibet illorum esse verū sacramentum, & tamē peccatū mortale non est irregularitas, nā irregularitas per se non est culpa, quāuis posset esse culpe effectus, & peccatum non habet ex aliqua Ecclesiastica lege quod tale impedimentum sit, sed natura sua, & ideo per illam particulam optime reijcitur à definitione. Quapropter necessarium non est addere, irregularitatem esse tale impedimentum, ut etiā post poenitentiam impediatur, ut per hoc significetur peccatum, quod per poenitentiam aufertur, non esse irregularitatem. Licet enim hoc verum sit, ut disp. sequent. scit. 1. dicemus, tamen in definitione hac non est necessarium, quia peccatum sufficienter excluditur per dictam particulam, & in definitione non sunt omnia inculcanda.

Denique per illam particulam excluduntur quæcumque alia impedimenta, quæ absque vlla institutione humana natura sua impediunt susceptionem ordinum, vel usum eorum, ut v. g. si homo careat membris necessarijs ad ministerium ordinis, vel aliquid simile. Oportet autem aduertere hoc impedimentum aliquando tale esse, ut omnino impediatur ordinis: ita ut valide recipi non possint, de quorum generatim dictum est. In particulari autem tractare de his impedimentis, quæ irritant susceptionem ordinum, non est huius loci: nam quædam sunt certa, ut sunt supra posita, scilicet defectus baptismi, aut sexus foemineus, item defectus intentionis seu voluntatis, qualis est in homine inuito, vel in adulto dormiente, qui nunquam de ordinibus deliberauit. Alia vero sunt dubia, ut de perpetuo amentē, aut trunco manibus, vel quocumque alio, qui habeat impotētiā perpetuam ad usum ordinum, de quibus omnibus, nobis dicere satis nunc est, si sunt impedimenta irritantia ordines, vel natura sua, vel diuino iure, non esse irregularitates. Aliqua vero sunt impedimenta, quæ licet non reddant hominem omnino incapacem, reddunt tamen aliquo modo ineptum, ut decenter & digne ordinari possit, quæ indecentia in rebus ipsis exiit, non enim introducit ab humano iure, sed potius ab Ecclesiā considerata est ad tale ius introducendum, quia non sine causa, & fundamento in re ipsa, illud introducit, argumentum Regulæ, Sine culpa, de Reg. iur. in 6. ca. 2. de Constitut. c. Quasiuit, de his quæ sunt à mai. par. cap. 1. Quisquis, §. 1. C. Ad leg. Iul. Maiest. l. Sanctissimi, C. de Poenis, & dicemus late scit. seq. Hæc vero indecentia, quæ ante ius positum supponitur, interdum potest esse tanta, ut ex se reddat ordinationem peccaminosam, vel ex parte susipientis, vel ex parte dantis, ut est ignorantia, &c. & hæc etiam sub hac ratione non est irregularitas, quia est plusquam canonicum impedimentum, & quali incapacitas quædā, & idem est de similib. Alia vero est indecentia, quæ ex se sola nō est sufficiens, ut reddat susceptionem ordi-

nati illicitam intrinsece, vt est, v. g. defectus natali-
um: adiuncto autem canonico iure, talis conditio
impedit omnino susceptionem ordinum. In hoc er-
go sensu dicitur irregularitas esse impedimentum
canonicum.

Aditur vero in definitione, *directe impediens*, &c.
quia, vt diximus agentes de censuris, hæc impedi-
menta canonica sunt veluti priuationes quædam,
quæ non nisi per ordinem ad positiua explicari, &
inter se distingui possunt. Et quia sunt etiam Ecce-
lesiasticæ prohibitiones, & morales impotentia: ideo
per ordinem ad actus seu effectus declarantur. Irre-
gularitas ergo est iuridica quædam ineptitudo ad
recipiendos ordines, & ideo dicitur directe impe-
dire ordinum susceptionem. Vnde intelligi potest
illa particula, *directe*, posita ad distinguendam irre-
gularitatem à censuris, nam ille etiam sunt impedi-
menta canonica respectu aliquarum rerum vel ac-
tionum Ecclesiasticarum, tamen directe non impe-
diunt susceptionem ordinum, sed excommuni-
cacio priuat communicatione fidelium, interdictū
auditione diuinorum, suspensio muneribus sacris,
& ideo nulla illarum irregularitas est. In quo graui-
ter errauit Speculator, qui, vt Nauarrus refert, dixit
omnem illum, qui censura ligatus est, esse irregula-
rem: nam, licet hoc dici possit, latissime illa voce v-
tendo ad significandum omnem exclusum à quoli-
bet generali canone vel regula, non tamen in pro-
prietate iuris canonici, in quo neque irregularitas
censura est, vt supra est dictum, neque etiam censuræ
sunt irregularitates, vt ex eo dē principio sequitur,
& ex dicendis magis constabit.

Irregularitas
non est cen-
sura.

Speculator
errauit.

Dubium.
Nauarr.

Superest vero difficultas, quia aliquæ censuræ
priuant directe susceptione ordinum, & vsu illorū.
Propter hoc Nauarr. addendum putauit in defini-
tione, *quatenus ordines sunt*, vt per hanc particulam,
excludantur censuræ. Quod quidē respectu excom-
municationis optime satisfacit: nam excommuni-
cacio maior priuat quidem directe & vi sua rece-
ptione & vsu ordinum, non tamen formaliter vt ta-
les sunt, sed quatenus sunt communicationes quæ-
dam cum aliis fidelibus, nec sine communicatione
fieri possunt. Excommunicatio item minor directe
non priuat vsu ordinis, nisi quatenus habet adiun-
ctam receptionem alicuius sacramenti, vt in proprio
loco diximus. Quamuis autem priuet susceptione
sacramentorum, & consequenter ordinum, non ta-
men quatenus ordines sunt, sed vel quatenus sunt
communicationes, vt dictū est, vel etiam quatenus
sunt sacramentum, vt sic, & consequenter tantū ac
secundario quatenus sunt ordines, quo titulo possit
etiam per illam particulam (si addatur) excludi pec-
catum mortale. Non videtur autē illa particula suf-
ficiens ad suspensionem ab officio excludendā, quia
nō videtur posse negari, quin directe priuet vsu ordi-
nū. Respondet Nauarr. priuare quidem vsu ordi-
nū, non tamē quatenus ordines sunt, sed quaten-
sunt officia Ecclesiastica. Sed licet hoc apparēter di-
ci possit de suspensione, quæ adæquate suspendit ab
officio, non tamen de suspēione quæ specialiter est
ab ordine, quia vsus ordinis essentialiter est Eccelesi-
asticum officium, & tale officium: hæc vero suspē-
sio ab hoc officio ecclesiastico, vt tale est, suspendit,
ideoque non suspendit ab alio, & ideo non videtur
posse priuare magis directe ordinū ministerio. Vnde
hoc fortasse argumento coacti, Syluester, & nonnul-
li alii Summi dixerunt, irregularitatem differre
à suspensione tanquam includens, & inclusum, quia
irregularitas includit suspensionem quatenus pri-
uat vsu ordinum, & aliquid addit, scilicet, carentiā
ordinis, quo non priuat suspensionem. Sed hi auctores &
supponunt falsum: supra enim ostensum est suspen-
sionem etiam impedire noui ordinis susceptionē:
& non declarant rei essentiā & definitionem. Nam
si intelligant irregularitatem formaliter includere

Fr. Suarez tom. 5.

suspensionem, falsum docet, quia hæc sunt impedi-
menta canonica in iure formaliter diuersa. Si vero
solum intelligunt materialiter irregularitatem ali-
quid efficere, quod facit etiam suspensio, verum di-
cunt, sed non declarant quo diuerso modo illud ef-
ficiat, nec quomodo hæc differentia in definitione
contineatur, quod necessarium est.

Propter hæc ergo alij censent necessarium esse
in definitione addere particulam, *perpetuum ex se*, vt
per illam distinguatur irregularitas ab omni censu-
ra. Nam per effectus nude seu materialiter sumptos
nō potest satis, & in vniuersum distingui vt videret
probare discursus factus: ergo oportet vt veluti ge-
nere potius quā specie ab eis distinguatur. Sic e-
nim suspensio per genus suum ab irregularitate di-
stinguitur, quia nimirum censura est: irregularitas
autem non est censura: ergo & e conuerso irregu-
laritas distinguatur à censura per genus suum prop-
rium seu proximum. Nam impedimentum canoni-
cum est quali remotum & vniuersale genus quod
immediate distingui potest in censuram, & illud im-
pedimentum, quod censura non sit: est autē de rati-
one censuræ vt sit impedimentum de se nō perpetu-
um, quia est medicinalis, & consequenter auren-
da, si homo resipiscat, vt in superioribus visum est:
optime ergo impedimentum de se perpetuum im-
mediate condistinguetur à censura (siue diuisio sit
adæquata, siue non) & sub hoc proximo genere cō-
tinebitur immediate irregularitas, & per illud di-
stinguetur à suspensione si illa particula in definitio-
ne addatur. Et consequenter, licet conueniat cum
suspensione in dicto effectu, differet tamen in mo-
do, quia efficit illum vt perpetuum.

Aliorum ve-
sponsio.

Nihilominus hæc particula à nobis prætermissa
est, tum quia Dōctores communiter illam non ad-
dunt, & definitiones sumendæ sunt, quoad fieri pos-
sit, ex communis sensu sapientum, & præsertim in his
rebus moralibus, quæ ex iure pendēt, in quibus pe-
riculosum est definitionem statuere, vt dicitur in L.
Omnes definitio, ff. de Reg. iur. Tum etiam quia ex il-
la particula possunt oriri aliæ difficultates, vel am-
biguitates, vt an defectus ætatis sit irregularitas, cū
non sit perpetuus & an infirmitas nō perpetua pos-
sit inducere irregularitatem, & similia, quæ nō sunt
in definitione inculcanda. Tum præterea, quia illa
particula necessaria non est ad prædictam difficul-
tatem soluendam vt ostendam. Tum denique quia
per illam nō omnino satis sit difficultati posita, quia
potest dari suspensio perpetua quæ per illam parti-
culam non excluditur. Idemque argumentum est
de depositione verbali à iure lata, quia est impedi-
mentum canonicum, & perpetuum vsu ordinum
auferēs. Dico autem à iure lata, quia illa quæ fertur
ab homine, per hoc satis distinguitur ab irregulari-
tate, quæ vt infra dicam, nō fertur ab homine. Vnde
cum dicitur esse impedimentum canonicum, potest
cum hoc rigore intelligi, id est iure canonico i pō-
facto impositum. Hoc autem commune est de po-
sitioni ab eodem iure, eodem modo imposita.

Refutatur.

Respondent vero aliqui, concedendo suspē-
nem perpetuam & depositionem verbalem at solu-
tam non distingui ab irregularitate, & ita in iure sa-
pe ferri irregularitatem per verbum depositionis,
seu *deponatur*, sed de cōparatione depositionis cum
suspensione perpetua satis in superioribus diximus.
Quod vero ad irregularitatem attinet, diuicilis est
illa responsio. Primo quia in iure iuxta communem
interpretationem hæc pœnæ, sicut diuersa habent
nomina, ita distinctæ censentur, & variis delictis vel
causis accommodantur. Vt enim dicitur in L. Si idē,
C. de Codicillis, si idem codicillis, quod instrumenti
tis possent, cur his instrumentis diuersum vocabulū
mandatur ita nos in presenti argumētari possumus.
Secundo, quia sola diuersitas, quod imponatur à iure
vel ab homine, non variat rationem pœnæ, aut Ec-
clesia-

Aliquorum
et. v. 10.

El aditū

T. Si idem, C.
de Codicillis.

Syluester
sponsio.

Refutatur.

clericis impedimenti, ut exemplis constat in ex-
communicatione maiori à iure, vel ab homine la-
ta, & similibus. Ratione item patet, quia homo vel
ius sunt causæ extrinsecæ efficientes, quæ non variat
per se effectus, si in aliis omnibus conueniunt. Præ-
sertim quia homo seu iudex est quædā animata lex,
quæ eandem suspensionem, vel depositionem im-
ponit, quam lex ipsa solet imponere: si ergo illam et
pœna à iure posita, est irregularitas, cur non etiam
ab homine imposita. Tertio, quia in multis aliis dif-
ferant. Nam omnis suspensio & depositio semper
est pœna, & sub hac ratione tantum imponitur: ir-
regularitas autem sepe non est pœna, ut omnes fa-
tentur, & nunquam est tantum pœna, imo neque
vnuquam fortasse sub ea ratione primario imponi-
tur, sed tantum accessorie minus principaliter, ut
infra ostendemus. Deinde omnis suspensio etiam
perpetua, est propria clericorum, ut supra ostensum
est: irregularitas autem de se completitur laicos, im-
mo accidentarium illi est, quod persona, cui adue-
nit, ordines habeat. Præterea inter suspensionem
perpetuam à iure, & irregularitatem est alia diffe-
rentia manifesta, quod irregularis celebras non cō-
trahit aliam irregularitatem, ut infra dicam: suspen-
sus autem celebrando efficitur irregularis, ut supra
dictum est. Vnde Sixtus V. in Motu proprio contra
male promotos, cum in eos perpetuam suspensionē
tulisset, subiungit, eos sic celebrantes fieri irregula-
res: in quo non inducit nouum ius, sed supponit an-
tiquum, ut ex verborum tenore satis constat. Quin
etiam Pius II. similem suspensionē tulerat in quos-
dam male promotos, & qui illam contrahebant, &
ita ministrabant ex officio, fiebant irregulares, ut
videtur dicitur, & tradit Nauar. in Summa cap. 25, n.
70. & Villadiego tract. de Irregularitate. Hæc ergo
omnia satis indicant esse aliquā differentiā moralem
inter hæc duo, etiam si præcise considerentur ut ipso
iure lata: ergo, si definitio posita cū particula *perpe-
tuam*, adhuc communis est suspensioni perpetuæ, & de-
positioni iure latis, conueniens non est, nec sufficiens.

11
Vera dubij
resolutio.

Respondeo igitur, irregularitatem sufficienter
distingui à suspensione seu depositione per illā par-
ticulam, *directe ac primario impediens acceptionem ordi-
num*. Quod ut de clarem, aduerto, suspensionem (in
tota eius latitudine acceptam) in hoc per se differre
ab irregularitate, quod suspensio solum respicit ac-
tus, eorumque vsus prohibet: irregularitas vero,
quantum est ex se, ipsam capacitatem ordinum au-
fert, & constituit hominem extra ordinem eorum,
qui ad clericatum assumi possunt. Ita enim (ut hoc
obiter dicamus) accipienda est illa particula, *ordini*
Ecclesiasticorum, ut includit non solum sacramenta-
les ordines, sed etiam primam tonsuram, quam nū-
quam impedire potest suspensio, quia cum suspen-
sio solis clericis possit imponi, necessario supponit
primam tonsuram: irregularitas vero illam impe-
dit, atque adeo totum clericalem statum, sic ergo
per illam particulam excluditur omnis suspensio.
Circa depositionem vero stricte sumptam, seu de-
gradationem aduertendum est, in moralibus lon-
ge aliud esse non admittere personam ad aliquem
gradum, & eticere illum à tali gradu postquam ad-
missus est, quod moraliter contumeliosius est; ma-
ioremque pœnam indicat, iuxta commune prouer-
bium, *Turpius eiicitur, quam non admittitur ho/po*. quod
etiam allegauit Pontifex in cap. *Quemadmodum*, de
Iureiurando. Vnde, sicut Theologi dicunt, hominē
lapsum differre ab homine in puris naturalibus sic
ut nudatum à nudo, ideoque carentiam originalis
iustitiæ habere in homine lapso maiorem rationem
priuationis, & mali. Ita concipiendam censeo, serua-
ta proportionem, differentiā inter irregularitatem,
& depositionem quamcunque: nam irregularitas
impedit acceptionem ordinū; depositio vero priuat
(eo modo quo iure humano fieri potest) ordinibus

12
Alia dubij
resolutio.

13
Eadem

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

318

319

320

321

322

323

324

325

326

327

328

329

330

331

332

333

334

335

336

337

338

339

340

341

342

343

344

345

346

347

348

349

350

351

352

353

354

355

356

357

358

359

360

361

362

363

364

365

366

367

368

369

370

371

372

373

374

375

376

377

378

379

380

381

382

383

384

385

386

387

388

389

390

391

392

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

403

404

405

406

407

408

409

410

411

412

413

414

415

416

417

418

419

420

421

422

423

424

425

426

427

428

429

430

431

432

433

434

435

436

437

438

439

440

441

442

443

444

445

446

447

448

449

450

451

452

453

454

455

456

457

458

459

460

461

462

463

464

465

466

467

468

469

470

471

472

473

474

475

476

477

478

479

480

481

482

483

484

485

486

487

488

489

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521

522

523

524

525

526

527

528

529

530

531

532

533

534

535

536

537

538

539

540

541

542

543

544

545

546

547

548

549

550

551

552

553

554

555

556

557

558

559

560

561

562

563

564

565

566

567

568

569

570

571

572

573

574

575

576

577

578

579

580

581

582

583

584

585

586

587

588

589

590

591

592

593

594

595

596

597

598

599

600

601

602

603

604

605

606

607

608

609

610

611

612

613

614

615

616

617

618

619

620

621

622

623

624

625

626

627

628

629

630

631

632

633

634

635

636

637

638

639

640

641

642

643

644

645

646

647

648

649

650

651

652

653

654

655

656

657

658

659

660

661

662

663

664

665

666

667

668

669

670

671

672

673

674

675

676

677

678

679

680

681

682

683

684

685

686

687

688

689

690

691

692

693

694

695

696

697

698

699

700

701

702

703

704

705

706

707

708

709

710

711

712

713

714

715

716

717

718

719

720

721

722

723

724

725

726

727

728

729

730

731

732

733

734

735

736

737

738

739

740

741

742

743

744

745

746

747

748

749

750

751

752

753

754

755

756

757

758

759

760

761

762

763

764

765

766

767

768

769

770

771

772

773

774

775

776

777

778

779

780

781

782

783

784

785

786

787

788

789

790

791

792

793

794

795

796

797

798

799

800

801

802

803

804

805

806

807

808

809

810

811

812

813

814

815

816

817

818

819

820

821

822

823

824

825

826

827

828

829

830

831

832

833

834

835

836

837

838

839

840

841

842

843

844

845

846

847

848

849

850

851

852

853

854

855

856

857

858

859

860

861

862

863

864

865

866

867

868

869

870

871

872

873

874

875

876

877

878

879

880

881

882

883

884

885

886

887

888

889

890

891

892

893

894

895

896

897

898

899

900

901

902

903

904

905

906

907

908

909

910

911

912

913

914

915

916

917

918

919

920

921

922

923

924

925

926

927

928

929

930

931

932

933

934

935

936

937

938

939

940

941

942

943

944

945

946

947

948

949

950

951

952

953

954

955

956

957

958

959

960

961

962

963

964

965

966

967

968

969

970

971

972

973

974

975

976

977

978

979

980

981

982

983

984

985

986

987

988

989

990

991

992

993

994

995

996

997

998

999

1000

11
Alia dubij
resolutio.

12
Eadem

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

tatem quæ per antonomasiam, simpliciter talis est: tamen ut seruata proportione omnis irregularitas comprehendatur, posteriori modo intelligi potest; explicabitur autem melius in sect. 2. & 3. Tunc autem necesse est posteriorem particulam cum proportione accipere: nam si irregularitas priuat susceptione omnium ordinum, priuat etiam omnium vfu, si vero solum priuat acceptione vnius ordinis, etiam priuat vfu eius, non vero aliorum, si accepti iam sint. Atq; hoc modo intellecta definitio nullam (vt opinor) pati potest exceptionem, aut difficultatem.

SECTIO II.

Quos effectus habeat irregularitas.

I
Primarius
effectus ir-
regularita-
tis quæ
affertur.

X hac questione pendet intelligentia fere omnium, quæ de definitione diximus. Nam cum detur per habitudinē ad hos effectus, sine illis non potest exacte intelligi. Primarius ergo effectus irregularitatis est impedire acceptionē ordinum. Ita enim explicant verba canonum, quibus irregularitas fertur, aut declaratur, qualia, Non aspires ad ordines, cap. Curandum, dist. 34. seu. Ad ministeriū Ecclesiasticum admitti non potest, cap. Si cuius vxorem, d. 34. Quærendum statim occurrit, quale & quantum sit hoc impedimentum. Respondeo, non esse tale vt irriter ordinem susceptum, nam si quis irregularis ordinetur, dummodo cetera necessaria concurrant, vere ordinatus manet. Quod docent omnes, estque per se satis constans ex dictis de Censuris: nam Ecclesia non potest impedire valorem sacramenti, si ad illud adhibentur omnia quæ Christus instituit, hic autem per irregularitatem nihil tollitur necessarium ad valorem sacramenti, quia neque ab ordinante tollitur potestas, neque a suscipiente capacitas; & alioqui possunt materia, & forma applicari. Dices, poterit Ecclesia inhabilitare personam ad ordinem sicut inhabilitat ad matrimonium, idem ergo videtur facere per irregularitatem. Respondeo, non posse inhabilitare personam, neque quoad hoc esse eandem rationem, quæ est in matrimonio. Nam in matrimonio supponitur ratio contractus, quia naturalis est, & effectus fieri debet per voluntates humanas, quarum efficacitatem impedire potest superior potestas, ne validum & ratum contractum facere possint: & hoc modo potest consequenter inhabilitare personas ad tale sacramentum. Ordo vero, licet requirat intentionem in suscipiente adulto, non tamen ab ipso fit, neque supponit contractum aliquem naturalem, sed est ex sola institutione diuina, ideoque non potest Ecclesia inhabilem reddere personam ad hoc sacramentum, quam Christus inhabilem non fecit. Irregularitas ergo non est impedimentum inhabilitans aut irritans, sed prohibens. Dices, saltem prima tonsura, cum sit ex institutione Ecclesiæ, ex eiusdem autoritate poterit esse irrita ab irregulari suscepta. Respondeo, concedendo id fieri potuisse ab Ecclesia. Non constat autem id factum esse, quia Ecclesia non aliter prohibuit irregulari susceptionem primæ tonsuræ, quam sublequentium ordinum: vnde, sicut alius ordo susceptus ab irregulari non iteratur, ita nec prima tonsura.

Ordo suscep-
tus ab irre-
gulari tenet

Respondetur
obiectioni.

Replicatur
notatur.

2
Irregularis
suscipiens
ordines gra-
uiter peccat.
Assertio sa-
punda.

Secundo dicendum est, grauiter peccare irregularem suscipiendo quemcumque ordinem, à cuius susceptione per irregularitatem remouetur. Probatur, quia agit contra Ecclesiæ præceptum in re sacra, & valde graui. Quapropter peccatum hoc non solum mortale est in susceptione sacri ordinis, sed etiā cuiuslibet minoris, quia omnes sunt res valde sacræ & verum sacramentum: & ideo cuiuslibet ordinis susceptio est sufficiens materia peccati mortalis in persona irregulari. Nam in excommunicato, etiam

sola minori excommunicatione, esset sufficiens materia peccati mortalis, quia est separatus à susceptione omnium sacramentorum: ergo à fortiori idem erit in irregulari, cuius prohibitio grauior est, & formalior, vt ita dicam. Imo addo vterius, solius primæ tonsuræ susceptionem esse peccatum mortale in persona irregulari: nam licet illa non sit sacramentum, nihilominus est res valde grauis, quatenus est prima dispositio ad ordines, quæ iam constituit hominem in statu clericali, à quo per irregularitatem separatus est, & reddit illum capax iurisdictionis Ecclesiasticæ, & beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ omnia sunt magni momenti. Vnde Episcopus simpliciter suspensus à collatione omnium ordinum mortaliter peccat dando primam tonsuram: ergo & irregularis illam recipiens. Hæc autem intelligenda sunt per se, nam ex accidenti potest homo excusari ab hac culpa, circa quod videnda sunt, quæ de censuris in communi diximus, & ad irregularitatem applicanda: nam eadem ratione & proportionē in ealocum habent.

Supere est vero difficultas, an propter hoc peccatum aliqua pœna ipso iure incurratur, vel irregularitas. Videtur enim incurri, nam excommunicatus, vel suspensus ministrans sacramentum ex officio, sit irregularis: ergo multo magis irregularis suscipiens ordines sit irregularis, quia non est minor prohibitio hominis irregularis, quam suspensi. Neque enim impedit prior irregularitas secundam, quia excommunicatus potest nouam excommunicationem contrahere, & irregularis vno titulo, verbi gratia, quia illegitimus potest nouam homicidij, vel Bigamie irregularitatem contrahere: ergo similiter in præfenti potest propter nouam ordinationem nouam irregularitatem incurere. Nihilominus dicendum est non incurri, non quia imponi nō potuerit, quod solum probat ratio facta, sed quia nullo iure lata legitur, & irregularitas non est, nisi sit in iure expressa, ca. si quis, de Sent. excō. An vero suspensio propter hoc crimen incurratur præter intrinsecum impedimentum, quod ipsamet irregularitas secum affert, etiam in ordine iam suscepto supra tractatum est.

Tertio cum eadem proportionē dicendum est peccare grauiter irregularem ministrando in ordine ex officio. Est communis sententia cum Innocentio c. Si celebrat, de Cleric. excommun. minist. numer. 3. Cardinal. Clement. vnica de Homicidio. Syl. Ordus, 3. qu. 2. & verb. Irregularitas, Nauarr. cap. 27. num. 194. Couarr. 1. part. §. 1. num. 3. Villadiego cap. 3. num. 14. Burgas in principio. Sumiturque ex c. vi. de Temp. inno. ordin. & c. Inquisitionis, de Accusationib. Ratio etiam est clara ex definitione irregularitatis, prohibet enim vsum ordinis, licet secundario: quæ prohibitio grauis est, & in materia graui, ergo ex genere suo peccatum graue est illam violare. Intelligitur autem hoc cum proportionē: nam si irregularitas sit absoluta seti totalis, prohibitio extenditur ad vsum omnium ordinum: si vero tantum sit ex parte, prohibebit tantum illum actum, cui ponit impedimentum, vt explicabitur sect. sequenti.

Addit etiam Syluester, ad hoc nihil referre quod irregularitas præcesserit, vel sequatur ordinariem; quod verum est formaliter loquendo. Et secundum quidem per se patet. Primum vero sumitur ex c. Nisi cum pridem, §. Persona, de Renunciatiō. Cum eo poterit non minus vtiliter, quam laudabiliter dispensari. Quæ verba supponunt dispensationem esse necessariam ad ministrandum in ordine sic suscepto. Ratio etiam est clara, quia ordinatio indebita non abstulit vim præexistenti irregularitati. Nec obstat quod in eodem textu dicitur, illum irregularem ante dispensationem laudabiliter, & regulariter ministrasse: nam vel referenda sunt ad alia ministeria Episcopalia, quæ non includunt actum ordinis: vnde Glossa exponit, id est, vtiliter, vel intelligitur in

3
An propter
hoc peccatū
incurratur
aliqua pœ-
na ipso iure

4
Peccare gra-
uiter irre-
gularem,
in ordine ex
officio mini-
strandi, 194
ante, Affert, 3.
Cardin.
Syluest.
Nauarr.
Couarr.
Villadieg.
Burgas.

Syluestri di-
ctum expen-
ditur.

Cap. Nisi,
cum pridem,
de Renun-
ciat.

fori hominum, non De: quia, ut ibi dicitur, culpa & causa latebat, & in reliquis optime se gerebat in munere suo. Vnde etiam poterat intervenire excusatio culpe coram Deo, ratione scandalii, aut infamie grauis vitandæ. Nam quoad hanc & similes excusationes, eadem ratio est de irregularitate, quæ de censuris. Dixi autem *formaliter loquendo*, quia interdum idem defectus, si antecedit ordinationem, inducit irregularitatem simpliciter: si vero superueniat, tantum secundum quid, ut dicam scilicet. sequi quod aliunde prouenit, & ad rem præsentem materiale est.

Irregularis ministrans quam pœna vincitur.
Sed quid de pœna ipso iure imposita propter hanc culpam? Respondeo nullam censuram inueniri propter hoc latam, ut constat ex supra tractatis de censuris, & ita auctores hoc potius supponunt, quam disputant. Disputant autem de irregularitate. Idem tamen dicendum est, ex sententia omnium: quia nullibi etiam inuenitur in iure expressa: quia iura solum loquuntur de ministrante ligato censura, quæ non possunt extendi ad irregularitatem nisi cum illa aliqua censura, vel propria suspensio coniungatur. Cur autem iura non ita puniant hoc delictum, sicut violationem censuræ per simile ministerium, in eis non declaratur. Fortasse iudicauerunt satis esse talem clericum continentem censuram illo modo, dignum esse ut per irregularitatem à clerico exterminetur: qui iam vero irregularis est, satis exclusus à iure reputatur: & ideo si adhuc se immisceat, coactio iudicis potius quam noua pœna iuris postulat.

Corol. vlt.
Addimus vltimo in hoc puncto, hæc procedere in omni irregularitate: sine contracta sit propter delictum, siue nō, ut aperte sentit Nauarrus. Vnde obiter licet colligere, quam sit falsa sententia, quæ affirmat irregularitatem, quæ est pœna delicti, esse propriam censuram, quia alias celebrans cum tali irregularitate, nouam irregularitatem contraheret, & quoties celebraret, nouas multiplicaret irregularitates: quod absurdum est, & contra omnium sententiam, & contra stilum obtinendi dispensationem à tali irregularitate. Solum enim dispensari solet in ipsa irregularitate primo contracta, & per hoc censetur persona manere sufficiens expediri, siue cum priori irregularitate celebrauerit, siue non, quod tamen non ita esset, si per celebrationem noua irregularitas contraheretur. Supra enim diximus, eum, qui pluribus excommunicationibus propter plures actus ligatus est, non liberari simpliciter à vinculo excommunicationis, explicando vnam, & causam eius, eiusque absolutionem obtinendo: quia potest vna excommunicatio sine alia tolli, atque ita tunc sit. Sic igitur seruata proportione in irregularitate contingit, ut latius infra in proprijs locis dicemus.

Irregularitatem non prohibere quemcumque actum sacrum, Assertio 4.

Quarto dicendum est, per irregularitatem non prohiberi actus, quantumuis sacer, qui per laicum exerceri potest, & prout ab eo fieri potest. Hæc assertio colligitur ex eisdem autoribus, omnes enim cum irregularitatem definiunt, solum dicunt per illam prohiberi actus ordinum: actus autem, qui à laicis fieri possunt, non sunt actus ordinum, ut per se constat: ergo illi non prohibentur ex vi irregularitatis. Præterea ex definitione nostra id euidentius sequitur: nam irregularitas per se primo priuat ipsi ordinibus ut accipiendis, actibus vero solum consequenter: ergo solum prohibet actus sacros, quatenus ab ordinibus oriri possunt, & debet: ergo nullum actum prohibet, qui per laicum exerceri possit. Denique nullum est ius, ex quo talis prohibitio colligi possit.

Atque hinc sequitur, non esse prohibitum homi-

ni irregulari recipere quemcumque sacramenta (Ordinem excipio, de quo iam dictum est) quæ illorum administrationem seu effectum ex officio non requirant. Quod ideo addo, quia sacerdos irregularis separatus est à communione sub vtraque specie, seu sacerdotali propria, non quia illi prohibita sit Eucharistia perceptio, sed quia non potest illo modo Eucharistiam recipere nisi offerendo, & sacrificando, à quo ministerio remotus est. Vnde sicut sacerdos ligatus excommunicatione minori, quæ non separat ab actiua, sed à passiva tantum participatione sacramentorum, nihilominus peccat celebrando, ut dicitur in cap. *si celebrat*, de Cleric. excomm. ministr. quia actio illa adiunctam habet sacramenti receptionem; ita & contrario irregularitas ex se solum separat ab actiua administratione sacramenti, consequenter vero separat ab illa receptione, quæ necessario actiuum ministerium ex officio supponit. Quin potius censetur, non posse irregularem ipsum communicare, etiam ex præconsecratione ab alio sacerdote: quia illa dispensatio actiua Eucharistie etiam est proprium ministerium sacerdotis ex officio, quod non potest usurpare irregularis respectu aliorum: neque respectu sui ipsius: est enim eadem ratio. Quæ sunt intelligenda iuxta declarationem positam assertionem præcedenti, scilicet: seruata proportione ad modum irregularitatis, & seclusa excusatione accidentaria, ut scandalii, &c.

Dubitarunt autem aliqui circa hanc assertionem de susceptione sacramenti penitentiae, ut quidam putarunt, non licere irregulari, ut refert Card. in Clem. Dudum, de Sepult. propter Extranag. Inter cunctas, de Priuileg. §. *Obseruent*, ubi significatur, neminem posse à peccato absolueri, cui est annexa irregularitas, nisi etiam possit irregularitatem tollere: Nam inconueniens existimamus (dicitur ibi) ut peccato absoluat, qui penitentiam ei debita imponere aut irregularitatis penam, peccati sequelam, remouere non potest, ex quo inferrebant, etiam peccatum irregularem non posse absolui à peccato, nisi etiam irregularitas ab eo tollatur. Nihilominus certum est, posse aliquem absolui à peccatis, irregularitate manente. Quæ est communis sententia in 4. d. 25. & Canonistarum in cap. vlt. de Temporib. ordinat. ex quo textu id etiam colligit Innocent. in cap. *Nisi cum pridem*, §. *Personæ*, de Renunciat. numer. 8. & ibidem Innocent. numer. 15. & 16. Idem supponit Caiet. verb. *Irregularitas*, ubi alij Summistæ, & Nauarrus dict. cap. 27. num. 191. citans Cardinalem in dict. Clem. Dudum, §. *Ac deinde*, quest. 8. de Sepulturis. Et ratio est, quia irregularitas non excludit à participatione passiva sacramentorum, quæ laicis sunt communia: huiusmodi autem est absolutio à peccatis. Vnde obiter intelligitur, peccatum habere adiunctam irregularitatem non propterea esse referuatum illi soli, qui habet potestatem dispensandi in irregularitate: quia cum possit tolli manente irregularitate, absolutio illius non habet connexionem cum dispensatione irregularitatis: & ideo ex hoc titulo non sequitur referuatio, neque ex alio iure, quod illa constituat, nullum enim extat. Quapropter ad fundamentum contrariæ sententiæ negatur assumptum, nam sæpe potest absolueri à peccato, qui non potest tollere irregularitatem quæ puniatur, ut iidem auctores citati docent, & Couarr. in c. *Alma*, l. p. §. 6. nu. 6. ubi ad Extrau. Inter cunctas, respondet, intelligendam esse de absolutione ab irregularitate, non à culpa. Sed difficile est expositionem textui accommodare: quia expresse illa duo distinguit, *peccati absolutionem, & remotionem irregularitatis*, & inconueniens reputat vnum concedi illi, cui alterum negatur. Videtur ergo ibi Pontifex noluisse concedere priuilegium absoluenti ab huiusmodi peccatis habentibus annexam irregularitatem his religionis, de quibus ibi loquebatur. Veruntamen neque inde sequitur, irregu-

gularitatem ex se impedire absolutionem à peccato, neque etiam in vniuersum, neminem posse absolvere à peccato, qui non possit dispensare in irregularitate, sed ad summum id sequitur de religiosis Predicatoribus, & Minoribus, & quoad illos est iam illa Extrauagans reuocata, de qua plura diximus supra in materia de Pœnitentia, agendo de casibus referuatis.

Secundo sequitur ex dicta assertione, nullum sacrum ministerium etiam actuum, quatenus per laicos exerceri potest, prohiberi clericis irregularibus: huiusmodi est baptismus sine solemnitate in necessitate datus, quod secus est de solenni, vt late Couarr. dict. Clem. p. 1. §. 1. & ceteri omnes. Item actus omnes qui cum solemnitate facti pertinent ad ordines minores, sine illa vero sunt à laicis, & similes, de quibus Nicol. Plou. numer. 31. reg. 46. & supra tractando de suspensione sigillatim & fusc dictum est, nam quoad hoc est eadem ratio vtriusque impedimenti. Conueniunt enim quoad hoc in materia prohibita irregularitas, & suspensio ab ordine, licet in modo differant. Atque in hoc ordine potest poni priuata recitatio diuini officij, nam hæc de se communis est laicis, imo etiam fœminis, ideoque irregularitas non tollit onus dicendi hoc officium, quia hæc impedimenta tollunt honores, & commoda, non vero onera, vt supra de censuris diximus, cum Gloss. in capit. Presbyterum, 28. dist. Secus vero est de publico, & solenni cantu eiusdem officij, eo modo quo munus illud clericorum est proprium, vt in citato loco de suspensione declarauimus. Denique ob eandem causam non prohibetur irregularis quominus priuatum ministret sacerdoti ad altare, quia hoc etiam non est ministerium ordinis. Vnde à fortiori prohibitus non est quominus rem sacram audire possit: Addo etiam, sine peccato posse præcipere & autoritate sua efficere, vt alius sacerdos non irregularis sibi sacrum faciat, quia non est illud facere, neque est actus ordinis, vt per se notum est, de quo infra in simili redibit sermo.

De actibus iurisdictionis, Assertio quinta.

Q Vinto dicendum est, irregularitatem per se non priuare hominem potestate iurisdictionis, neque impedire vsum eius. Hęc assertio communis est Iurisperitorum in capit. Tanta, de Excessib. Prælat. eamque notat Villadieg. ca. 3. num. 17. & sequitur ex dictis. Quia potestas iurisdictionis non tantum temporalis (quam omittimus vt manifestam) sed etiam Ecclesiastica distincta est à potestate ordinis: sed irregularitas vt sic solum excludit ab ordinatione: ergo per se & vi sua non tollit potestatem iurisdictionis. Maiorem suppono ex dictis in materia de Pœnitentia, de Indulgentijs, de Censuris. Minor probatur ex dictis de essentia irregularitatis, & quia omnia decreta, quæ de irregularitate loquuntur, ordinis tantum mentionem faciunt à quo irregularem excludunt, vt partim constat ex adductis in 1. & 2. conclusionem pluraque afferemus infra explicando formam ferendi irregularitatem. Consequentia vero probatur, quia verba penalis restringenda sunt ad id tantum quod sonant. Atque huc conferre possunt omnia, quibus supra probauimus, ex vi suspensionis ab ordine non auferri potestatem iurisdictionis, nã à paritate rationis in irregularitate procedunt, quæ in hoc conuenit cum prædicta suspensione, quæ tantum separat ab ordinis executione.

Oritur vero hic specialis difficultas, quia iurisdictionis Ecclesiastica saltè ex Ecclesiæ institutione supponit aliquem ordinem, vel clericalem statum: irregularitas vero illo priuat quantum potest, & ideo videtur auferre iurisdictionem quasi ablato fundamēto eius, nam eo ipso videtur hominem reddere incapacem iurisdictionis Ecclesiasticæ. In qua difficultate

te multa dubia insinuantur quæ expedienda sunt. Primum est, an irregularitas subsequens tollat iurisdictionem prius habitam. Aliud est, an irregularitas antecedens impediatur consequi denuo iurisdictionem Ecclesiasticam. Quæ duo de beneficiis etiam Ecclesiasticis tractari solent, & quia iurisdictionis sapius conuenit titulo beneficij, ideo de beneficiis prius dicemus, & consequenter de omni alia iurisdictione.

An per irregularitatem ipso facto amittatur Ecclesiasticum beneficium.

E St ergo prima difficultas, vtrum propter irregularitatem ipso facto amittatur Ecclesiasticum beneficium. Quod dubium supra de suspensione tractauimus, seruata proportionem, & retulimus auctiores affirmantes, per suspensionem ab officio amitti Ecclesiastici beneficij fructus: quia beneficium datur propter officium: iuxta ca. vlt. de Rescriptis in 6. ergo iuxta illam sententiam cum proportionem dicendum est amitti beneficia propter irregularitatem: nam sicut se habet suspensio à beneficio ad suspensionem ab officio, ita se habet priuatio beneficij ad priuationem officij seu ordinis, qualis reputatur irregularitas. Imo quamuis id locum non habeat in suspensionem, quæ ex se non est impedimentum perpetuum ad officium exequendum: id videtur dicendum de irregularitate, quæ perpetuum impedimentum est. Quomodo enim potest retinere beneficium, qui perpetuo factus est inhabilis ad officium? Vnde propter hanc causam qui deponitur, priuatur beneficijs ipso facto, quia iam est perpetuo deiectus à clero. Sic autem se habet irregularis: ergo. Atque ita sentire videtur Villadiego de Irregularitate ca. n. 22. Indicat etiam Couarr. in Epitome 4. Decretalium p. 2. c. 6. §. 8. n. 7. re tamen vera non dicit.

Dicendum itaque est, qui post legitimam collationem beneficij irregularitatem contrahit, non priuari ipso iure beneficio, vel dignitate, quæ cumq; illa sit, ex vi ipsius irregularitatis. Hęc est communis sententia, Innocentij in cap. Cum nostris, de Concess. Præbendæ ante finem Gloss. 1. Panormit. in ca. Tanta, de Excessib. Prælat. num. 2. & in cap. Nisi cum pridem, de Renunciat. num. 4. Felin. qui plures alios refert in ca. Inquisitionis, de Accusationib. num. 3. & sequentib. Idem tenet Nauarr. cap. 27. nu. 251. Solent hæc sententia probari, cap. 2. de Cler. non ordin. ministr. quod parum probat, quia vel ibi non est sermo de irregulari, sed de Diacono, qui crimen commiserat celebrando sine ordine sacerdotij, propter quod crimen nulla est in iure irregularitas lata: vel si admittamus ibi ferri aliquam irregularitatem, nõ tamen simpliciter, sed secundum quid, id est, tantum respectu ordinis sacerdotalis, cuius signum est, quia aperte ibi significatur, illum non mansisse suspensum à Diaconatu, sed suspendi præcipitur biennio, vel triennio. Vnde mirum non est quod quatenus talis clericus irregularis non mansit, fuerit capax beneficij. eo vel maxime quod ibi non videtur esse sermo de beneficio iam adepto, sed conferendo magis ex dispensatione quadam, quam ex lege communi, vt significant illa verba. De beneficio autem misericorditer agatur cum eo, ne suspensionem priuatus, ad seculi negotia reuertatur, vt autem securius possit, et hanc misericordiam facere, &c. Melius ergo probatur ex cap. Ex literis, de Excessib. Prælat. vbi Episcopus, qui propter cooperationem aliquam ad homicidium irregularitatem contraxerat, monetur Episcopatum cedere, aut si recuset, illo priuari præcipitur: ergo nõ amisit Episcopatum propter irregularitatem: eadem autè ratio est de quacungue alia irregularitate, & de quocumque beneficio. Vnde in c. Fraternitate, de Cler. excommun. ministr. de his qui excommunicati celebrauerant, & consequenter irregulares effecti

effecti fuerunt, solum dicitur privandos esse Ecclesiasticis beneficiis, non vero esse ipso iure privatos. Et simili habetur in proximo sequenti cap. 8. *Quasi* uisti, de illo qui simili modo induci solet ca. Clericis, Ne clericus vel monachus, ubi honore priuatur, & loco: nam verbum *priuatur*, sententiam expectat. Sed inspecto originali in Concilio Tolet. II. cap. 6. non ita videtur ille textus, nam sic habet: *Concessi ordinis honore priuatus, & loco, sub perpetuo, damnationis teneatur relegationis ergastulo, ubi participium, priuatus, significare potest sententiam latam maxime, quia honor ille refertur ad ordines, & ita priuatio honoris est irregularitas ipsa; priuatio autem loci erit priuatio beneficii & utraque sub eodem verbo ponitur quod est in differens ad sententiam latam, & ferendam, ut alias dixi: superiora tamen iura sufficiunt.*

16
Conclusio
ratio.

Ratio propria est, quia priuatio propriorum bonorum nunquam ipso iure incurritur propter delictum, nisi id aliquo iure exprimitur: quia lex penalis semper intelligenda est quoad penam ferendam per sententiam, nisi in ipsa lege aliud exprimitur. Sed nulla est lex Ecclesiastica, quae ipso iure priuet beneficiis clericum irregularem, quorum legitimum titulum & dominium habebat. ergo. Minor probatur, quia nullus alicui potest textus, qui aliud probet. Nisi fortasse quis inducat capit. *Inquisitionis* de Accusationibus propter illa verba, *Si tale sit crimen, quod ordinis executionem suspecti aut retentionem beneficii, etiam post peractam penitentiam impediret.* Ponitur exemplum in homicidio, & simonia. Verum tamen illa verba nihil ad rem presentem faciunt, tum quia posterior pars illius disinctionis optime intelligi potest de retentione beneficii obtenti post tale crimen commissum, vel acquisito per illud, ut ibidem dicitur de beneficio per simoniam obtento: tamen etiam, quia ibi solum dicitur, tale crimen impedire retentionem beneficii. non vero priuare illo ipso iure, quod valde diuersum est, ut statim dicam. Igitur neque in illo textu, neque in alio talis pena ipso iure lata inuenitur ex vi irregularitatis. Ratio autem reddi potest, quia irregularitas saepe contrahitur sine culpa: & ideo non debuit haec priuatio adiungi quae auget penam, cum ad finem irregularitatis non sit necessaria, & alias pena non sit imponenda sine culpa. Dices: posset saltem haec priuatio adiungi irregularitati ex delicto contractae. Respondeo potuisse quidem, non tamen id factum esse a Pontificibus; cur autem id non fecerint non oportet sollicite inquirere, cum haec sint poenae natura sua distinctae, & una non habeat cum alia necessariam connexionem, neque etiam necesse sit duas poenas simul pro eodem delicto imponi. Vnde sic potest confici ratio, quia irregularitas in quantum irregularitas non habet necessariam connexionem cum priuatione beneficii ipso facto, ut sufficienter ostenditur in irregularitate, quae non est poena: Neque etiam irregularitas in quantum poena, vel talis poena, secum habet coniunctam alteram poenam, quia vnum delictum sufficienter potest puniri vna poena: quare ratione supra dicebamus, suspensionem ab officio non esse necessariam secum asserre suspensionem a beneficio, quia sunt poenae diuersae & non connexae, ergo.

17
Aliquot exceptiones
propositae regula.

Ex hac vero ratione colligunt aliqui, exceptiones nonnullas. Interdum enim delictum est adeo graue, ut utraque poena dignum sit & tunc interueniente legis auctoritate irregularitas ex tali delicto contracta adiunctam habet beneficii priuationem. Primo in peccato heresis, ut multi putant ex cap. *Cum secundum leges*, de haereticis libr. 6. Secundo contra vitium simoniae, ut colligi videtur ex cap. *Si quis Episcopus*, 1. qu. 1. Tertio contra homicidium qualificatum, ut est assassinium, de quo expresse id cauetur in c. 1. de Homicidio in 6. Item homicidium clerici alicuius Ecclesiae factum a Patrono, vel alia simili persona, iuxta cap. *In quibusdam*, de Poenis ibi,

*Et beneficii beneficium prorsus amittant: quamquam ibi non additur particula, ipso facto, sicut in precedenti textu. Sed hi casus particulares in propriis locis examinandi sunt. Nunc duo circa illos dicenda occurrunt. Vnum est, etiam in his casibus (si illos admittamus) non fieri exceptionem a regula proposita: quia etiam tunc priuatio beneficii non est effectus irregularitatis, neque ex illa nascitur, sed cum illa, vel etiam post illam per nouam legem imposita est, ut simul incurratur, quod per accidens est irregularitati. Vnde, si quis dispensationem obtineret a tali irregularitate nulla facta beneficiorum mentione, non propterea esset liber ab altera poena, quia, cum sint distinctae, & per se non connexae, licet simul imponantur, dispensatio vnius non extenditur ad alteram. Secundum aduertendum est etiam in illis casibus admittamus dari iura ipso facto priuata beneficiis propter talia delicta, nihilominus illa non amitti usque ad sententiam iudicis, saltem declaratoriam de tali delicto, iuxta textum in cap. *Cum secundum leges*, de Haeret. imp. & doctrinam frequentius receptam a Theologis in materia de Lege poenali, & a Iurisperitis tum ibidem alibi, quam ad hoc propositum breuiter attigit Felinus in c. *Suspiratus*, de Rescriptis, nu. 3. & Couar. in 4. decret. p. 2. cap. 6. §. 8. nu. 7. circa finem, alios retere.*

Sed quaerit aliquis, an teneatur irregularis statim relinquere beneficium suum, & quomodo potest id facere. Aliqui enim ita sentiunt, ut Henrich Boich. in cap. *Qualitatem*, de Temporibus ordinat. & Felin. in cap. *Inquisitionis*, de Accusationibus numer. 2. ubi ait, homicidam non posse cum bona conscientia retinere beneficium, etiam post peractam penitentiam, citans Ioannem Andream in cap. *Mortis* 50 d. & in cap. pen. de Poen. Eandemque sententiam sequitur Couar. supra, sed limitat, ut solum procedat in beneficio postulante ministerium sacri ordinis, quod irregularis exercere non potest. Fundamentum eorum non sumitur ex aliquo textu, sed solum ex ratione superius tacta, quod cum beneficium detur propter officium non potest licite retinere, qui non potest exhibere officium debitum. Dico: igitur, ex vi irregularitatis per se & immediate non oriri obligationem in conscientia dimittendi beneficium, antequam illo quis priuatur per sententiam iudicis, quia nullum est ius, quod hunc effectum irregularitati tribuat. Mediate vero & quatenus per accidens poterit aliquando haec obligatio nasci ex illo iustitia debito, quo quis tenetur exhibere ministerium, si accipit stipendium & consequenter non esset obnoxium & obligatum ad ministerium, quod exercere non potest.

Quapropter ad imponendam hanc obligationem multa distinguere necesse est. Primum de qualitate beneficii, & seruitij illi annexi: nam interdum est adeo simplex beneficium, ut solum obliget ad recitandum officium canonicum, ut primum illud (quod fit gratia exempli dictum) Aliud solum requirit ministerium, quod per aliud exerceri potest: & in his & similibus nulla est ratio obligationis dimittendi illud, cum possit irregularis obligationis beneficii satisfacere per se, vel per alium. Alia etiam sunt beneficia Ecclesiastica, quae personalem residenciam cum exercitio alicuius operis postulant, & in his maxime procedit ista sententia: sed limitanda ac declaranda est. Quia non tenetur statim irregularis omittere beneficium, sed potest aliquo tempore retinere, ut dispensationem irregularitatis obtineat, dummodo in ea procuranda nimium negligens non sit, & interim ex redditibus beneficii sufficienter prouideat Ecclesiae, ut saltem per alium ei inferuiatur, si necesse sit: hoc enim ad tempus facere propter causam adeo grauem non est contra iustitiam. Deinde, si dispensationem obtinere nolit, vel non valeat, potest il-

est illud renunciare in manu legitimi superioris in forma consueta. Quæ est communis sententia Iuristarum, de qua Panorm. in c. N. si, de Renunc. n. 1. & Felin. in c. Sifusius, de Rescript. n. 2. & 3. & Couarr. in Clem. Sifusius, p. 2. §. 3. nu. 7. ubi plures alios refert tractans etiã an talis renunciatio valida sit, etiam si impetratio præcesserit: quod ad nos non pertinet. Ratio ergo est, quia talis clericus iusto titulo possidet beneficium, & habet liberum vsum eius, nec aliqua lege impeditum, donec condemnetur: ergo potest & licite, & valide seruata forma iuris illud renunciare.

Uterius vero queri potest, an huiusmodi irregularis sit saltem priuatus fructibus beneficii. Aliqui enim affirmant: nimirum omnes illi, qui putant suspensum ab officio esse etiam suspensum à beneficio, quos supra proprio loco retuli, & de irregularitate tenet Villadiego cap. 3. numer. 22. ille autem videtur procedere in ea sententia, quod irregularis amittit beneficium ipso iure. Supposito autem contrario fundamento, contraria sententia sine dubio est vera, per se loquendo, & ex vi irregularitatis. Maxime, quia saltem etiam est suspensum ab officio eo ipso esse suspensum à beneficio, vt supra ostendi. Vnde fit, hanc priuationem fructuum non sequi quasi ex natura rei ex irregularitate, sicut non sequitur ex suspensione ab officio, quia ex vi irregularitatis solum sequitur impedimentum ab executione ordinis in eo, qui iam ordinatus supponitur: reliqua vero per accidens sunt. Neque etiam est vlla lex, quæ hanc priuationem fructuum ipso facto imponat ratione irregularitatis: si vero sit lex, aut statutum, vt non residens, aut non seruienti non faciat fructus suos, ob eã priuabitur fructibus, quod maxime in distributionibus quotidianis locum habet, vt in simili diximus agentes de suspensione: non tamen præcise ob irregularitatẽ. Præterea irregularis retinet verum titulum & dominium beneficii, & ratione illius tenetur pensum horarum recitare, quod est magna pars officij clericalis, vt laicus Soto lib. 10. de Iustitia, qu. 5. art. 3. & si munus aliud ad tale beneficium pertinet, tenetur procurare vt saltem per alium id fiat: ergo hoc satis est vt fructus suos possit facere, stando in iure diuino, & naturali: ergo cum nullo iure humano illis priuetur, illos facit suos.

Quod adeo verum cõse, vt licet postea per sententiam iudicis beneficio priuetur, non possit fructibus priuari, quos vsque ad illud tempus legitime perceperit. Quod recte docuit Calderinus in Clem. Constitutionem, §. Ceterum, de Elect. circa finem, & alij quos supra Couarr. refert. Qui addunt, hoc intelligendum esse, quando si, quod tale beneficium habet, debitum ministerium, vel officium in illo exhibuit. Hinc vero sumptit occasionem Couarr. recedendi ab hac sententia quoad irregulares, eamque limitat, vt tantum locum habeat in aliis delictis, quæ mererentur pœnam priuationis beneficii; non tamen habent irregularitatẽ annexam. Ratio eius est, quia, si non exhibuit debitum ministerium hoc ipso debet perdere fructus, si vero ministerium exhibuit, per hoc ipsum est dignus maiori pœna, ideoque non sunt fructus ei concedendi. Veruntamen citati auctores expresse loquuntur etiam de irregulari, vt patet ex Felino, in capit. De quattuor, de præscript. nu. 33. Nec ratio facta vrget: primo quidem, quia potest canonicum officium per se recitare, vt diximus, & reliquæ parti muneris potest per alium satisfacere: quod si in aliquo negligens fuerit, non statim meretur priuationem fructuum, sed poterit alia pœna puniri. An vero in conscientia teneatur aliquam partem fructuum restituere propter huiusmodi negligentiam, nihil ad præsens refert, nam in hoc eadem est ratio de quolibet beneficiato non irregulari. Deinde addo, quod licet irregularis per se ipsum exercuerit ministeria à quibus per irregulari-

atem remotus erit, non propterea priuandus est fructibus beneficii, quia licet in eo augeat culpam, & sit dignus maiori pœna, nullum tamen est ius, in quo pro illo crimine talis peculiaris pœna imponatur.

Maiorem dubitationem habet, an saltem in illis specialibus delictis, quæ simul cum irregularitate habent annexam priuationem beneficii ipso facto, priuetur quis fructibus beneficii à die commissi delicti, vel saltem post sententiam declarationem criminis. Sed hoc nunc ad nos non spectat; & ideo breuiter dico, tunc licite percipi fructus vsque ad sententiam declarationem, quia licite retinetur beneficium vsque ad illud tempus. Vt autem ait Felin. supra citans Speculat. & Cardinal. hæc est optima illatio. Licite retinetur beneficium, ergo licite percipiuntur fructus (scilicet suppositis conditionibus necessariis, vt recitatione officij &c.) Adde etiam huiusmodi fructus non posse auferri ante sententiam subsecutam, arg. capit. Cum secundum legem. At vero post sententiam probabile est posse priuari in tantum beneficio, sed etiam omnibus fructibus eius, nam licet tales fructus licite possideantur vsque ad sententiam, tamen per illam auferuntur, & quoad hunc effectum retrahitur sententia vsque ad diem criminis, vt Couarruu. supra notauit, & ex materia de Hæresi constat, iuxta d. capit. Cum secundum leges. Hæc vero multis indigent limitationibus, & declarationibus, quæ ad præsentem locum spectant.

Ex resolutione facta colligimus primo, per irregularitatem seu ex vi illius non priuari quempiam administratione beneficii sui, quominus etiam per se ipsum illam exercere possit in his omnibus, quæ ordinis exercitium non includunt. Patet, quia huiusmodi irregularis retinet beneficium, ergo & vsum eius in his omnibus, quæ contra irregularitatem directe non sunt, huiusmodi autem est dicta administratio, vt constat ex definitione irregularitatis. Item suspensus ab ordine non est suspensus ab administratione beneficii vel officij sui, vt supra tactum est: sed irregularitas quantum ad hanc priuationem functionum in re nihil aliud includit nisi suspensionem ab ordine: ergo. Potest ergo huiusmodi beneficiarius æconomum, verbi gratia, constituere, contractus facere, & similia, quæ valida erunt, non obstante irregularitate, quia sunt facta cum sufficienti potestate, & nullo iure sunt impedita.

Secundo colligo ex dictis, omnem iurisdictionẽ fori contentiosi conuenientem alicui ratione talis beneficii atque etiam vsum eius retineri non obstante irregularitate, & consequenter omnes actus talis iurisdictionis factos ab huiusmodi irregulari validos esse, vt sunt excommunicatio, absolutio ab illa, & similes. Probat, quia irregularitas per se non priuat iurisdictionem, aut vsum eius, vt supra ostensum est, neque etiam priuat beneficium, vt hic diximus: ergo, si beneficium tale est, vt ratione illius competat iurdictio, illa manet non obstante irregularitate. Neque obstat si quis obiciat, quod hæc iurdictio postulat ordinem aliquem, seu statum clericalem, quem videtur remouere irregularitas. Respondetur enim in irregulari verum ordinem manere, & hoc satis esse vt maneat etiam iurdictio, & vsum eius, quæ vero titulo tali personæ conueniebant, & nulla lege ablata fuere. Nulla enim lex, quæ ad iurisdictionem Ecclesiasticam, vel vsum eius requiratur ordinem expeditum (vt sic dicam) ad omnes actus suos etiam ad illos qui ordinis non sunt. Sed contra, quia interdum ad actum iurisdictionis requiritur ordo ex speciali lege Ecclesiæ, vt ad depnendum solenniter clericum requiritur Episcopalis dignitas, cap. 2. de Pœnis, ergo si habeat ordinem Episcopalem irregularitate impeditum, non poterit illum

22
Dubitatio.

23
Coroll. 2.

24
Coroll. 2.
Irregularitas tollit iurisdictionem fori contentiosi.

Quomodo requiratur ordo ad iurisdictionem fori contentiosam.

Obiectio.

Solutio.

illum actum exercere: ita vero se habet iurisdictio Ecclesiastica absolute sumpta ad ordinem in communi etiam sumptum, sub illo comprehendendo primam consuram: ergo, Respondetur ex superius dictis, aliud esse loqui de degradatione reali, aliud de verbali depositione, quæ illam antecedit, & comparatur ad illam, ut sententiæ prolatio ad executionem. Idemque in utraque considerari posse, an licite, & an valide fiat. Dico ergo depositionem verbalem valide fieri ab Episcopo, etiam si irregularis sit. Addo in super secluso scandalo, ac per se loquendo, etiam si ne nouo peccato posse fieri: quia ille reuera est purus actus iurisdictionis, & non ordinis, quia solum est cuiusdam sententiæ prolatio in exteriori foro, quæ non requirit specialem sanctitatem aut carentiam canonici impedimenti, quod per se tali actui non repugnet. Itæ quia licet demus ex iure humano requiri personam consecratam in Episcopatu, tam illa consecratio non postulat ut principium per se ille actus, sed ad summum ut conditio sine qua non: & ideo irregularitas non ita illi repugnat, ut ex illo solo capite fiat actus illicitus. Imo licet Gloss. Panor. & multi alij in c. Transmissam, de Electione, asserant, ad hunc actum postulari Episcopum consecratum, nullo tamen iure id satis probatum habemus reperi. Nam licet ad hanc depositionem iura requirant Episcopum consecratum cum alius ei assistentibus, nulli tamen declaratur illum Episcopum debere esse consecratum, cum tamen nomine Episcopi appellari absolute soleat, qui electus & confirmatus est. Vnde Concilium Tridentinum, sessio. 13. capitulum. 4. de Reformatione, statuit, ut huiusmodi depositio verbalis etiam à Vicario Episcopi fieri possit. In quo licet ius nouum condiderit, satis tamen significat illum non esse actum consecrationis Episcopalis, & ideo presbytero committi. Vnde hodie saltem dubitari non potest, quin talis sententia ab Episcopo irregulari lata sit valida, & licite pronunciata, quantum est ex parte irregularitatis, cum sit actus puræ iurisdictionis, quia Episcopalem consecrationem non requirit.

25
Degradatio
actualis de
bet fieri ab
Episcopo
consecrato & non
irregulari.

At vero degradatio actualis sine dubio requirit Episcopum consecratum, in quo Canonistæ conveniunt, etiam illi, qui de priori actu negant, ut Hostien. Ioan. de Ligna. & alij, significavit satis Conc. Trid. supra dicens. Episcopum, non per Vicarium, sed per seipsum debere procedere ad degradationem actualem. Et ideo satis probabile est, Episcopum irregularem non posse licite talem actum exercere, quia non est puræ iurisdictionis, sed ordinis Episcopalis, non concomitanter tantum, sed etiam elicitive, & consequenter est prohibitus ex vi irregularitatis. Assumptum declaratur, quia ille actus non consistit tantum in prolatione iudicis, sed in executione & facto, per quod res consecrata quodammodo execratur, ut sic dicam, in foro Ecclesiæ, & ob hanc causam requirit ministrum consecratum ex Ecclesiæ institutione, quæ in iuribus colligitur in capit. 2. de Poenis, in 6. & ex aliis 15. quæst. 7. fere per totam: vltus tamen & traditio Ecclesiæ hoc magis declaravit. Estque consentanea tali actioni, ut declaratum est. Et quoad hoc etiam valet ratio Panormitani, quia eiusdem potestatis esse videtur dare ordinem, & auferre. Quæ ratio non ita procedit in depositione verbali, quia per illam nondum aufertur ordo factio, sed iure tantum, sicut aufertur in degradatione actuali, quantum per Ecclesiam potest. Sicut ergo Episcopus irregularis peccat consecrando altare, &c. quia ille actus ita est institutus ab Ecclesiâ, ut pertineat ad executionem ordinis Episcopalis: & ideo suspensus ab homine, & consequenter etiam irregularis, est ab illo actu remotus, ac proinde peccat illum exercendo: ita dicendum est de actuali degradatione.

A Est tamen ille actus validus, etiam si licite fiat, sicut consecratio calicis valida est, etiam si Episcopus sit irregularis, vel suspensus, quia hæc impedimenta canonica non irritant actus ordinis, ut sæpe dictum est. Ergo eadem ratione execratio, quæ per degradationem fit, erit valida, non obstante irregularitate, quia est actus ordinis. Quod si quis dicat esse actum iurisdictionis: Respondemus primo, iam ostensum esse iurisdictionem ad hos actus necessariam non auferri per irregularitatem. Et deinde addimus illum actum non tam esse exercentis iurisdictionem, quam exequentis, quæ non est propria iurisdictio, multoque minus aufertur per irregularitatem.

B Tercio iuxta hæc iudicandum est de ministerio, quod parochus irregularis exercere potest circa suos subditos: dicendum est enim, omnia illa posse, quæ antea poterat, seclusa administratione sacramentorum, quam per se ipsum facere non potest licite, licet facta etiam teneant. Probatur, quia eandem potestatem habet quam antea, & nihil aliud illi prohibitum est. Specialiter vero explicare oportet ministerium, quod exercere potest circa penitentiam, & matrimonium. De penitentia dicam in fine: de Matrimonio breuiter dicendum est, vnum esse necessarium ad valorem matrimonij ex nouo iure Concilij Tridentini sess. 24. cap. 1. de Reformat. matrim. quod est sola presentia seu assistentia cum aliis testibus quando fit contractus. Et hoc ministerium non est dubium quin valide & licite possit exerceri à parochio, non obstante irregularitate: nam matrimonium factum coram tali parochio (si alia concurrant) validum est, quia ille est verus parochus, & Concilium nihil aliud requirit: neque in eo actu peccat, quia ille non est actus ordinis, qui ei prohibitus sit. Et eadem ratione matrimonium factum coram alio Sacerdote delicta irregularis Parochi validum est, quia talis licentia valida est: nam est actus iurisdictionis, seu administrationis proprii muneris parochialis, à quo non est prohibitus Parochus propter solam irregularitatem. Vnde nec peccatum aliquod committit illam dando, neque alius illam accipiendo vel illa vtendo. Aliud ministerium est solæ benedictio nuptiarum, quæ licet sit actus Parochialis muneris, tamen ex institutione & vsu Ecclesiæ est actus ordinis Sacerdotalis, & ideo non potest exerceri ab irregulari sine graui culpa, sicut de suspensio diximus, nam in his eadem ratio quoad prohibitionem & culpam, licet non quoad nouam irregularitatem contrahendam, ut supra dictum est.

Quarto inferitur ex dictis, si beneficium coniunctum habeat eligendi, vel confirmandi electionem, qui tale beneficium habet, non priuari hoc iure, vel vsu eius propter solam irregularitatem superuenientem, donec beneficio priuetur. Sumitur ex Nauarro cap. 27. numer. 244. Probatur ex dictis, quia hoc ius vel est iurisdictio, vel ad illam reducitur, & ipsa electio est veluti administratio quædam pertinet ad tale beneficium, imo inter fructus beneficii computari potest, sicut collatio beneficiorum numeratur inter fructus Episcopatus: ergo sicut irregularis non priuatur iurisdictione, administratione, & fructibus beneficii, ita neque iure eligendi. Et confirmatur, nam suspensus ab ordine tantum non suspenditur ab vsu & iure eligendi, ut supra visum est: ergo neque irregularis. Vnde fit, ut electio facta ab irregulari per se valida sit, utpote facta ab habente potestatem non impeditam, neque ligatam. Fit etiam, ut talis electio licite fiat, quia ex vi irregularitatis non prohibetur, neque aliunde necessario habet malitiam adiunctam. Potest vero obijci, quia ius eligendi clericorum proprium est, ut constat ex capit. Sacrosancta, 51. & capit. Massana, 56. de Electione. Imo aliquando requirit ordinem

ordinem sacrum, iuxta Clem. 2. de Etate & qualitat. A
& Trid. sess. 22. cap. 4. de Reform. ergo electio est ali-
quo modo actus ordinis, ergo est prohibita irregu-
lari sicut alii actus ordinum. Respondetur, electio-
nem ad spiritualia munera ideo solis ecclesiasticis
personis concedi, quia pertinet ad potestatem spiri-
tuale, quæ laicis non tribuitur. Item ius eligendi,
præsertim ad ecclesiasticum beneficium, sæpius da-
tur ratione alicuius ecclesiastici beneficii, ut per se
constat: & quia tantum clerici possunt ecclesiastica
beneficia obtinere, ideo soli etiam clerici possunt
habere tale ius eligendi, non quia electio actus sit
ordinis, unde sine dubio posset pontifex ius eligen-
di dare alicui nullum habenti ordinem, sicut con-
tulit ius præsentandi. Quod vero ad aliquam ele-
ctionem sacerdotis requiratur, non est quia sit actus
ordinis, sed vel ut fiat electio à persona digniori
qualitate insignita, quomodo in religionibus soli
Presbyteri solent ad faciendas electiones admitti:
vel etiam id sit, ut præbendati ordinem sacrum su-
scipere cogantur, ut in dicta Clementina expressa di-
citur: ideoque non tantum eligere, sed absolute ha-
bere vocem in Capitulo prohibetur, donec saltem
subdiaconatum recipiant, non tamen postulantur
ab eis, ut irregulares non sint, & ideo ex vi huius im-
pedimenti non prohibentur eligere. Idemque dicen-
dum est de collatione, & institutione beneficiorum:
quia sunt actus iurisdictionis: & à fortiori idem est
de præsentatione, qui nec iurisdictionis actus est, sed
dominii, qui interdum laico ex vi iuris patronatus
competit.

Ultimo ex dicta resolutione infero, ex vi solitis
irregularitatis non amitti, vel ligari iurisdictione
contentiosi, quam Clericus prius habebat ab alio
delegatam. Idemque dicendum est de quocunque
munere habente iurisdictionem ex commissione
alterius, siue illa ordinaria, siue delegata vocetur,
etiam si per proprium beneficium Ecclesiasticum non
conferatur. Exempla sunt in Vicario Episcopi, & in
Legato Pontificis, &c. Ratio est, quia sicut benefi-
cium non amittitur ipso iure, nisi in casibus à iure
expressis, ita neque aliquod Ecclesiasticum officium,
siue illud sit ordinarium, siue ex commissione: nam
omnes rationes factæ æque hoc probant: quia etiam
hæc est poena: & ideo non plus extendenda, quam
rigor verborum legis ex necessitate requirat. Nul-
lum autem est ius, per quod irregularis priuatur i-
pso facto his officiis, aut iurisdictionibus potius,
quam beneficiis: ergo irregularitas non affert secum
talem priuationem. Item nullum est ius, quod pro-
hibeat irregulari usum talis muneris, vel iurisdic-
tionis in his actibus, qui per se non requirunt influ-
xum potestatis ordinis: ergo non habet irregularitas
hunc effectum. Quapropter actus talis iurisdic-
tionis facti ab irregulari & validi sunt, & per se lo-
quendo, ac seculo scandalo licite sunt. Quod si ius
Ecclesiasticum requirat aliquam ordinationem in
eo, cui conferenda est hæc iurdictio, non id est, quia
potestas ordinis sit principium, talis actus: sed quia
ex decencia illa postuletur tanquam congrua dispo-
sicio, quam non omnino excludit irregularitas: &
ideo non reddit hominem incapacem ad hanc iurisdic-
tionem retinendam.

Quarta difficultas.

Iam vero occurrit alia dubitatio, an irregularitas
reddat hominem inhabilem ad nouum beneficium
obtinendum: & consequenter, an irregularis pos-
sit rata conscientia beneficium postea obtentum,
& fructus eius obtinere. Non enim defuerunt au-
thores, qui dixerint, idem iudicium esse ferendum
de beneficio obtento, & obtinendo: ideoque col-
lationem beneficii irregulari factam validam
esse, licet per Iudicem possit cassari. Ita Syluester
Fr. Suarez tom. 5.

verbo *Excommunicatio*, 4. numer. 4. citans glossam
Raimundi, quam etiam refert, & sequitur Nicolaus Plouius.
Plouius num. 39. & 40. regula 44. & in eam inclinat
Felinus in cap. *Inquisitionis*, de Accusat. num. 6. ubi i-
ta interpretatur Innocentii doctrinam. Et licet nu.
7. ex Abbate contrarium referat, tamen nu. 8. idem
repetit, & citat Calderinum. Et addit declaratio-
nem per se notam, dummodo aliunde persona non
sit incapax, ut si sit infans, &c. Unde formatur ratio,
quia seculo speciali iure, irregularis ut sic non est
incapax beneficii Ecclesiastici, cum illud retinere
possit, nec per irregularitatem sit magis incapax re-
ceptionis eius, quam retentionis: quia sicut retine-
re non est exequi aliquem ordinem, ita nec de nouo
recipere est actus ordinis, ut per se notum videtur:
irregularitas autem solum priuat actibus ordinum:
igitur hic effectus non est per se coniunctus cum ir-
regularitate, eius definitione, & institutione præci-
se spectata. Neque etiam est vltimum ius, quod illi spe-
cialiter annexat hanc poenam: quod tamen esset
necessarium, ut hæc possit esse poena ipso facto si-
mul incurrenda cum irregularitate. Imo non satis
esset collationem beneficii irregulari factam iure pro-
hiberi, sed necessarium esset expressè irritari: nam
lex prohibens actum, non irritat illum, nisi expressè
id declarat, ex illis principiis, quod legislator non
plus operatur, quam verbis suis exprimat, & verba
pœnalia strictè intelligenda sunt. Difficile autem
est inuenire ius, quod irritam reddat huiusmodi
collationem, ut paulo post videbimus. Et confirma-
tur primo, quia vna species irregularitatis contra-
hitur per corporis defectum, & nihilominus Cleri-
cus, qui sine culpa sua hanc irregularitatem contra-
hit, capax est alicuius beneficii, alias cogeretur
mendicare, aut actiones Clerico indignas exercere:
quod est magnum incommodum. Imo ob hanc
causam, etiam si irregularitas sit per crimen contra-
cta, beneficium esse dandum Clerico irregulari, si-
gnificatur in c. 2. de Clerico non ordin. ministr.
Confirmatur secundo, quia professio facta ab irregulari
valida est, iuxta cap. 1. de Filiis Presbyter. & cap. 2. de
Apostatis, & dicto cap. 2. de Clerico non ordin. mi-
nistr. ibi: *Salubrius autem sibi prouidebit, si ad regularem
vitam se duxerit transferendum*: supponit ergo, irregu-
larem esse capacem regularis professionis: cur ergo
non erit etiam capax Ecclesiastici beneficii? est enim
maius bonum illa professio, quam beneficii acce-
ptio. Imo aliquando solet monachus sub nomine
beneficii Ecclesiastici comprehendere: de quo videri
potest Sylua de Beneficiis, parte 1. questio. 2. in fine.
Tertio confirmatur, quia collatio beneficii facta à
persona irregulari est valida, iuxta dicta: ergo & fa-
cta in persona irregulari. Patet consequentia, quia in
his rebus plus est dare, quam recipere, & irregula-
ritas ex semagis separat ab agendo, quam à reci-
piendo.

Contraria sententia communis est, ut videre li-
cet in Navarro, cap. 25. num. 34. & cap. 27. num. 251. S.
& consil. 13. 42. & 44. de Homicidio, & consil. 97. de Si-
monia, & consil. 16. de Rescriptis: Couarruua in
capitulo *Alma*, part. 1. §. 7. num. 1. & §. 8. num. 3. & in
regula *Peccatum*, part. 2. §. 8. num. 6. & 7. qui alios re-
ferunt; præsertim vero videri possunt Panormi-
tanus in capit. *Nisi cum pridem*, de Renunciatione, Abbas.
num. 4. & cap. *Tanta*, de Excessibus Prælat. num. 2. &
Felinus in cap. 2. de Rescriptis, num. 4. Ad hanc cau-
sam sententiam confirmandam varii afferuntur te-
xtus, qui expendendi sunt. Primus est in cap. *Cum Cap. cum
bona*, de Etate, & qualitat. in quo non est sermo de bona, de
irregularibus, sed de suspensis per sententiam; & i-
bi est sermo de suspensione absolute, quæ videtur
includere suspensionem à beneficio, quam irregu-
laritas non includit. Et deinde si textus ille aliquid
probareret, non minus de beneficio obtento, quam
obtinendo procederet, ut patet ex verbis illis: *Non
Ggg licet*

licet eis illa, qua habuerint, beneficia, vel que postmodum A
sunt adepti: aliquatenus retinere. Videtur ergo illa fuisse
se pena à Iudice imponenda, vt ex vltimis verbis
textus constat. Secundo probatur ex c. 2. de Cleri-
Cleric non con non ordin. ministr. Sed neque ille textus id pro-
bat, vt constat ex paulo antea dictis: quia neque ex

Cap. Du-
dum, de
Electi.

Cap. cum
inter, de
Electi.

Cap. 2. de
Cleric pu-
gnant. in
duello.

Cap. Postu-
latus, de
Cleric. ex-
comm. mi-
nistr.

Cap. vit. de
Cleric. ex-
comm. mi-
nistr.

Tertio affertur cap. Dudum, de Electione, vbi solum
dicitur eum, qui in ordinibus defectum patitur,
impediri per canonum sanctiones, quominus possit ad offi-
cium Præpositura promoveri. Vbi non explicatur, tale
esse hoc impedimentum, vt electionem illam irritam
reddat. Quarto citatur c. Cum inter, de Electione,
quod nihil probat, quia solum agit de electione fa-
cta à suspensis, scilicet à beneficio, vel iurisdictione,
vt in superioribus suo loco declarauimus, etque de
illo impedimento longe diuersa ratio. Quinto ci-
tatur cap. 2. de Clerico pugnante in duello: quia in
eo dicitur, posse dispensari cum quodam Clerico,
qui irregularitatem contraxerat, quantum ad bene-
ficiū obtinendum. Ex quo loco optime probatur
talem collationem esse prohibitam, postea; per Iu-
dicem irritari, si absque dispensatione sit facta: quod
verofic nulla, non satis probatur ex illo textu. Sexto
adiungitur cap. Postulatus, de Clerico excommuni-
cato. In quo non est sermo de irregulari, sed de
excommunicato. Sed in his legibus poenalibus ar-
gumentum à simili non est efficax: maxime cum plu-
res effectus habeat excommunicatio, quos non ha-
beat irregularitas. Potest tamen fieri vis in illatione
textus: Cum ea non fuerint canonice consecuti. Nam his
verbis significatur, illam collationem esse nullam,
non propter specialem rationem excommunicationis,
sed propter generalem causam collationis
non factæ canonice. Quæ ratio locum habet in col-
latione irregulari facta, quia non est canonice facta,
vt pote contra canonicum impedimentum. Res-
ponderi vero poterit, rationem illam esse intelli-
gendam cum distributione accommodata: omnis eni-
m collatio, quæ non sit secundum Canones, po-
test dici non canonice facta, & tamen non semper
est nulla; quia conditiones à canonibus requisitæ
non omnes sunt æque necessariae, argumento textus
in cap. Quia nonnulli, de Cleric. non resid. Sicut in si-
mili etiam constat de sententia non canonice lata.
Intelligitur ergo illa ratio iuxta subiectā materiam,
scilicet quia collatio fuit non canonica tali modo,
id est, cum impedimento irritante: nunc autem in-
quirimus, an irregularitas talis sit.

Septimo adducitur textus in cap. vit. de Clerico
excommunicato, vbi in primis dicitur, excommu-
nicatum etiam minori excommunicatione non
posse eligi: quod videtur à fortiori dicendum de ir-
regulari, tum propter argumentum à simili, vel po-
tius ab inferiori: nam excommunicatio minor mi-
nimum impedimentum canonicum censetur: tum
maxime propter rationem textus, scilicet quia ad
illud munus exercendum eligitur, à quo per Cano-
nes est separatus. Vnde sumitur generalis regula,
prohibito vno, consequenter prohiberi aliud, quod
cum illo connexum est: quam habet Glossa in cap.
Studeat, 3. 50. dist. Hæc autem regula maiori ratione
procedit in irregulari, quia ex vi irregularitatis per-
petuo remotus est ab eo ministerio, propter quod
datur beneficium Ecclesiasticum. Quæ ratio adeo
videtur efficax, vt secluso speciali iure positivo, hæc
inhabilitas intrinsece videatur sequi ex irregulari-
tate: nam contra ius naturale est beneficiū accipe-
re illum, qui officium non potest implere: nam ille
solum ad beneficium idoneus reputatur, qui potest
deferuire, vt dicitur in cap. 8. per inordinata, de Præ-
bendis. Sed vt omittam, rationem hanc non proce-
dere vniuersaliter in omnibus beneficiis, neque in
omni officio, propter quod beneficium datur: ali-

quando enim solum datur propter officium reci-
tandi Horas canonicas, vel si obligat illud mi-
nisterium, non necessario per propriam personam
exercetur: hoc (inquam) omisso, illa omnia ad
sumum probant; illam beneficii collationem esse
irritandam, non vero esse irritam. Nam in dicto
capite vltimo non amplius dicitur, nec ratio eius
ad aliud inducitur, vt tractando de excommuni-
catione minori expendimus. Neque etiam ratio na-
turalis per se sumpta amplius probat: imo multi ex-
ultimant, indignum non teneri, etiam ex iure cano-
nico, ad dimittendum statim beneficium sua spon-
te, donec à Superiore cogatur, dummodo possit,
& studeat se dignum reddere, & interim alio-
rum iuuamine suo muneri satisfacere. Idem er-
go dici potest de irregulari: nam potest dispen-
sationem procurare, atque hoc modo impedi-
mentum tollere. Vnde secluso iure positivo, ta-
lis receptio beneficii non solum non esset nulla, ve-
rum etiam fieri posset aliquando sine peccato, vt si
irregularitas esset occulta, & non posset quis expe-
ctare dispensationem sine magno dispendio, nimi-
rum amittendi occasionem obtinendi congruum
beneficium, cuius esset dignus seclusa irregulari-
tate, eamque auferendam speraret sine graui dispen-
dio Ecclesiæ, & seruitui illi debiti: his enim omni-
bus concurrentibus, nulla appareret malitia in illo
actu.

Tandem ad hoc confirmandum adduci potest
decretum Concilii Tridentini sess. 14. cap. 7. de Re-
format. vbi de homicida dicitur, vt nullo tempore ad
sacros ordines promoueri possit, nec illi aliqua Ecclesiastica
beneficia, etiam si iuram non habeant animarum, conferre
liceat, &c. Sed neque hoc decretum satis probat, tum
quia solum ait, vt conferri non liceat: nullum autem
habet verbum irritans: tum etiam quia dicere pos-
sumus, ibi non solum imponere irregularitatem,
sed etiam perpetuam depositionem in officio, & be-
neficio.

Quapropter ex omnibus fundamētis huius sen-
tentia nondum euacuatum est illud, quo contra-
ria opinio præcipue nititur: quia pena, vel inha-
bilitas, quæ ipso facto contrahatur, admittenda non
est, nisi fuerit in iure expressa. Item irregularitas
non incurritur nisi in casibus à iure expressis: ergo
pari ratione irregularitas non plures habet effectus,
quam sint in iure expressi: sed hic effectus inhabili-
tandi personam ad beneficium Ecclesiasticum, seu
irritandi collationem factam non est in iure expre-
ssus: ergo. Item ob hanc causam negamus, irregu-
laritatem ipso iure priuare beneficiis iam obten-
tis: quia non est in iure expressum, etiam si ius præ-
cipiat, vt auferantur. Et ob eandem causam ne-
gamus, suspensum ab ordine esse pro tunc incapace-
m ad suscipiendum beneficium, vt supra visum
est: ergo.

In hac ergo difficultate dico primo, irregularem
non posse licite accipere de nouo beneficium absque
dispensatione: quia iura multa satis probant hoc el-
se prohibitum, & eadem ratione est certum, graui-
ter peccare, qui illud confert, cognita irregularitate
alterius, vel culpabiliter ignorante: quia & confert
illud indigno secundum iura, & hoc est etiam illi di-
recte prohibitum. Excipi vero potest Summus Pon-
tifex: nam si conferat beneficium irregulari sciens,
& videns, censetur ipso facto dispensare: & ideo si
dispensando non peccat, nec conferendo beneficium
peccabit.

Dico secundo certum, talem collationem à lu-
dice irritandam esse, qui potest iuste non solum be-
neficium auferre, sed etiam fructus eius, in penam
saltem commissi criminis in receptione talis bene-
ficii. An vero talis collatio ita sit nulla ipso facto, vt
in conscientia teneatur quis dimittere beneficium,
etiam si irregularitas sit occultissima, & conse-
quenter

quenter in conscientia non faciat fructus suos, sed contra iustitiam peccet, tam accipiendo, quam retinendo illos, mihi profecto dubium est; censeoque priorem opinionem, quæ hoc negat, esse probabilem in rigore iuris propter omnia adducta, quæ optime confirmantur ex c. Si solus, de Concess. Præben. in 6. ubi dicitur prohibitionem Pontificis non irritare collationem beneficii, nisi expresse constiterit esse irritum, & inane, quod factum fuerit contra ipsam. Hoc ergo satis est, ut quis excusetur à peccato si in praxi illam sequi voluerit, dummodo aduertat, non posse tutam conscientiam retinere beneficium manendo in irregularitate, sed debere illius dispensationem procurare: quod si illam obtinere non poterit, tenebitur beneficii relinquere, saltem cum limitatione posita in precedenti puncto. Sufficiet vero iuxta hanc sententiam, obtinere dispensationem irregularitatis, etiam si nulla fiat mentio beneficii obtenti, aut fructuum eius. Et ita declarant dicti auctores, & est consequenter dictum quoad forum conscientie: nam in exteriori non sufficiet talis dispensatio postea subsecuta, quominus impetrari possit, & auferri beneficium propter priorem defectum, si dederatur.

Nihilominus tamen posterior sententia securior est, & practice probabilior: primo, quia est communis recepta. Secundo, quia licet iura hoc expresse non declarent, tamen eorum verba hunc sensum possunt admittere, qui licet rigorosus appareat: tamen vsus ipse interpretari potuit, hunc esse sensum iurium: verisimile autem est, vsu & praxim esse iuxta communem sententiam. Tercio potest explicari, quia irregularitas est odiosa in iure, censeturque esse grauisimum impedimentum canonicum in ordine ad totum statum clericalem: ergo verisimile est impedire saltē, ne de nouo acquiratur iura, quæ Clericorum sunt propria: nam licet hic videatur rigor respectu personæ irregularis, respectu status clericali, & disciplinæ Ecclesiasticæ est fauor. Quarto addere possumus, hic interuenire defectum voluntatis ex parte conferentis beneficium; quæ sufficit ad annullandam collationem. Et in hoc est differentia inter beneficium prius obtentum, & postea obtinendum, quod prius fuit, legitima voluntate reuocatum; & amplius ab illa non pender, donec per contrariam voluntatem auferatur: posterius vero pendet à voluntate conferentis, hæc autem voluntas suppositis canonibus non censetur interuenire, quādiu irregularitas durat: quia iusta voluntas collatoris est dare illi secundum canones, seu non habenti canonicum impedimentum, præsertim adeo graue. Et hoc quidem est valde probabile, quando irregularitas occultatur: sicut censetur subreptitia gratia, in cuius petitione aliquid taceatur, quod ad eam concedendam, vel negandam secundum iura, & rectam rationem multum conferre posset. Quapropter in beneficiis collatis à Summo Pontifice poterit esse ratio ad æquata: nam si Pontifici proposita est irregularitas, ut dat beneficium, eo ipso dispensat; si vero non fuit proposita, hoc ipso est concessio nulla, quia inuoluntaria, & subreptitia Pontifici. Propter quod fortasse dixit Calderinus consil. 10. sub tit. de Præben. & consil. 4. sub tit. de Accusationibus impetrationem literarum ad beneficia ab irregulari obtentam esse nullam. De inferioribus vero Episcopis, si eis occultetur irregularitas, procedit etiam ratio facta: si vero illam sciāt, & dispensare velint, videndum est, an possint iuxta alia iura. Et verisimile est, si non possint dispensare in irregularitate, nec in collatione beneficii posse, nisi in casibus eis expresse concessis. His ergo modis potest hæc opinio sustineri probabiliter, & ex eisdem, & ex eorundem declaratione satisfactum est principali fundamento alterius sententiæ, quantum à nobis fieri potest. Quid autem nomine beneficii in totis

Fr. Suarez tom. 5.

A hac materia intelligatur, ex dictis supra in simili de excommunicatione sumendum est, & cum eadem latitudine illud declarant Nauarrus, & Couarruias supra.

Confirmationes autem pro illa sententia adductæ parum vrgentes sunt, tamen quia probare possunt, hanc etiam receptionem beneficii esse licitam, & nullo modo iuri contrariam, illis satisfaciendum est. Ad primam responderetur primo, quando irregularitas provenit post ordinationem, regulariter supponere in Clerico ordinato aliquod beneficium, ad cuius titulum ordinatus est, & illo non priuatur propter irregularitatem, & ita non sequitur illud inconueniens, quod cogatur mendicare: quod si contingat, aut ordinatum fuisse sine titulo beneficii, vel alia occasione ad paupertatis statum perueniat; illi sunt casus valde accidentarii, quibus iura non prouident, sed per dispensationem Superioris prouideri potest. Vnde in illo cap. 2. de Clerico non ordin. ministr. potius videtur agi de non auferendo beneficio, quam de conferendo, ut indicant etiam illa verba, ne sustentatione priuatur, &c.

Deinde verò dico, quando irregularitas non est totalis, sed respectu alicuius actus, aut temporis, tunc non reddere Clericum incapacem cuiuscunque beneficii: sed tantum illius, quod habet annexam obligationem tali irregularitati repugnantem, ut verbi gratia in casu dicti capit. mansit ille Diaconus irregularis solum quoad sacerdotium: nam in Diaconatu ministrare poterat, nisi esset suspensus per triennium, quo tempore finito, non indigebat alia dispensatione; & ideo habilis mansit ad beneficium recipiendum, quod solum ad Diaconi ministerium obliget. Eodem modo explicari potest textus in capit. Studenti, §. o. dist. vbi irregulari quoad vsu Sacerdotii præcipitur dari beneficium: quamquam id videatur factum ex speciali dispensatione, ut notat Glossa, & indicant limitationes, quæ in textu adduntur. Similiter ad hoc potest induci textus in capit. Vel non est compos, de Tempore ordin. quamuis fortasse alius sit sensus eius, de quo infra. Et ratio est, quia cum hæc prohibitio nascatur ex prohibitione circa exercitium ordinis, non potest amplius extendi, quam illa, ex qua nascitur. Atque ita sentit Nauarrus cap. 27. n. 252. qui hoc limitat ad irregularitatem, quæ sine peccato contrahitur: tamen ratio facta generaliter probat, si culpa non obstante talis irregularitas non impedit omnem actum ordinis, sed aliquem: & cap. 2. de Clerico non ord. & cap. Studenti, aperte loquuntur de irregularitate culpabiliter contracta.

Ad secundam confirmationem negatur consequentia, quia nec professio religionis est beneficium Ecclesiasticum in proprietate, ut per se notum est, neque habet similitudinem, aut proportionem cum illo quantum ad rem præsentem; quia nec requirit ordinis executionem, neque ipsum ordinem, neque ordinatur per se ad ministeria Clericorum exercenda, sed ad perfectionem acquirendam per obseruantiam regularem. Sunt quidem aliquæ inhabilitates ad professionem emittendam, quæ illam nullam reddunt, ut defectus ætatis requisitæ secundum iura, &c. Sed illæ sunt alterius rationis, & non pertinent ad irregularitates, de quibus nunc agimus.

Ad tertiam confirmationem negatur consequentia, quæ si aliquid valeret, non solum probaret collationem beneficii factam irregulari esse validam, sed etiam esse licitam: quod probauimus esse aperte falsum. Et sequela patet, quia irregularis non solum valide, sed etiam licite potest beneficium conferre. Ratio autem est, quia conferre beneficium neque per se, neque ex consequenti prohibitum est per irregularitatem. Non quidem per se, quia non est actus ordinis, sed solius iurisdictionis: vnde fieri potest

Ggg 2

test

test ab Episcopo nondum consecrato, dummodo electus, & confirmatus sit, iuxta cap. *Transmissum*, & quæ ibi notantur, de electione. Item conferre beneficium computatur inter fructus, pertinetque ad convenientem Ecclesiæ administrationem, quæ irregularitas non aufert, ut diximus. Non etiam ex consequenti, quia irregularis conferens alteri beneficium, licet det aliquid postulans executionem ordinum, à quibus ipse suspensus est; tamen non confert sibi, sed alteri, qui supponitur habilis ad ordinis executionem. Vnde quoad hoc magis separat irregularitas à recipiendo, quam ab agendo, quia per receptionem ordinatur persona, & obligatur ad executionem ordinis, non autem per collationem alteri factam.

Alia minutiora dubia enucleantur.

41. Primo an irregularis prius fructibus, & administratione beneficij post irregularitatem acquirit.

Et iuxta huius dubii resolutionem expedienda sunt alia illi similia, vel cum illo connexa, ut in precedenti puncto fecimus, ut verbi gratia an huiusmodi Clericus irregularis possit recipere, & obtinere fructus beneficij postea obtenti, & an possit administrationem ratione talis beneficij convenientem exercere, & alios actus eligendi, præstantendi, cõferendi beneficia, & similes, quorum ius competit ratione talis beneficij post irregularitatem contractam acquisiti: nam de his omnibus consequenter loquendum est ad opiniones proxime tractatas. Si enim teneamus, collationem in conscientia fuisse validam, consequenter dicendum est, omnia illa fieri posse; quia nascuntur ex legitima potestate, cuius visum non impedit irregularitas, si à principio ipsiusmet potestatis acquisitionem non impedit. Iuxta alteram vero sententiam negandum est, irregularem posse tales actus exercere, non quia irregularitas per se illos prohibeat, sed quia impedit acquisitionem beneficij, ex quo ius, vel potestas ad tales actus manere debebat.

42. An irregularitas in iurisdictione impediatur.

Tandem iuxta eadem principia expediendum est dubium de potestate iurisdictionis. Possumus autem in illo distinguere de potestate ordinaria, vel delegata. Nam de priori certum est, irregularem eodem modo esse incapacem cuiuscunque muneris, vel officij, quod ex proprio titulo habeat Ecclesiasticam iurisdictionem, quod est incapax beneficij, quale est prælatura religionis: quia licet hæc munera non habeant beneficium annexum habent officium, & titulum spirituales, quo maxime privatur irregularis: de quo in simili dictum est supra tractando de censuris. Alia vero pars de iurisdictione delegata hic habet specialem difficultatem, an scilicet delegatio iurisdictionis spiritualis facta Clerico irregulari sit valida. In quare non est dubium, quin iuxta priorem sententiam, quæ affirmat, collationem beneficij esse validam, dicendum sit, hanc delegationem validam esse. Veruntamen etiam admissa posteriori sententia, videtur id posse affirmari, quia non fit necessaria illatio à collatione beneficij ad delegationem iurisdictionis, quæ beneficium Ecclesiasticum non est, ut per se constat. Et communis opinio, quæ rigorosa est, non est extendenda in materia penali, quia longemius est recipere iurisdictionem delegatam, quam proprium iuribus pastorale. Vnde si talis iurisdicção sit fori contentiosa, ego non dubito quin delegatio valida sit, quia præcise ordinatur ad actus, qui per se non requirunt ordinem executionem. Estque in hoc manifesta differentia inter hanc iurisdictionem ut ordinariam, vel ut delegatam: quia priori modo semper datur ut annexa alicui beneficio, vel pastoralis muneri, in quo principale est functionum spiritualium ministerium, quod sine usu ordinum non completur: & ideo si ob hanc causam collatio beneficij impeditur, etiam id, quod accessorium est, obtineri non potest: ut vero in delegatione præcinditur unum ab illo, &

datur (ut supponimus) sola iurisdicção fori Ecclesiastica: & ideo cessat prædicta ratio, & alioquin nullum est ius, quod irritet, vel directe prohibeat talem delegationem. Per delegationem autem hinc intelligo quamcunque iurisdictionem, quæ est ex commissione, & non ex intrinseco titulo, ut sic dicam: nam in omni illa procedit discursus factus, etiam si aliquando modum ordinariæ iurisdictionis habeat, ut in Legato Pontificis.

Vltimo vero superest explicandum, an hæc doctrina procedat etiam in iurisdictione fori poenitentiarum, in qua est specialis ratio dubitandi: quia actus illius iurisdictionis per se, & essentialiter est actus ordinis: & ideo directe est prohibitus irregulari: ergo etiam videtur ablati usus talis iurisdictionis, supponendo quod irregularitas sit perfecta, à toto ordine sacerdotali. Confirmatur, nam suspensio ab ordine censetur tollere hanc iurisdictionem: sed irregularitas ad minimum æquiparatur illi in impedienda ordinis executione, iuxta doctrinam communem Sylvestri, Nauarri, & omnium: ergo. Maior sumitur ex Glossa, Ioanne Andrea, & communiter cap. *Cum dilectus*, de consuetud. dicentibus, priuatum executione ordinis consequenter privari usu iurisdictionis inseparabili ab usu ordinis. Videturque hoc rationi consentaneum, quia accessorium sequitur principale: sed hæc iurisdicção est quasi accessoria ad ordinem: ergo Ecclesia, quæ remouet talem personam ab usu ordinis, imo ab ipso ordine prout potest, consequenter intendit talem iurisdictionem auferre. In contrarium vero est primo, quia nullo iure cauetur talis irregularitatis effectus, neque à nobis asserendus est. Secundo, nullus est auctor, qui expresse hoc asserat, nec satis id infinet, & poenæ non sunt à nobis agenda sine cogente fundamentis. Tertio, dicta de aliis iurisdictionibus quoad alios actus Ecclesiasticos possunt hic cum proportionem applicari.

Dico ergo in primis, eum, qui habebat iurisdictionem ordinariam in foro poenitentiarum, non amittere illam absolute, & simpliciter ipso facto per irregularitatem. Probat ex dictis, quia non amittit officium, vel beneficium, nec ab illis suspenditur. Item ab effectu, quia potest delegare talem iurisdictionem. Parochus enim irregularis potest alteri Sacerdoti approbato committere, ut confessiones suarum quium audiat: nam cur non illa enim delegatio non est actus ordinis. Item Clericus non Sacerdos potest habere hanc iurisdictionem, & delegare illam: ergo, &c. Dico secundo, non posse irregularem Clericum accipere hanc iurisdictionem ordinariam de nouo. Hæc assertio procedit iuxta opinionem communem, quia non potest de nouo conferri valide beneficium, officium, seu prælatura: iuxta contrariam autem opinionem contrarium esset dicendum, ut patet ex precedenti asserione. Et in omni opinione excipiendus est summus Pontifex: nam irregularitas non impedit illius consecrationem, & consequenter neque iurisdictionem ordinariam, & primariam in foro poenitentiarum etiam de nouo comparatam: quod in illa dignitate est speciale, nam ista excludit omnem irregularitatem. Dico tertio, etiam Clericum habentem hanc iurisdictionem non posse licite uti illa per seipsum absolviendo sacramentaliter à peccatis. Est certum, quia est priuatus executione ordinis, & non potest uti illa iurisdictione, quin utatur ordine. Vnde saltem ex hoc capite grauius peccat. Ex quo fit, peccare etiam poenitentem, qui illum ad talem actum inducit, per se loquendo, & seclusis excusationibus iuxta latius tractata in 3. tomo, disputatione 58.

Dico nihilominus quarto, probabilius videri talem absolutionem, si detur à tali Sacerdote, validam esse, quantum est ex parte eius, id est, si in poenitentem non inueniat obicem contrarium substantiæ Sacramenti.

cramenti. Probat, quia nihil deest ex parte ministri, quod sit de substantia, & valore talis absolutionis: ergo licet sit prohibita, erit valida, sicut est valida consecratio, & administratio cuiuscunque alterius Sacramenti. Probat, quia consequentia, quia ibi non deest potestas ordinis, nec iurisdictionis, & prohibitio per se solum est circa usum potestatis ordinis, & ratione illius redundat in talem usum iurisdictionis: hæc autem prohibitio non est contra substantiam Sacramenti, ut dictum est. Nec plus probant priores rationes dubitandi; & ideo non potest cum sufficienti fundamento dici illam iurisdictionem esse suspensam, vel ablatam quoad talem usum, ut probant rationes in contrarium obiectæ: & ita iudicandum est à viris doctis, cum quibus hæc rem contuli, quia non tractatur à Doctoribus. Quinto censetur, idem esse dicendum de Sacerdote habente hanc iurisdictionem delegatam: nam si irregularis fiat, non amittit illam ipso facto; quia nullum est principium ad id asserendum: Vnde si absoluat, valida erit absolutio ex eodem fundamento, & si obtineat dispensationem ab irregularitate, non indigebit noua delegatione iurisdictionis, ut licite, & valide absoluat: ergo signum est non amisisse illam. Imo licet post irregularitatem ei iurdictio delegetur, idem omnino arbitror: quia non est incapax talis iurisdictionis, neque est aliquod ius, quod illam delegationem nullam, & irritam faciat. Solum posset esse inualida si per deceptionem obtineretur, vel per subreptionem tanquam gratia subreptitiæ obrenta; quod habebit locum, quando in gratiam Sacerdotis conceditur: nam quando datur primario in gratiam penitentis, raro censetur delegatio subreptitiæ ex hoc capite.

Hinc videretur (quia has quaestiones supra huc remisi) probabilis censetur idem esse dicendum de suspensione ab ordine: nam si præcisè sit, non impedit executionem iurisdictionis sed ordinis tantum, ut supra dixi; & ideo neq; hanc iurisdictionem tollit, sed solum concomitantem prohibet talem illius usum: quod non satis est ad irritandum actum. Quod omnibus argumentis factis, & inductione ab aliis actibus iurisdictionis sumpta confirmari potest. Tandem idem iudicio dicendum de interdicto personali Sacerdotis absoluentis: quia seclusa excommunicatione, non videtur pes se tollere iurisdictionem: nam talis interdictus si sit ordinarius, potest suam iurisdictionem delegare, & alios actus iurisdictionis valide efficere. Et alia rationes huiusmodi habent locum, nullumq; est ius, quod tribuat hunc effectum tali censuræ; nec auctores illud assignant. Quamdiu ergo aliud non confiteretur, non sunt à nobis effectus harum penarum augendi.

SECTIO III.

Propter quam causam incurrat irregularitas, & quotuplex illa sit.

Consideranda in primis occurrit causa motiua, & quasi finalis: nam est prima radix institutionis irregularitatis. Vnde ex ordine ad illam oriri solent variae diuisiones irregularitatum, quæ propterea simul cum hac causa explicabuntur. Prima ergo regula est irregularitatem non semper incurri propter peccatum, sed interdum sufficere indecentiam absque culpa: aliquando vero imponi propter culpam. Tradit D. Thomas 2. 2. quæst. 64. art. 7. ad 3. & quæst. 108. art. 4. ad 2. Richardus in 4. distin. 25. art. 4. quæst. 3. ad 1. ac omnes scribentes de Irregularitate, constabuntque late ex discursu materiae. Ratio vero est, quia irregularitas non est primo & per se in penam introducta, sed propter reuerentiam Ecclesiasticorum ordinum & functionem eorum.

Fr. Suarez tom. 5.

rum, ut omnia religiose ac decenter peragantur: non solum autem culpa, sed etiam multi alii defectus possunt hanc decentiam impedire. Vnde facile soluitur vulgaris obiectio, quia nemo debet pati penam sine culpa: est enim illud verum formaliter de pena quatenus pena est, nam dicit relationem ad culpam, non tamen de quolibet nocumento, aut grauamine, seu priuatione boni, quod generali quadam ratione comprehenditur sub malo penæ, aliquid enim huiusmodi aliquando incurritur sine culpa, licet non sine causa, & maxime propter communem & excellentius bonum, ut in præfati est decentia & religio functionum sacrarum.

Prima irregularitatis diuisio.

HINC ergo oritur prima diuisio irregularitatis: quædam enim est propter indecentiam tantum, alia propter culpam. Circa quam oportet aduertere, nullam esse irregularitatem in cuius causa non conderetur aliqua indecentia, quia hæc est veluti adæquata causa irregularitatis, & sic, nulla enim alia assignari potest, cum tamen necesse sit, irregularitates omnes sicut in communi ratione irregularitatis conueniunt, ita in aliqua communi & adæquata causa conuenire. Item quia sine aliqua causa proportionata non potest irregularitas imponi, esset enim iniusta: hæc autem causa, si non includit culpam: necesse est ut saltem indecentiam contineat; si autem continet culpam à fortiori continet etiam indecentiam, quia nulla potest esse maior quam defectus grauis includens culpam. Est ergo hæc indecentia communis omni irregularitati. Quapropter, ut distinctio inter prædicta membra consistat, cum præcisione sumenda sunt: nam quædam est irregularitas fundata in sola indecentia absque culpa, alia in indecentia includente culpam. Atq; ita hæc diuisio, & membrorum sufficientia manifesta est. Hinc vero colligitur, irregularitates has ex vi prædictæ distinctionis non differre formaliter in ratione priuationis, seu impedimenti canonici, sed tantum per habitudinem ad causas ex quibus oriuntur, si cut differunt excommunicatio ob violentas manus in clericum iniectas, vel ob peccatum hæresis: ita enim quædam irregularitas oritur ex defectu natalium, verbi gratia in quo nulla est culpa ipsius personæ irregularis, alia vero ex iteratione baptismi, quæ est cum culpa, & sic de aliis. Solum ex hac differentia resultat in vna irregularitate relatio, seu respectus penæ, qui non inneditur in alia, pœna enim dicit relationem ad culpam, iuxta doctrinam D. Thomæ 1. 2. quæst. 87. art. 1. & in præfati agit Couarr. in principio dictæ Relectionis, qui iura & alios auctores refert. Hic autem penæ respectus est accidentarius ad rationem irregularitatis, & veluti secundario illi conueniens, ut magis in sequentibus declarabitur.

Tandem aduertere oportet, nonnullos auctores ex hac diuisione colligere aliam, scilicet, irregularitatem quandam esse censuram, aliam non esse censuram, vocantes censuram illam quæ est pena non vero aliam. Ita sentit Soto in 4. d. 22. quæst. 3. art. 1. quem moderni aliqui Thomistæ secuti sunt, & Cordub. lib. 5. de indulgentiis quæst. 43. dub. 4. Illa vero distinctio neque iuri, neque traditioni Doctorum, neque praxi Romanæ Curie, nec rationi consentanea est, ut latius ostendimus in Disput. 1. huius libri, ex cap. Quærenti, de verb. signific. & ex propria ratione censuræ, quæ est ut sit pena medicinalis ad correctionem imposita, ex cap. Corripiamur, cum aliis 24. quæstion. 3. & ex cap. 1. & c. Dilecto, cum aliis de Sentent. excommun. in sexto, & Trid. Sess. 23. cap. 2. de Reformat. Et ideo ex eo solum quod quædam irregularitas pena est, non colligitur esse

Ggg 3 cca-

Irregularitas non est semper pena propria.

Diuisio hæc oritur per ordinem ad causas irregularitatis.

D. Thom. Couarr.

Soto. Cordub.

Nulla irregularitas est censura.

cenfuram, tum quia non est poena medicinalis, sed a se se perpetua, tum etiam quia in illa irregularitate, quæ est poena, principalis ratio eius magis consistit in indecentia & inhabilitate inde contracta; ratio autem poenæ secundaria est. Et confirmatur, quia, si hæc irregularitas esset censura celebrans cum illa nouam incurreret irregularitatem, generale enim principium est, violatorem censuræ per celebrationem fieri irregularem: quod esse falsum, & contra communem sententiam supra ostensum est. Nominem ergo censuræ generatim posito nunquam comprehenditur irregularitas, vt rectius docuit idem Soto lib. 5. de Iustitia, q. 1. art. 4. Atq; hæc doctrina, licet fortasse speculatiue considerata videri possit ad modum loquendi pertinere: tamen in materia morali necessaria est ad intelligenda priuilegia, vel rescripta, in quibus aliquid de censuris disponitur, nunquam enim comprehendunt irregularitatem, si solum de censuris generatim loquuntur. Quod olim non ita distincte explicabatur, sed pro certo supponebatur in praxi: nunc autem fortasse propter opinionem post Sotum introductam, solet declarari in bullis & lustralibus, vt nouissime vidimus in S. D. N. Clemente 8. ad instantiam Regis Catholici concessio. Potest etiam ad hoc confirmandum expendi locus Concilii Basiliensis, sess. 24. vbi conceditur fidelibus quædam indulgentia plenaria, & ad illam consequendam datur facultas eligendi confessorem, & illi datur facultas absoluedi ab omnibus censuris etiam Summo Pontifici reseruatis: & tamen paulo inferius, quia sub illa concessione non erat inclusa irregularitas, datur facultas non absoluedi (quod notandum est) sed dispensandi in irregularitate occulta, præterquam bigamie, & homicidii voluntarii, quæ sunt altera poenalis est, altera minime: neutra ergo sub censuris comprehenditur.

Secunda Diuisio irregularitatis in communi.

Alia vero diuisio irregularitatis potest ex prima colligi. Nam quædam irregularitas contrahitur per actum proprium hominis irregularis: alia vero sine proprio actu. Quæ diuisio æque vniuersalis est ac præcedens, membra vero sunt diuersa: nam omnis irregularitas, quæ sine proprio actu contrahitur, sine culpa incurritur: quia per solam passionem sine morali actu non committitur culpa actualis, de qua loquimur: nam sola originalis culpa non potest esse fundamentum alicuius irregularitatis, vt per se notum est. Irregularitas autem, quæ contrahitur per proprium actum, potest sine culpa, & cum illa incurri. Et ita hæc pars comprehendit vnum membrum integrum diuisionis præcedentis, & partem alterius. De illa ergo irregularitate, quæ sine proprio actu contrahitur, nihil dicendum, vel dubitandum in communi occurrit: semper enim fundatur in aliquo defectu passiuo (vt sic dicam) in quo Ecclesiastica lex sufficientem indecentiam considerauit, ratione cuius hanc inhabilitatem apposuit. Subdiuiditur autem hoc membrum in plura, iuxta varias causas seu defectus propter quos incurritur. Et primo diuidi posset, iuxta opinionem aliquorum in irregularitatem ex defectu corporali, vel spirituali, sine proprio actu contractam. Sed non inuenio spirituale defectum non voluntarium, propter quem contrahi possit irregularitas: solum enim posset talis existimari ignorantia, de qua infra dicam vel non esse propriam irregularitatem Canoniam, vel non sine hominis voluntate. Idemque est de iterata receptione baptismi, nam si voluntarie fiat, iam non est sine proprio actu: si vero fiat involuntarie per ignorantiam inuincibilem, nulla inde contrahitur irregularitas iuxta verior sententiam, vt in 3. Tom. dixi Disp. 31. sect. sexta. nulla

est ergo irregularitas, quæ ex defectu animæ, seu spirituali prorsus inuoluntario contrahatur, sed omnis illa est ex aliquo defectu ad corpus pertinente: Quæ ad duo capita reuocatur, hic enim defectus potest pertinere vel ad originem, seu propagationem factam modo indebito, vel ex talibus parentibus ortam, vt esse natum ex vago concubitu, &c. vel ad corporalem defectum ipsius individui, qualis est in ætate, in mutilatione alicuius membri, vel in aliqua ægritudine notabiliter impediens: de quibus omnibus postea sigillatim dicemus.

An ad irregularitatem, quæ ex proprio actu nascitur, requiratur actus externus.

Circa aliam irregularitatem, quæ ex proprio actu nascitur, occurrit statim dubium, an requiratur actus externus, vel sufficiat aliquando mere internus. Et ratio dubitandi est, quia sæpe in priuilegiis Pontificis conceditur confessori facultas dispen-^{tu}pendi in irregularitate pure mentali, vt Couarruuias refert nu. 4. non potest autem irregularitas vocari pure mentalis, nisi quia ex actu pure mentali contrahitur: supponunt ergo Pontifices dari aliquam irregularitatem huiusmodi, neq; credendum est illusoria esse illa priuilegia. Ratione probatur, quia interior actus mentalis aliquando non minorem indecentiam infert, quam exterior actus, vt patet de heresi mentali, & de odio vehementi occidendi inimicum, &c. Ex parte ergo causæ est in his actibus sufficiens ratio irregularitatis. Ex parte item Ecclesiæ non deest potestas, vel quia probabile est Ecclesiam habere iurisdictionem in actus mentales, vel certe quia hic non requiritur iurisdic-^{tu}dictio in ipsummet actum, nolimus enim hanc irregularitatem imponi in poenam talis actus, sed solum esse inhabilitatem personæ ob indecentiam talis actus: ad hoc autem sufficit iurisdic-^{tu}dictio in personam, in qua Ecclesia postulat talem conditionem, verbi gratia, carentiam talis actus seu immunditiam, etiam spiritualis, vt sit iuridice habilis ad sacros ordines. Declaratur exemplis: nam Ecclesia facit irregularem eum qui fuit bigamus ante baptismum, postquam baptizatus est, (quod gratia exempli sit dictum) ad quod satis est, vt persona iam baptizata sit de foro Ecclesiæ, quamuis actus, in quo fundatur, factus sit extra Ecclesiæ forum: ergo similiter in præsentī. Aliud exemplum est de indulgentia, quam Pontifex concedere potest propter actum mere internum, quia per indulgentiam non indicat de actu, nec premium pro illo reddi sed solum illum requirit vt necessariam conditionem ad exercendum talem actum iurisdictionis circa personam sibi subditam: cur ergo non potest idem dici in præsentī? Confirmatur tandem, quia Ecclesia interdum punit per censuram & actum habentem talem conditionem internam, & non alias: & aliquando concedit fauorem sub conditione pendente ex actu pure mentali, qualis est illa, nisi sub hæc spe peccauerit: ergo similiter in præsentī potest prohibere exterius sumere, vel exequi ordines cum tali defectu pure mentali: hæc autem prohibitio opinionem tenuit, Glossa vlt. in ca. Perniciose, de Penit. d. 1. Quam sequutus est Bonifacius in Clem. 1. de Homocidio, n. 4. & nonnulli alii Iuristæ.

Nihilominus dicendum est nullam esse irregularitatem, quæ propter actum pure mentalem contractatur. Ita tenet D. Thom. 1. 2. q. 26. art. 5. ad 6. Anton. 3. p. tit. 26. a. 2. Soto 5. de Iustitia, q. 1. art. 9. Ledel. 2. p. 4. q. 26. art. 2. Corduba. l. 5. de Indulgentiis, Soto. q. 43. dub. 2. Nauarr. in dist. cap. Perniciose, num. 10. xto notab. 3. & in Summ. cap. 27. nu. 192. & 226. Couarr. dist. Clement. 1. p. in princip. nu. 4. & 2. in priuilegiis, Villadiego de irregularit. cap. 6. num. 3. Syl.

Ob nullum defectum spirituale inuoluntarium incurritur irregularitas.

Epist.

Mr. Flo.
Gloss

Rei. dicitur
diu. in
reg. clari.
in in
quon
patet.

Quod dicitur
in conclusio.

Non potest
Ecclesia in
regularita-
tem p. a.
in mere in
terro im-
ponere.
Alexand.
Pap.

Fin. dicitur

Gloss.
Bruf.
6.
Card. dicitur
affirmat.
O. Thom.
D. August.
Soto.
Lad. dicitur
Card. dicitur
Nauarr.
Comar.
Videtur.

Rationes
dubitan-
dissoluitur.

Syluest. verb. *Homicidium*, 3. qu. 1. & 2. & 8. Nicol. Plo-
uius nu. 17. reg. 27. Communis Canonistarum cum
Gloss. in cap. *Si aliquis*, de Homicidio, quæ specialiter
loquitur de irregularitate homicidii. Et probari so-
let ex 6. *Sicut ex litterarum*, de Homicidio, in quo solum
dicitur, non fieri irregularem eum, qui ante forma-
tionem foetus est causa abortus. Vt ergo hanc senten-
tiam probemus, ne æquiuoce procedamus, relinque-
da in primis est quorundam modernorum diuisione,
qui irregularitatem in paruam, & magnam partiuntur:
paruam vocant quodlibet peccatum mortale;
quia impedit administrationem diuinorum: vocant
que paruam, quia per solam poenitentiam auferri
potest. Illa autem vocatur grauis, quæ non auferitur,
etiam si peccatum per poenitentiam auferatur. Si
ergo prior opinio de priori irregularitate loquere-
tur, abuteretur quidem voce, tamen in re verum di-
ceret, nam per actum mere intentum potest homo
impediri, ne possit licite aut ordines sumere, aut a-
liquem actum illum exercere. Tamen hoc non est
impedimentum canonicum, nec lege humana in-
troducendum, quare impropiissime & solum nomi-
ne vocatur irregularitas: nec de hoc in presenti dis-
putamus, sed de propria irregularitate, quæ est im-
pedimentum canonicum.

De qua in primis certum est, de facto nullam esse
canonicam legem, quæ hoc impedimentum im-
ponat propter actum pure mentalem. Hoc patebit la-
tius infra discurrendo per singula delicta, propter
quæ incurritur irregularitas. Nam si aliquis actus
internus ad hunc effectum posset sufficere, maxime
esset aliquis peccaminosus, nam propter solam vo-
luntatem aut cogitationem non malam non potest
contrahi tanta indecentia, quæ ad hanc inhabilita-
tem sufficere valeat: at vero iura, quæ irregularita-
tem imponunt propter aliquos actus, nunquam lo-
quuntur de voluntate, sed de opere aut facto; lex au-
tem lata contra facientem, non extenditur ad vo-
lentem tantum, vt recte Nauarr. supra notauit, & in
c. *Pena*, de Poenit. d. l. m. 2. & sequentibus. Accedit et-
iam generalis regula Iuris, Ecclesiam non iudicare
de internis, quorum cognitio solus Deus est, c. *Eru-
bescent*, cum similibus, d. 22.

Ex quo vltius probabilius est non posse Eccle-
siam similem irregularitatem mentalem imponere,
nam ex perpetuo non vsu Ecclesiæ probabile argu-
mentum sumitur ad defectum potestatis in his re-
bus moralibus quæ quotidiano vsu eueniunt, & ef-
fectus accommodatæ ad vsum, si fieri possent; & ideo
si nunquam sunt, signum esse fieri non posse. Vnde A-
lexander Pap. Epist. l. c. 2. de hac re agens, inquit, *Non*
potest autem humano condemnari examine, quem Domi-
nus suo reseruat iudicio: & refertur in cap. 15. q. sexta.
& similia sumi possunt ex c. *vt. 15.* quæst. 1. & multa
alia adduximus supra tractando de censuris. Nec
potest in hoc negotio distingui iurisdicctio in per-
sonam à iurisdicctio in actum. Primo, quia vix
posset separari à tali irregularitate, ratio poenæ,
quia, vt dicebamus, non potest imponi nisi propter
actum peccaminosum. Secundo, quia sicut actus
intere internus, quatenus est culpabilis, & dignus
poenâ, non subiacet hominum iudicio, ita neq; qua-
tenus infert aliquam indecentiam, quia etiam illa
indecentia est extra hominum forum, quia est extra
cognitionem humanam. Tertio, quia iurisdicctio in
personam quantum ad exercitium huius actus, qui
est imponere irregularitatem, non conuenit nisi
mediante actu, seu ratione actus: ergo si actus omni
ratione spectatus est extra forum humanum, perso-
na etiam in ordine ad talem effectum est extra iuri-
sdicctioem humanam.

Ad rationes ergo in oppositum dicitur, clausu-
lam illam, per quam conceditur priuilegium ad dis-
pensandum in irregularitate mentali in primis iam
non esse in vsu, Deinde Nauarr. & Comar. supra exi-

stimant illis verbis impropriis significatum esse ir-
regularitatem contractam ex delicto occulto, de quo
infra dicemus. Corduba autem addit probabiliter, ir-
regularitatem mentalem vocari eam, quæ licet per
actum exteriorem contrahatur, pendet ex aliqua
conditione pure mentali, vt quod fiat ex certa sci-
entia, contemptu, odio, presumptione, pertinacia;
nam hoc modo supra ostendimus posse actum ex-
tერიorem puniri ab Ecclesia, vt coniunctum alicui
interiori, sine quo non incurreretur poena: quod in
censuris declaratum est; & quoad hoc est eadem ra-
tio in irregularitate. Ac proinde regulæ positæ ad
explicandas leges ferentes censuras ad irregularita-
tes applicandæ sunt; esse scilicet ponderanda singu-
la verba, quibus modis peccandi declaratur, vt *sci-*
enter, & similia, quia non contrahitur irregularitas,
nisi opus tali modo factum sit, etiam si talis modus
ex actu mere interno pendeat, & sit veluti de nomi-
nario ab illo sumpta.

Ad rationem iam sufficienter responsum est, in-
decentiam contractam ex culpa mentali esse talem
apud Deum, non autem in foro humano, & ideo
Ecclesiam non potuisse illam considerare ad indu-
cendam irregularitatem. Et ob hanc causam non
est simile primum exemplum de bigamia contracta
ex actibus ante baptismum factis. Primo, quia illi ac-
tus fuerunt externi, & ideo licet non fuerint de iuri-
sdicctioe Ecclesiæ, nihilominus subiacent cogni-
tioni Ecclesiæ, & hac ratione potest eorum indecen-
tiam considerare, si fortasse in eis fuit. Secundo, quia
illa irregularitas non tam fertur propter actum, quam
propter significationem, vel indecentiam moralem
relictam ex actu, quæ permanere potest moraliter
in persona iam Ecclesiæ subiecta, etiam si actus ipsi
non fuerint Ecclesiæ subiecti, quod postea exami-
nandum est. Aliud etiam exemplum indulgentia-
rum non est simile, primo quia iurisdicctio ad con-
cedendas indulgentias non tam est fori contentio-
si, quam poenitentialis, vel saltem multum de illo
participans, eo quod effectus primarius indulgen-
tiæ sit mere internus, & in foro Dei, & ideo mirum
non est si possit concedi sub mentali conditione. Se-
cundo, quia iurisdicctio, quæ exercetur in irregulari-
tate ferenda est coactiua, in indulgentiis autem est
voluntaria, in qua potest actus mere internus vo-
luntarie subiacere vsui clauium. Sic enim votum men-
tale dispensandum offertur Pontifici, & culpa men-
talis absolueda à sacerdote: hoc autem in iurisdic-
tione compulsiua non admittitur, ideoq; obliga-
tio confitendi peccata mere interna ex diuino iure,
quantum ad substantiam suam procedit. Atque ob
hanc etiam causam magnum esset inconueniens, si
propter actum pure mentalem aliquis irregularita-
tem incurreret, nam cogeretur suam culpam extra
confessionem manifestare, vt dispensationem irre-
gularitatis posset obtinere.

Ad vltimam confirmationem negatur consequen-
tia, nam Ecclesia nunquam fert legem respicientem
aliquo modo interiorem actum, nisi quatenus ille
est circumstantia exterioris, seu moraliter in illum
influit, tunc enim puniendo exteriorem, potest con-
sequenter respicere omnes circumstantias eius. In
presenti vero celebratio, verbi gratia exterior nullo
modo procedit ex culpa mentali alias commissa,
neq; talis actus mentalis est circumstantia ordina-
tionis, aut executionis ordinis postea subsecutæ: &
ideo non potest hoc prohiberi per irregularitatem
propter alium actum mentalem disparatum. Secus
vero esset si Ecclesia ferret irregularitatem in eum,
qui baptizaret, verbi gratia sine intentione bap-
tizandi, quod optime facere posset, quamuis illa ca-
rentia intentionis pure mentalis sit, quia non ferre-
tur propter carentiam intentionis, sed propter ac-
tum externum cum tali carentia factum, quæ iam
est circumstantia eius.

Delictum
mentale est
quod irre-
gularitas
contrahi-
tur quod
dicitur.

Leges Causæ
verb. Ex-
comm. c. 3.

Responde-
tur prime
exemplo.

Satisfit se-
cundo ex-
emplo.

Diluitur
confirma-
tio.

An actus externus in sua specie consummatus requiratur ad irregularitatem.

12. **S**ecundo dubitari potest, an requiratur opus externum & consummatum ad irregularitatem contrahendam: nam quæ hæcenus diximus solū probant requiri actum exteriorem, qui interdum potest esse perfectus, vt homicidium, aliquando verò attentatus tantum, vt aggressio, vel sagittatio animo occidendi. Quia verò simile dubium supra de censuris tractatum est, & eandem rationem decisionis in præsentī habet: ideo dico breuiter, aliud esse loqui de possibili, aliud de facto. De possibili dicendum est, Ecclesiam posse pro quocumque actu exteriore prodeunte, etiam si tantum inchoatum peccatum sit in sua specie, irregularitatem ferre, si indicauerit illud sufficere ad inducendam causam seu indecentiam, quæ ad irregularitatem satis sit. Probatur, quia per quamcumque externam inchoationem constituitur actus intra forum Ecclesiæ, & alioqui non repugnat, vt in eo sufficiens indecentia sit ad irregularitatem imponendam: ergo.

13. **Q**uid de facto. At verò loquendo de facto, verba iuris obseruanda sunt, semperque salua proprietate, quantum fieri poterit, restringenda iuxta vulgarem regulam ca. Pæne, cum similibus de Pœnit. dist. 1. Quocirca, si actus, pro quo irregularitas imponitur significetur per verbum indicans opus consummatum vsq; ad effectus confectionem, non incurritur irregularitas, donec opus ita consummatum sit, vt v.g. si irregularitas fertur propter homicidium, non sufficit velle, aut attentare, alit quæcumque vulnera lethalia infligere, nisi mors sequatur, etiam si contingat per miraculum impediri, quia talis lex ex vi verborum non fert irregularitatem nisi sub illa conditione: & ideo quacumque causa contingat homicidium non impleri, non incurritur irregularitas. Superius enim de indulgentia diximus, si sub conditione concedatur, & hæc non impletur per impotentiam, vel quamcumque aliam causam, indulgentiam non comparari, ergo à fortiori idem dicendum est in materia pœnali. Secus verò est, quando verba legis solum requirunt actum inchoatum seu attentatum, nam tunc inducunt effectum, quantum in rigore sonant, seruatis principijs positīs, atq; adeo si exterior actus eadētenus fiat, quatenus in lege prohibetur, iam nihil deest vt irregularitas oriatur. Quomodo autē hæc ad praxim applicandum sit, constabit ex his, quæ de singulis irregularitatibus dicem. Ex iuxta hanc doctrinam intelligendi sunt authores, quando asserunt irregularitatem non incurri nisi per actum consummatum & perfectum, vt videre licet in Burgasio de Irregularitate tit. de Bigamis, n. 12. & Soto lib. 5. de Iusticia, quæst. 1. art. 9. optime Couarr. adducens textus vtriusque iuris in d. Cle. 2. p. in princ. n. 3. 4. 5. & 6.

An irregularitas hæc solum per actum morale contrahatur.

14. **T**ertio dubitari potest, an per actum consummatum exteriore, & (vt ita dicam) physice, non tamen interius & moraliter, incurritur hæc irregularitas. Videri enim potest vera pars affirmans, quia iam tunc impletur conditio, sub qua irregularitas ponitur, quæ est, si occideris, si celebraueris excommunicatus, & similia: ergo id satis est, vt oriatur irregularitas. Patet consequentia: quia voluntas conditionata posita conditione, transit in absolutam: vnde, cum supponatur potestas, habebit effectum. Nam quod actus interior non simul concurret, vel non perfectè, ad summum efficere potest, vt actus in oratione culpæ excusetur: hoc autem non satis est ad excusandam irregularitatem, quia irregularitas ex

A se contrahitur sine culpa: solum ergo fiet, vt sicut in illo actu deest ratio culpæ, ita in irregularitate deest ratio pœnæ: tamen irregularitas secundum se confurget in ratione cuiusdam inhabilitatis ex actu illo, qui secundum se habet suam indecentiam.

Tribus modis contingere potest actum perfectè consummari exteriore sine interiore: primo quia omnino deest voluntas interna, quæ constituat illum actum voluntarium, morale, & humanum, vt si dormiens, vel amens occidat. Secundo, vt non deest voluntas, quæ constituat illum actum liberum prout actus est, deest tamen voluntas, quæ reddat illum actum voluntarium quatenus culpabilis esse potest, vt si excommunicatus celebret ex naturali obliuione censuræ. Tertio potest esse actus liber & humanus: habere tamen effectum nullo modo voluntarium aut prauisum, ratione cuius imposita est hæc irregularitas, & non ratione actus secundum se, vt si quis libere venationem exercet, casu omnino inuoluntario hominem interficiat. In primo casu regula generalis est, hanc irregularitatem non incurri propter huiusmodi actum, quia cum talis opus, humanum omnino non sit, non solum à culpa, sed etiam ab omni pœna & legitima indecentia excusat, ergo non potest esse irregularitatis fundamentum. In secundo casu, & cum eadem proportionem in tertio dicendum etiam est irregulariter in illis non incurri irregularitatem, de qua loquimur, quia reuera imponitur propter culpam, & ideo, cessante culpa, non insurgit, quia tunc non impletur conditio. In particulari vero obseruare oportebit in huiusmodi decretis, per quæ irregularitates feruntur, an cessante irregularitate pœnali, infurgat alia, quæ respiciat actum, seu effectum actus secundum se, ratione alicuius significationis vel indecentiæ, quam secum affert seclusa culpa: quod opinor in casibus secundi ordinis nunquam reperiri. Ad idem in eis potest generalis regula statui, irregularitatem non contrahi sine culpa, sicut eam statuit Soto dict. art. proxime citato. Quæ confirmari potest ex multis textibus in Decreto d. 50. & expressis in cap. Apostolica, de Cler. excom. ministr. vbi dicitur, suspensum ex probabili ignorantia celebrantem diuino excusatum esse, vtique ab irregularitate, vt omnes exponunt: quid enim aliud in eo excusandum erat. Difficultates autem quæ in actibus huius secundi ordinis occurrere poterat, maxime versantur circa conceptionem ordinum, illegitimam quidem secundum se, bona tamen fide factam, eos tamen omnes attingimus & resoluimus agentes de suspensione, vbi diximus illam solum esse carentiam negatiui vltis ordinis suscepti, quæ aliquando contrahitur sine culpa, quia alius dare non potuit, quod fieri solet iniuriam ordinantis, vt iura loquuntur. In tertio autem ordine actuum quamuis etiam sit certum scire in illis excusari irregularitatem ob defectum voluntatis, vt probant multa decreta sub titulo homicidii, nihilominus difficultas specialis est, an scilicet quando facienda aliqua exceptio, de quare melius dicemus agentes de irregularitatibus homicidii, quia in illis solis habet locum hæc difficultas.

An venialis culpa sufficiat ad hanc irregularitatem.

Quartum ergo dubium est quando ad irregularitatem contrahendam necessaria est culpa, an venialis sufficiat. Partem affirmantem videtur sensisse Caiet. 2. 2. quæstio. 64. art. 3. dicens, per illud homicidium causale, quod contigit dando operam rei illicitæ, incurri irregularitatem, quia non excusatur quis ab omni culpa, licet excusetur a morali. Vbi quidquid sit de veritate exempli, nam ibi etiam potest interuenire excusatio à venali culpa occisionis supponit, culpam venialem sufficere ad irregularitatem.

laritatem contrahendam. Idem apertius in Summa A
verb. *Irregularitas*, probatur exemplo excommu-
nicationis minoris, quæ propter veniale peccatum
incurritur, & tamen priuat maior bono quam irre-
gularitas, quia irregularitas solum priuat susceptio-
ne vnius sacramenti ordinis, & consequenter eius
executione: excommunicatio autem minor priuat
susceptione omnium sacramentorum. Vnde sentire
videtur, irregularitatem non solum ex accidenti in-
curri posse propter peccatum veniale quando opus
ex se est mortale, excusatio tamen interuenit, licet
non integra & ab omni culpa, sed etiam directe &
per se posse per legem imponi propter actum, qui de
se tantum esset veniale peccatum. In hanc sententiam
inclinant Armill. verb. *Irregularitas*, n. 4. & Couarr.
dict. Clem. 2. p. 4. n. 9. quatenus aiunt, culpam le-
uem in præcauendo homicidio sufficere ad irregu- B
laritatem contrahendam. Idem tenet Castro libr. 1.
de Lege pœnali, cap. 5. Docum. 4. in fin. & Cordub.
lib. 2. q. 26. circa finem, citans Syluestrum, & alios.
Contrariam sententiam insinuat Antonin. 3. p. tit.
28. c. 2. §. 4. tenent Medin. Cod. de leiu. q. d. de Ne-
cessitat. seruand. ieiun. Soto dict. art. Nauarr. cap.
27. n. 252. & 253. & cap. xli. q. 6. n. 21. Et mihi vide-
tur vera. Vt tamen illam explicem, distinguo hic
duas questiones. Vna est, an irregularitas pœnalis
(de qua tantum loquimur) ponatur propter culpam
ex suo genere venialem, alia est, an posita propter
culpam ex suo genere mortalem, incurrat propter
actum, qui in indiuiduo est tantum venialis.

Covarr.
Armill.Castro.
Cordub.
Sententia
negans.
Anton.
Medin.
Soto.17.
Prima con-
clusio.18.
Secunda
conclusio.

Dico ergo primo, Irregularitas nec imponitur, nec
videtur posse imponi propter culpam de se venia-
lem. Probatur primo, quia nulla est lex canonica quæ
propter talem culpam talem imponat pœnam. Sec-
undo quia suspensio grauis non ponitur propter
talem culpam, vt supra dixi: at irregularitas æqui-
paratur, vel excedit, vt iam dicam. Terrio, quia pœ-
na debet esse proportionata: hæc autem videtur ni-
mis. Nec est simile de exco municatione minoris:
quia irregularitas omnibus pœnfacis, est longe gra-
uior: quia priuat executione ordinum, eorumq; ha-
bilitate, & non est medicinalis pœna, sed vindicti-
ua, & de se perpetua: & difficilem habet dispensa-
tionem. Nam, licet quidam dicant posse dari ab Epi-
scopo quando incurritur propter veniale: & illud
etiam est satis graue onus, & præterea non constat
de tali potestate Episcopi, nisi vbi fuerit in iure ex-
pressa.

Dico secundo, Probabilis videtur, quoties inter-
uenit excusatio à culpa mortali, licet venialis com-
mittatur, non incurri irregularitatem, quæ propter
actum, qui de se mortale peccatum est, imponitur.
Probatur primo, quia ad rem mortalem parum re-
fert quod culpa sit mortalis in sua specie, vel in in-
diuiduo, nam pœna pro actu in indiuiduo fertur, &
eum eo debet seruari æquitatem, vt seruetur iusti-
tia. Secundo, quia actus, qui ex genere suo est mor-
tale peccatum, non est in indiuiduo veniale nisi vel
ex leuitate materie, vel quia non est simpliciter hu-
manus, sed secundum quid. Si ergo in præfenti sit
veniale ex primo capite, non potest esse sufficiens
ad irregularitatem, quia neque in tali materia est
sufficiens proportio, neque fieri potest vt verba le-
gis, seu conditio ex vi illorum requisita ad irregu-
laritatem, in sola illa materia perfecte compleatur,
semper enim talis lex aliquam grauem materiam po-
stulat, vt est homicidium, mutilatio, administratio
in debita sacramenti, vel aliquid huiusmodi. Si vero
peccatum sit veniale ex altero capite, ille non est actus
perfecte humanus, ergo eadem ratione non sufficit,
vt per illum censeatur impleta conditio in tali lege
requisita ad irregularitatem, quia, vt sæpe ostensum
est, leges pœnales simpliciter late puniunt actus cõ-
pletos in sua ratione, non physica tantum sed mora-
li; nam magis illos puniunt vt morales sunt, quam

propter solum physicum effectum: ergo, licet talis a-
ctus aliquo modo voluntarius sit, tamen, quia
est valde imperfectum voluntarium, & fere non
humanum, ad irregularitatem non sufficit. Quod
confirmatur ex Nauarro in dict. c. fin. quia alias qui-
cunq; diceret, faceret, consuleret, aut mandaret ali-
quid quo facto mors contingeret, vix posset vitare
irregularitatem, etiam si magna circumspetione id
faceret, & à fortiori vix posset aliquis aliquem occi-
dere in sua vitæ defensionem, & non manere irre-
gularis, quia in huiusmodi rebus non est humanum
aut non excedere, aut non deficere aliquantulum in
diligentia adhibenda. Solent tamen contra hoc ob-
iici quedam capita de Homicidio, vbi propter mor-
tem secutam sine peccato mortali irregularitas in-
curri dicitur. Veruntamen, si illi textus aliquid pro-
bant, etiam sine veniali culpa dictam irregularita-
tem incurri asserunt: quod si fortasse ita est, dice-
mus illam irregularitatem non esse pœnalem, sed si-
gnificatiuam, aut mysticam, vt sic dicam. Illi vero
textus inferius sunt exacte & in particulari tractan-
di. Obiici etiam solet cap. 1. de Ord. ab Episc. qui re-
nunc. episcop. Sed hic textus late tractatus est supra
Disput. 38. de Suspensione, sect. 1.

An quodlibet peccatum mortale sufficiat ad hanc ir-
regularitatem.

Quintum dubium est, an quodlibet peccatum mor-
tale sit sufficiens ad irregularitatem. Quod in du-
plex 19
phici sensu inquiri potest, primo in ordine ad legem
ferendam, secundo in ordine ad pœnam legis iam
latæ contrahendam. Priori modo manifestum est,
non omnia peccata mortalia esse mortaliter suffi-
cientia vt irregularitates propter illa imponantur,
alias oporteret clericos esse impeccabiles, vel in gra-
tia confirmatos. Quamuis ergo peccatum mortale
ex se dignum sit multo maiori pœna, tamẽ hæc non
esset proportionata, nec prudenter fertur nisi pro
criminibus speciali modo repugnantibus clerica-
tis, seu decentiæ illius. Quæ autem hæc sint? solum
dicimus, de possibili relinquendum esse prudentiæ
legislatoris, de facto vero consulenda esse iura. In
altero ergo sensu procedit dubitatio, in qua quidam
existimant non sufficere externum peccatum mor-
tale, nisi intercedat etiam cõtemptus, & dolus, quæ
sunt speciales condiciones interiores, præter volun-
tatem peccaminosam exercendi talem actum. Ita
sentit Nauarr. in cap. Accepta, de Restitut. spoliat. ad
oppositionem §. n. 34. & c. 17. n. 152. referens Panor-
mitanum in capite. Pastoralis, §. Verum, de Appellat.
nu. 15. & Dominicum in cap. Solet, de Sent. excomm.
in 6. dicentes, irregularitatem esse pœnam contem-
ptus. Et simili modo loquitur Felinus in cap. Rodul-
phus, de Rescr. n. 43. Dominicus etiam in cap. Is cui, de
Sent. excom. in 6. §. 1. num. 1. irregularitatem ait non
contrahi sine dolo.

Duplex
quæstio
sensu.Deciditur
in priori
sensu.1. Sententia
circa eum
dum sensum.Nauarr.
Abbas
Dominic.

Felin.

20.
Vera senten-
tia.

Nihilominus dicendum est, eam voluntatem,
quæ sufficit ad peccandum mortaliter, sufficere et-
iam ad contrahendam irregularitatem, si aliqui in
exteriori actu est sufficiens integritas, & malitia re-
quisita ex vi verborum legis. Assertio est certa.
Probatur primo ex iuribus, quæ docent ad irregu-
laritatem contrahendam sufficere ignorantiam
crassam, vel supinam, vt in cap. 1. de Ord. ab Episc.
qui renunc. Episc. & sæpe alias. Inde enim habetur
voluntarium indirectum satis esse ad irregulari-
tatem contrahendam, licet non sit ex contemptu,
sed ex negligentia. Secundo ex natura rei hoc suf-
ficit ad incurrendam pœnam, & nihili est in irregu-
laritate, propter quod amplius postuletur, neque
per leges ecclesiasticas postulatur: ergo necessa-
rium non est: Neque autores citati locuti sunt in
sensu contrario, sed late, minusq; proprie volunta-
tem omnimodam peccandi mortaliter vocant contem-
ptum.

ptum, & dolum, vel formalem vel interpretatum A
seu virtuale. Quod satis explicuit Felinus, cum
enim dixisset excusari quendam ab irregularitate,
quia non contemplerat, subdit, excusare itaque ex
probabili ignorantia. Et Abbas in capit. Quasitum, de
Poenit. & remiss. n. 2. latam culpam sufficere ad poe-
nam iuris civilis non sufficiat quia ibi requiritur
dolum: Quantum vero ad irregularitatem, ait, lata culpa
equiparatur dolo: quod tene menti, nam studiosa negligencia
dolo comparatur, & inducit irregularitatem, quia vi-
detur affectare delictum ex tanta negligentia.

21. Alii vero ex parte actus exterioris requirunt spe-
cialem conditionem, ut per peccatum mortale ir-
regularitas incuratur, nimirum ut peccatum non
sit omnino occultum per accidens, sed aliquo mo-
do probabile. Ita sentit Castro libr. 2. de Lege poe-
nali cap. vltim. concl. 3. Fundatur, quia iura, quae de
hac materia loquuntur, possunt commode ita in-
telligi, & poena adeo grauis temperanda est quan-
tum fieri possit, alioqui cogere tur saepe clericus pec-
cator occultus se infamare abstinendo ab usu ordi-
num. Vnde in cap. Ex tenore, de Temp. ordin. dicitur
in simili casu posse post poenitentiam peractam cle-
ricum ministrare. Nec desunt moderni auctores,
quibus haec opinio probabilis videatur. Similem
vero quaestionem tractauit supra disput. 3. section. 2.
num. 67. ubi censui illam opinionem non esse pro-
babilem: idemque nunc censeo in irregularitate,
cum communi sententia Glossarum, & Doctorum,
quam ipsemet Castro refert in cap. vltim. de Temp.
ordin. & in capit. Inquisitionis, de Accusationibus.

Quam etiam refert & sequitur Couarr. in Clement.
S. futio, 2. part. §. 3. numer. 4. & eandem supponit
Nauarrus cap. 27. num. 239. & 254. sumiturque ex eisdem
iuribus, nam imponunt irregularitatem, ut
penam incurrendam ipso facto, & inferendam per
ipsammet legem ad modum censuræ, & ideo quoad
hoc equiparatur censuris. In huiusmodi autem
poenis, si supponatur actus externus, qui dicitur per
se probabilis, ut vindicationi legis humanae possit
esse subiectus, impertinens est quod de facto possit
vel non possit probari, cum haec poena non pendeat
ex actuali probatione, neque ex infamia. Vnde iura
absolute loquuntur nihil distinguentes inter oc-
cultum & publicum, quantum ad irregularitatem,
licet interdum distinguant quoad dispensationem,
ut Tridentinum sess. 24. cap. 6. de Reformat. in quo
potius supponunt per occulta delicta incurri irre-
gularitates. Quod clare etiam significatur in cap.
Nisi cum pridem, verbi persona, de Renunciatione ibi, Si
tamen & culpa latet, & causa. Neque etiam distin-
guunt, haec iura inter occultum probabile, & om-
nino: nec ergo nobis distinguere licet, argumento
cap. Solita, verbi. Nobis, de Maior. & obed. & L. Im-
perator, ff. de Postulando, praesertim cum illa distin-
ctio nulla ratione nitatur, ut declaratum est. Per
quae responsum sufficienter est ad motiua contra-
ria: nam leges canonicae re vera non possunt legiti-
me ita exponi, quia illa non esset interpretatio, sed
voluntaria additio, quam possemus etiam addere
in censuris, & in omnibus poenis priuatis, quae per
legem imponi solent ipso facto: quod nullo modo
admittendum est sine maiori fundamento. Incom-
modum autem illud de infamazione propria acci-
dentarium est, & ex occulta etiam excommunicacione
sequi potest. Tunc igitur excusabitur quis ab
executione (ut sic dicam) talis poenae, non tamen ab
ipsa poena, ut supra in censuris declaratum est: qui-
bus inaequiparatur irregularitas, ut recte indicauit
Nauarrus supra. Caput autem Ex tenore, non loquitur
de crimine cui est annexa irregularitas, sed quod
dignum depositione, si probetur, de qua est lon-
ge diuersa ratio: quia illa non est Poena
lata ipso iure, sed inferen-

Conarr.

Nauarr.

Cde. Trid.

Sapient. su-
dammentu
contraria
sententia.

Tertia diuifio plures sub se continens.

Sexto dubitari potest, quoniam sit haec irregu-
laritas, quae per proprium actum contrahitur, quod
est querere, per quos actus incuratur hoc impedi-
mentum. Hoc autem in specie tractandum est fufe
in sequentibus: nunc satis fit ad consummandam
hanc diuisionem in genere dicere, hanc irregulari-
tatem aliquando incurri per actum licitum, aliquan-
do per illicitum. Prior autem in duas praecipuas
species diuidi solet: vna vulgo appellatur ex defec-
tu sacramenti, ut est bigamia, quae contrahitur per
vsum cuiusdam sacramenti cum aliquo defectu in
eius significatione perfecta. Alia vocatur ex defectu
lenitatis: quae oritur ex vlu muneris liciti, quod in-
terdum facit hominis occasionem, quod si sub actu
moralis comprehendimus etiam omissionem vel ca-
rentiam actus, ut in rebus moralibus fieri solet: po-
test hic addi tertia species, quam aliqui vocant ex
defectu animi, qualis est ignorantia, quae licet quod-
dammodo sit a natura, permanet tamen ex quadam
omissione vel negligentia hominis, quae licet fuerit
sine culpa, inducit tamen quoddam impedimen-
tum ad ordines sacros: an vero haec dicenda sit pro-
pria irregularitas, postea dicemus. Aliud autem ge-
nerale membrum irregularitatis ex actu illicito seu
delicto plures habet species, tres tamen videntur
praecipuae: vna est ex homicidio: alia est ex admini-
stratione ordinis contra Ecclesiasticam censuram:
tertia esse potest iteratio baptismi (vel ut alii vo-
lunt) iteratio sacramenti imprimentis characterem.
Quibus addere possumus, si quae fortasse irregu-
laritas contrahitur ex delicto non tantum vero, sed
etiam imposito, si reuera infamiam generauit. Atque
haec sunt diuisiones irregularitatum, quae ex autori-
bus colliguntur, quamuis vnusquisque suo modo
illas proponat, & ad plura, vel pauciora membra re-
ducatur. Quaedam vero alia diuifio ex parte effectus ab
eis omittitur, quae mihi necessaria videtur, quia vti-
lem doctrinam continet.

Vltima diuifio.

Vltimo ergo diuidi potest irregularitas in tota-
lem & partialem: totalis est illa, de qua haec-
nus praecipue diximus, & sic appellatur, quae ex se pri-
uat toto ordine clericali, huiusmodi est verbi g. ir-
regularitas homicidii, bigamiae, &c. Imo per se lo-
quendo haec videtur esse primaria institutio irregu-
laritatis. Partialis vero irregularitas dicitur, quae
priuat aliquo modo ordinibus, non tamen in to-
tum. Quod variis modis contingit. Primo probi-
bendo aliquem ordinem, non vero omnes. Huius-
modi videtur esse aetas v. g. viginti annorum, nam
qui in illa tantum constitutus est, adhuc est irregu-
laris ad ordines sacros, non vero ad minores. Potest
etiam haec irregularitas partialis dici, ex parte tem-
poris, quia non simpliciter, sed pro tali aetate fertur,
& ideo aliqui recusant impedimentum hoc irregu-
laritatem vocare, quia non est perpetua, sed est con-
ditio tantum requisita ex lege humana ad talem a-
ctum, sic etiam ad professionem & matrimo-
nium postulat certa aetas: sed haec est solum qua-
estio de nomine, de qua re infra dicemus. Potest se-
cundo irregularitas esse partialis ex parte effectus:
quia interdum priuat ascensu ad superiores ordi-
nes, non vero executione inferioris ordinis iam su-
scepti. Exemplum est in cap. 2. de Clerico non ordi-
nato. Vbi Diaconus, quia absque sacerdotali ordi-
ne sacrificare ausus est, ascendere prohibetur ad sa-
cerdotium, & tamen quoad executionem ordinis
Diaconatus non fit irregularis. Sic etiam in cap. De
hu. 3. 50. dist. statuitur, ut clerici, qui ab humano san-
guine effundendo non abstinere, duobus annis sus-
pendantur, & aliis poenis afficiantur, non vero viti-
entur.

Vtrum irregularitas solo Ecclesiastico iure imponatur.

Irca efficientem causam irregularitatis suppono ius Ecclesiasticum habere potestatem ab irregularitates imponendas, multasque esse à solo illo introductas. Primum constat ex dictis in sect. 1. de hac potestate, & in tertia de

delictis occultis, & ex frequenti usu iuris. Secundum etiam sit evidens per inductionem: irregularitas enim, v.g. quam excommunicatus incurrit celebrando, quo alio iure introduci poterat nisi humano, cum ipsamet excommunicatio solo humano iure introducta sit: constat ergo irregularitatem humano iure introductam esse. Dubium vero est vtrum nullo alio iure vel modo introducatur, in quo quatuor principalia occurrunt. Primum est, an iure diuino fuerit aliqua irregularitas introducta. Et ratio dubitandi sumitur, quia bigamia saltem videtur esse de iure diuino, iuxta illud 1. ad Timoth. 3. vnius uxoris virum. Item irregularitas homicidii ex illo, Non adhibeas tibi tenentem, quia vir sanguinum es, & 2. Reg. 7. Ratio du. Similiter irregularitas ex defectu seu macula sacerdotis videtur esse ex diuino iure, iuxta illud Leu. 10. & 21. Qui habuerit maculam, non offeret panes Deo suo, nec accedet ad ministerium eius. Ratione confirmatur, quia ius diuinum præcipit sancta sancte tractare, ergo idem ius aliquos repellere potest à sancto ordinum ministerio, propter defectum, vel impuritatem aliquam: Sicut femina iure diuino sunt ineptæ ad ordines, propter indecentiam status sui ad diuina ministeria. Propter hæc quidem admittunt irregularitates aliquas de iure diuino. Quod insinuat Abbas in cap. Sicut dignum, de Homicidio, n. 12. & Socin. in cap. Ad audientiam, de Homic. nu. 6. & nonnulli moderni abutentes nomine Irregularitatis. Palud. etiam dist. 25. quæst. 3. n. 14. & 15. hanc sententiam insinuat, dum ait Petrum & Paulum fuisse irregulares ex homicidio & mutilatione, Christum tamen cum eis dispensasse.

Dicendum vero est nullam propriam irregularitatem esse diuino iure introductam. Hæc est certa & communis sententia Theologorum in 4. dist. 25. sententia, & Canonistarum in cap. Ad audientiam de Homicidio, vbi Felin. numer. 2. plures refert, & in cap. Is qui, de Sent. excomm. in 6. Couarr. dict. Clem. 1. par. in princ. Nauarr. cap. 27. num. 191. Antonin. 3. part. tit. 23 cap. 1. Soto dist. 22. quæstio. 3. art. 1. Ledes. 1. part. 4. quæst. 26. art. 2. Summist. verbo Irregularitas. Villadiego, Burgas, Plouius, & reliquorum, & Paludanus tandem addit, vel Christum dispensasse, vel prohibitionem Ecclesiæ tunc non fuisse: quod potest magis confirmari. Et probatur sufficienter ex dict. cap. Is qui, vbi dicitur, non incurri irregularitatem nisi in casibus à iure expressis: loquitur autem de iure canonico. Ratione vero patet, quia duplex est ius diuinum, scilicet, positium, & naturale: fursus ius positium duplex est, scilicet, contentum in lege veteri, aut in lege noua: nulla autem irregularitas nunc est, quæ ratione diuini iuris aliquo ex his modis considerati vim habeat. Primo enim ius legis veteris iam non obligat in lege noua, quatenus tale est, iuxta doctrinam Pauli ad Galat. 3. & 4. quæ latius tractatur in materia de legibus. Dico autem, quatenus tale est, propter præcepta moralia, quæ durant, quia pertinent ad ius naturæ. Præcepta ergo positiua illius legis, qualia fuerunt iudicialia, & ceremonialia, iam nunc cessarunt, & ideo quamuis verum sit in illa lege fuisse aliquas ceremoniales prohibitiones & impedimenta, ad sacerdotes pertinentia, quæ fuerunt veluti quædam irregu-

rius prouehantur. Idem sumitur ex cap. ult. 55. dist. A vbi Diaconus, cui erutus fuit oculus, inhabilis dicitur ad sacerdotium, non vero ad sui ordinis executionem.

Atque ex his iuribus fortasse ortum habuit alia irregularitatis diuisio, quam indicauit Nauarr. ca. 27. nu. 191. cum Cardinali in Clem. vnic. de Homicidio scilicet, quandam esse irregularitatem, quæ suscipiendis ordinibus, aliam quæ à susceptis suspendit, propter quas irregularitates putant dictum esse in illa Clementina. Nullam irregularitatem incurrit: nam, vt ibi Glossa significauit, illa distributio posita est ad explicandum illum non manere impedimentum ad suscipiendum nouum ordinem, neque administrandum in suscepto. Veruntamen aduertendum est, omnem irregularitatem quantum est ex se, & proportionem seruata, priuare ordine & usu eius: contingit autem esse aliquam irregularitatem, quæ non priuat omni ordine, sed aliquo tantum saltem respectu clericorum: & tunc illa dicitur non priuare usu ordinis suscepti, quia non priuat exercitio inferiorum ordinum, quos susceptos supponit quando illa contrahitur. Tamen si Diaconus, verbi gratia sic irregularis ad sacerdotium, illud inique susciperet, ex vi eiusdem irregularitatis esset perpetuo inhabilis ad vsum sacerdotii. Atque ita omnis irregularitas priuans ordine, priuat etiam usu eius, si cum tali irregularitate sumatur, quamuis non necessario priuet usu ordinis suscepti ante talem irregularitatem.

Tandem est alius modus partialis irregularitatis, quæ nec priuat ordine, nec omni usu eius, sed aliquo tantum. Cuius etiam meminit Nauarr. dict. nu. 191. & Maiolus lib. 1. c. 2. reg. 5. & sumitur ex 2. c. de Cler. agrot. vbi sacerdos, cui duo digiti cum medietate palmarum abscissi fuerant, irregularis ei dicitur ad celebrandum, non vero ad alia officia sacerdotis, vt sunt audire confessiones, &c. Quia ille defectus ad reliqua non præbet impedimentum. Dices, ergo datur irregularitas, quæ non impedit aliquem ordinem suscipere. Respondetur primum negando sequelam, nam fortasse talis sacerdos manet inhabilis ad ordinem Episcopalem suscipiendum, vt infra videbimus. Deinde iam supra responsum est hoc esse per accidens, nam ille defectus quantum in se est, impedit sacerdotium suscipere, nisi inuenisset susceptum. Immo fere omnis defectus qui superueniens alicui ordini suscepto, impedit ascensum ad superiorem, impedit etiam ordinem inferiorem, nisi susceptum inueniret, & si sine culpa contrahatur. Quod sensit Nauarr. num. 252. & ex discursu materiam amplius constabit. Sed hinc oritur alia difficultas contra definitionem irregularitatis: nam sequitur, irregularitatem, quæ ex se sufficiens est ad impediendam susceptionem alicuius ordinis, non impedit vsum eius si susceptus sit. Respondetur negando sequelam, formaliter de irregularitate loquendo, sed solum sequitur defectum aliquem, qui induceret irregularitatem respectu ordinis non dum suscepti, aliquando nullam irregularitatem inducere respectu eiusdem si susceptum inueniat, quod non repugnat definitioni, neque est vllum inconueniens. Vel etiam sequitur (& in idem redit) eundem defectum in vna persona inducere irregularitatem simpliciter, in alia vero secundum quid. Est enim attende considerandum, defectum ipsum, verbi gratia oculi, aut digitorum, non esse ipsam irregularitatem, sed illud impedimentum canonicum, quod ratione talis defectus lex Ecclesiastica imponit: sed iuxta varias condiciones personarum potest esse diuersa ratio moralis imponendi maius, vel minus impedimentum, ratione eiusdem defectus materialis: & ideo fieri potest, vt idem defectus maiorem irregularitatem inferat in vna persona quàm in alia: hoc autem in particularibus irregularitatibus fufius explicabitur.

An aliqua irregularitas sit iure diuino introducta. 1. ad Timoth. 3. vnius uxoris virum. Item irregularitas homicidii ex illo, Non adhibeas tibi tenentem, quia vir sanguinum es, & 2. Reg. 7. Ratio du. Similiter irregularitas ex defectu seu macula sacerdotis videtur esse ex diuino iure, iuxta illud Leu. 10. & 21. Qui habuerit maculam, non offeret panes Deo suo, nec accedet ad ministerium eius. Ratione confirmatur, quia ius diuinum præcipit sancta sancte tractare, ergo idem ius aliquos repellere potest à sancto ordinum ministerio, propter defectum, vel impuritatem aliquam: Sicut femina iure diuino sunt ineptæ ad ordines, propter indecentiam status sui ad diuina ministeria. Propter hæc quidem admittunt irregularitates aliquas de iure diuino. Quod insinuat Abbas in cap. Sicut dignum, de Homicidio, n. 12. & Socin. in cap. Ad audientiam, de Homic. nu. 6. & nonnulli moderni abutentes nomine Irregularitatis. Palud. etiam dist. 25. quæst. 3. n. 14. & 15. hanc sententiam insinuat, dum ait Petrum & Paulum fuisse irregulares ex homicidio & mutilatione, Christum tamen cum eis dispensasse.

Opinio: Abbas. Socin. Palud.

2. Vera sententia.

Velinus. Couarr. Nauarr. Antonin. Soto. Ledesma. Villadiego. Burgas. Plouius. Cap. Is qui de Sent. excomm.

Probatur quoad legem veterem Gal. 3. & 4.

irregularitates illi statui accommodatae, ut constat ex Leuitici 21. & 22. & saepe alias: illa tamen non habent vim in lege noua. Sicut etiam in rebus Deo offerendis variae conditiones postulantur tunc, ut ex eisdem locis constat, quae ad praesentem statum nihil referunt.

Oportet tamen considerare in illis antiquis praecipis: aliquando rationem legis fuisse moralem, aliquando vero significatiuam vel praefiguratiuam alicuius rei futurae: hoc posterius praecipue inueniebatur in caeremonialibus praecipis, & ideo illa non solum non obligant, verum etiam nec observari possunt, ut notauit D. Thom. 1. 2. quaest. 104. art. 3. & 22. quaest. 87. art. 1. Alia vero praecipia, quae praecipue nitebantur in congruentia morali, licet ex se non obligent in lege noua, tamen Ecclesia aliquid simile imitatur suo statui & vsui accommodatum ex eadem vel simili congruentia morali, ut in solutione dicimarum, & similibus, & tunc illud, quod in Ecclesia obseruatur, non ex diuino iure, sed ex Ecclesiastica institutione aut ex morali aliqua congruentia seruatur, ut in simili declarauit Pontifex in ca. vnico de Purificatione post partum, & eodem modo est intelligendum c. In aliquibus §. vt. de Decimis. Sic ergo in proposito irregularitates illae veteris legis generatim ob eam rationem imponebantur quod ministeria ad Deum pertinentia omni munditia & puritate peragenda sunt, ut in eisdem locis dicitur: in particulari vero continebant rationes praefiguratiuas vel significatiuas futurorum. Nunc igitur Ecclesia omisissis illis caeremoniis & figuris, illas tantum irregularitates, quae ad decentiam diuini cultus spectant introduxit, ex morali ratione diuinae legis veteris, non autem ex obligatione illius, ut in simili dixit Syricius Papa in c. Plurimos, 82. dist. & indicauit Gregorius libr. 1. Epist. 24. & habetur in c. Necessitas, 1. quaest. 1.

Syricius
Pap.
Gregor.

4.
Probatur
quod leges
Euangelicae.

1. Cor. II.

De iure item Euangelico certum est nihil huiusmodi esse in illo praecipuum, quia in lege gratiae non solum cessarunt antiqua praecipia, sed etiam nulla noua ab ipso Christo immediate data sunt, praeter ea, quae ad fidem & sacramenta spectant, ut est commune dogma Theologorum, nam caetera quae ad debitam gubernationem, & convenientem sacramentorum rerum administrationem pertinent, Apostolis commissae sunt, iuxta verbum Christi, *Pasce oues meas*, & illud Pauli 1. ad Corinth. 11. *Cetera cum venero disponam*. De qua re egimus de censuris in principio huius libri, & de sacramentalibus caeremoniis in 3. Tem. Quod vero spectat ad naturale ius, verum quidem est: supposita institutione diuinorum ordinum, & sanctitate talis ministerii aliqua esse posse impedimenta, quae ex natura rei obligant hominem, ut eis durantiis, vel non ministret, vel ordines non recipiat: ut est, v. g. peccatum mortale in ordine ad celebrationem vel receptionem sacramentorum, vel magna ignorantia, aut alia ineptitudo ad tale munus: tamen irregularitates Ecclesiasticae, vel huiusmodi non sunt, nam licet considerent indecentiam, non talem, neque tantam, quae secluso positio iure, coegeret hominem in conscientia ad separandum a susceptione vel administratione ordinum, ut patet in bigamia, &c. Vel certe si aliquando tantam continent indecentiam, ut per se obligent, non sub ea ratione habent rationem irregularitatum, sed quatenus ex Ecclesiae institutione habet aliquid speciale adiunctum, quoad modum vel gradum prohibitionis. Ut verbi gratia caecitas est impedimentum, quod natura sua obligare videtur Clericum ad non celebrandum, propter periculum: tamen si solum rei naturam spectemus, si inueniretur medium ad vitandum illud periculum, cessaret naturalis prohibitio: instituta autem per Ecclesiam tali irregularitate, nulla ratione licet cum tali impedimento celebrare sine Pontificis dispensatione. Et ad huc

modum contingit in reliquis, ut ex particulari tractatione eorum euidentius constabit.

Rationes dubitandi ex dictis solutae sunt: nam verba Pauli 1. ad Timoth. 3. ab aliquibus exponuntur de duabus vxoribus simul viuentibus. Ita Cicerianus ibi; quia tunc temporis multi plures vxores habebant, imitantes Patres veteris Testamenti, cum nullibi legamus hoc prohibitum. Quae fuit expositio Chrysostomi ibi Homil. 10. Theophilacti, & Theodoret, qui expresse dicit, non voluisse prohibere Apostolum secundas nuptias etiam Sacerdotibus, Alii respondent, verba illa non continere speciale praecipuum: sed illam conditionem inter alias ibi numerasse, quae ad decentiam, & bonos mores Episcoporum pertinent. Sicut inferius etiam dicit, Episcopum non debere esse neophyturn; & tamen non propterea illam conditionem posuit, ut necessariam, ita ut speciale irregularitatem inducat. Dicunt ergo, Paulum hoc posuisse ut consilium, non ut praecipuum inducens irregularitatem, tamen Ecclesiam inde sumpsisse occasionem instituendi illam. Vera tamen responsio est, Paulum ibi loqui de irregularitate bigamiae; nam id significat Lucius III. in cap. 2. de Bigamis, dicens: *In bigamia contra Apostolum dispensare non licet: ut debeant ad sacros ordines promoueri*: de quo loco, quatenus ad dispensationem attinet, quomodo intelligendus sit, infra dicemus. Quantum vero ad irregularitatem spectat, ita etiam intellexerunt Hieronymus Epist. 83. ad Oceanum, quae tota est de hac re: & Augustinus lib. de Bono coniugali, cap. 18. Ambrosius lib. 3. Epist. 25. & in Paulum, ubi etiam Anselmus, Diuus Thomas, & alii, quos refert Bellarminus libro 1. de Clerico. capit. 23. ubi doctissime contra haereticos hanc expositionem confirmat. Praeterea ex aliis verbis eiusdem Epistolae capit. 5. *Vidua eligatur, quae fuerit vnus viri vxor*: quod non potest intelligi simul: nam hoc nunquam fuit consuetum; ergo intelligitur successiue, id est, non bigama. Quam ponderationem infinnauit Tertullianus libr. 1. ad vxorem, cap. 6. & lib. de Monogamia, cap. 11. Atque hanc expositionem praetulit Chrysostomus supra, & clarius Hom. 2. & ad Titum, ubi Theophilactus priorem emendare videtur. Denique etiam ex Ecclesiae traditione, & Apostolorum canonibus constat, Paulum in eo sensu locutum. Nam in canone 16. Apostolorum dicitur, qui secundis nuptiis fuerit copulatus, non posse ad clericatum admitti: & canone 17. idem dicitur de illo, qui viduae in matrimonio copulatur. Concedo igitur, aliquam irregularitatem temporibus Apostolorum in Ecclesia reperi: neque tamen inde sequi, esse a iure diuino, aut a Christo institutam: multa enim sunt ab Apostolis ordinata, quae de iure diuino non sunt: propter quod aiebat Paulus 1. ad Corinth. 7. *Ego dico, non dominus*. & c. 10. *Cetera autem, cum venero, disponam*. Ex canonibus Apostolorum constat, illa fuisse praecipia humana, non diuina.

Ad loca veteris Testamenti responderetur, ex illis solum probari similitudinem quandam congruentiae, ut dictum est. Nam in sacro David constat non ideo repulsum fuisse a Deo a templi adificatione: quia per se malum esset, aut lege aliqua prohibitum hominem bellatorem, & qui sanguinem effuderat, templum adificare. Solum ergo voluit Deus illo exemplo ostendere, quam fit amicus pacis, quantumque aueretur homicidas. Item ut significaret effusionem sanguinis non decere in templo suo, neque in ministris suis. Adde, in veteri Testamento non fuisse irregularitatem in ministris illius templi ob sanguinis effusionem, ut notauit D. Thomas in 4. dist. 25. quaest. 2. art. 2. q. 3. ad 1. multo ergo minus potuit ab illo Testamento dimanare ad Sacerdotes noui Testamenti. Ad rationem, quae maxime procedit de iure naturali, & nemur, aliqua impedimenta esse

ex ipsa rei natura, dicimus tamen non habere rationem irregularitatis, nisi interueniat Ecclesiastica institutio, ac prohibitio. Exemplum autem foeminarum, quod ibi adducitur, ineptum est: quia sexus foemineus per se non spectat ad irregularitatem, sed ad incapacitatem, ut supra tetigi. Ut verò coniunctus esse possit cum sexu virili in eadem persona, si aliquam irregularitatem inducit, illa tantum est de iure humano, de quo infra suo loco.

An irregularitas per hominis sententiam imponi possit. Dubium secundum.

Secundum dubium est, cum dicitur irregularitas esse ex solo iure Ecclesiastico, an excludatur etiam hominis sententia, seu executio. Et est ratio dubii, quia omnes censuræ possunt & à iure, & ab homine imponi: ut supra visum est: ergo etiam irregularitas. Patet consequentia, tum quia est eadem ratio: quia non est hæc grauior poena, quam aliæ omnes, quæ ab homine imponi possunt: tum etiam quia nulla est lex, quæ prohibeat hanc poenam per hominem imponi, neque est tam acerba, vt excedat meritum cuiuscunque delicti, quod per hominem puniri potest. Denique cum iudex sit quædam animata lex; imponere potest omnem poenam, quam lex ponit, nisi prohibitus sit. Fuit igitur aliquorum sententia, irregularitatem frequenter incurri à iure, posse tamen aliquando infligi à iudice secundum iura. Ita dicit Scotus in 4. distinct. 25. questio. 1. quem imitatus est Gabriel lectio. 9. in Canonem lit. D. Ioannes quidam in Lexicon Theologicum, verb. Irregularitas. Et in re idem sentiunt, quamuis modum loquendi mutant, qui dicunt, posse quidem iudicem poenam imponere, quæ à iure lata esset irregularitas; tamen imposita ab homine non est irregularitas, sed depositio, aut suspensio perpetua: quia irregularitas dicit priuationem, connotando, quod ab ipso iure immediate manet, sed hæc consideratio iam supra reiecta est.

Dico ergo, omnem irregularitatem ita imponi immediate à iure, vt neque hominis sententia indigeat, nec per illam solum imponi possit. Ita sentiunt ferè omnes auctores citati, præsertim Soto dist. 22. quest. 3. art. 1. Ledesma quest. 26. art. 2. Castro libr. 2. de Lege poenali, cap. vlt. Nauarrus c. 27. n. 94. Couarruias dicta Clem. in princ. nu. 3. Villadiego, quia alios refert lib. 1. de Irreg. cap. 16. & c. 2. n. 11. Fundantur in illo principio iuris, quod habet irregularitatem non incurri nisi in casibus in iure expressis, iuxta cap. 15. qui, de Sententia excommunicat. in sexto. Ex quo (vt assertionem positam per partes declaramus, & probemus) colligimus primò, irregularitatem, quæ in iure est expressa, incurri eo modo, quo in iure expressa est. Patet tum argumento à contrario sensu, seu à fortiori: tum etiam quia ius habet efficaciam tam ad poenam, seu impedimentum, quam ad modum, quo illud imponit, alias ineptè, & iniuste lex vteretur illo modo imponendi illam, vel impedimentum, vt per se notum est: quia operari intendere aliter, quam posset. Atque hæc est communis doctrina, de qua videri potest Soto libr. 1. de Iustitia, quest. 6. & Castro libr. 1. de Iusta hæretico, punit. cap. 2. & Simancas in Catholicis instit. cap. 9. & multa de illa diximus supra in materia de censuris in communi.

Secundo inferitur ex eodem principio, irregularitatem, quæ ab ipso iure fertur, statim incurri, & operari, seu obligationem inducere independentem ab executione iudicis, & ab eius sententia, etiam declaratoria criminis. Ita docent citati auctores, & Summistæ verbo, Irregularitas, & Canonistæ communiter in capit. 1. de Re iudicata, in sexto & videri etiam potest Decius confil. 146. & Paulus Burgasius Fr. Suarez tom. 5.

prim. part. de Irregularitat. Ratio verò est, quia lex ipsa immediate infert irregularitatem, & profert sententiam, vt patet ex verbis, quibus irregularitas in iure ferri solet, quæ denotant stante tali conditione eo ipso hominem esse inhabilem, seu impedimentum ad susceptionem, vel executionem ordinum. Dices, aliquando non obstantibus his verbis, requiri sententiam saltem declaratoriam criminis; vt constat ex c. Cum secundum leges, de Heret. in 6. Vnde ergo constat, irregularitatem non esse huiusmodi. Respondeo primò, eodem modo id esse de irregularitate probandum, quo de censuris id ostendimus, nam quoad hoc cum illis conuenit: consistit enim in quadam priuatione seu prohibitione, quæ per ipsam legem immediate potest imponi, quæ propterea dicitur secum asferre executionem, iuxta capit. Pastoralis, §. Verum, de Appellat. Nec requirit actionem aliquam per hominem exequendam, qualem requirit poena illa confiscationis bonorum, de qua loquitur cap. Cum secundum leges, propter quam requirit sententiam declaratoriam. Alia etiam ratio reddi potest, quia irregularitas sapientissime non fertur à iure vt poena, sed est lex quædam prohibens actum, subsistente tali conditione: vel è conuerso (& in idem redit) est lex præcipientem conditionem seruari in actu, vt ritè, & rectè fiat: quæ leges non pendunt ex aliqua sententia, vel declaratione iudicis, vt suam obligationem inducant, vt per se constat: ergo. Et iura, quæ irregularitates imponunt propter crimina, sub eadem forma, & modo illas imponunt, vt ex discursu iurum constat: postulant ergo talem conditionem vt necessariam ad actum ritè & rectè faciendum, & sine illa fieri vetant. Sicut enim apponi potest conditio, quæ consistat in carentia defectus inculpabilis, ita etiam & à fortiori exigi potest conditio includens carentiam culpabilis defectus: ergo ex vi ipsius iuris prohibetur, qui habet talem defectum, seu culpam, à tali receptione, vel actione: ergo omnia hæc iura inducunt irregularitatem absq; ulla sententia. Vnde fit, vt qui in casum, seu defectum irregularitatis incidit, statim absq; alia sententia, vel coactione teneatur in conscientia abstinere ab his actibus, quos irregularitas prohibet: quia habet vim cuiusdam præcepti prohibentis, & suo modo inhabilitantis ad talem actum. Dices: Nemo cogitur in se ipso exequi poenam contra se latam, sed abstinere à talibus actibus est exequi in se irregularitatis poenam: ergo non potest aliquis per seipsum ad hoc obligari. Respondetur primò negando maiorem, præcipue quando illa poena non in actione, sed in carentia consistit: vt in censuris constat. Secundo consistere in obligatione abstinendi à talibus actibus, & ideo dicitur talis lex secum asferre executionem: posita autem obligatione, ita tenetur homo in conscientia illam exequi, quamuis ab alio nõ cogatur, sicut & alia præcepta seruare. Quando vero possit homo excusari ab hac obligatione propter urgentem causæ necessitatem, in superioribus sufficienter tactum est: & appellari possunt dicta de censuris.

Tertio ex dictis concluditur, vbi ius non imponit irregularitatem, hominem, seu iudicem non posse illam imponere. Hoc docent iidem auctores. Et in primis dubium non habet in irregularitate, quæ sine culpa imponitur: quia ibi neq; habet locum punitio: neq; alia ratio, ob quam possit homo tale impedimentum apponere. Pertinet quidem interdum ad Ecclesiasticum iudicem declarare, an aliquis defectus sit sufficiens ad irregularitatem, vt infra videbimus: tamen hæc declaratio & supponit ius ferens irregularitatem, & illi etiam committens declarationem sufficientis causæ, seu defectus, quando neq; à iure ipso aliter determinatur, neque in re ipsa habet certum, aut definitum modum: sed arbitrio humano iudicandus est. De irregularitate verò, quæ

Obiectio.

Solutio.

Ensis pro eliditur.

10 Suadetur tertia pars assertionis.

Hhh est

est poena, probatur primo ex intentione Pontificis in illo capit. *Is qui*: non solum enim intendit negare, delinquentem in casibus ibi numeratis manere irregularem ipso iure, sed etiam non posse ob eam causam fieri irregularem: nam hoc videtur necessarium ad plenam resolutionem quaestionis, quae ibi supponitur: ratione autem hoc probare non est facile. Aliqui hanc reddunt, quia iudex non potest imponere poenam primitivam, nisi per legem statutam, iuxta Glossam pen. à Panormitano commendatam in cap. ult. de iure patronat. & alia, quae apud Tiraquellum videri possunt in l. *Si unquam*, verbo, *Reuertat* ut. num. 249. de Reuocandis donationibus, sed nullum est ius, quod pro aliquo delicto statuatur irregularitatem à iudice imponendam: ergo. Sed haec ratio difficilis est, quia saepe poena priuatiua potest imponi arbitrio Iudicis, ubi lex certam non praescribit, ut constat de suspensione in cap. *De causis*, §. *Illus*, de Officio delegati: & est communis doctrina in cap. *At si clerici*, de Iudiciis, ubi Abbas num. trigesimo quarto, Decius num. trigesimo quinto. Posset ergo limitari, vel aliter assumi maior propositio, quod in poenis arbitrariis debet iudex imitari ius, quatenus designat poenas à Iudicibus imponendas: & ideo nunquam videtur posse imponere poenam, quam ius aliquando, seu in alio proportionali delicto non subiecit à Iudicibus imponi: sed hoc nunquam ius precipit de irregularitate: ergo. Quae ratio est bona congruentia, maxime verò videtur fundari in vsu Ecclesiae, qui etiam potest in hunc modum declarari: quia irregularitas, ut potest incurrere à laicis iure ipso incurrere debuit, quia laici non puniuntur, per se loquendo, à Iudice Ecclesiastico, ut verò potest cadere in Clericos, quoad effectum habet similitudinem cum suspensione, & ab homine semper imponitur ut suspensio, non ut irregularitas. Cuius signum est, quia tunc demum fit Clericus irregularis, si sic suspensus celebrat. Quod fortasse ideo fit, quia suspensio habet puram rationem poenae: irregularitas autem inuoluit rationem indecentiae, quam ius ipsum considerare debuit. Haec ergo sufficiunt, ut haec poena non sit ferenda ab homine iure ordinario, non tamen probant absolute repugnare, aut Pontificem non posse si velit, hanc poenam in vno vel aliquo facto imponere pro delicto aliquo commissio, licet in iure posita non esset.

Quo iure debeat imponi irregularitas. Dubium tertium.

Ius Ecclesiasticum multiplex.

Prima conclusio.

Hosienf.

Tertium dubium est, de quo iure hoc intelligendum sit, suppono autem debere esse à iure Ecclesiastico: quia civile non potest de spiritualibus disponere, ad quae constat irregularitatem pertinere. Potest autem ius Ecclesiasticum esse multiplex, scilicet vel Pontificium, vel Episcopale per statuta synodalia, vel prouincialia, vel etiam rationalia. Potest item esse ius vel scriptum, vel consuetudine introductum. Potest denique esse ius proprium, & formale (ut sic dicam) vel per extensionem, aut similitudinem, quando decisio iuris in vno casu ad similem extenditur: de quibus omnibus dubitari potest. Dicendumque in primis videtur, nullum ius particularis Diocesis prouinciae, aut nationis sufficere ad irregularitatem ferendam. Hanc assertionem non inueni hactenus sub his terminis ab authoribus assertam. Eam tamen colligo ex dict. cap. *Is qui*: in illis verbis: *Cum id non sit expressum in iure*: nam sine dubio loquitur de iure canonico, ut notauit Hosienf. in c. *Si celebrat*, de Clerico excom. ministr. numero quinto, & est communis sensus, constatque ex absoluta iuris appellatione: nam ius particulare cuiuscunque priuatae Ecclesiae, vel nationis non appellatur ius simpliciter, praesertim in iure canonico, & à Summo Pontifice, sed appellatur statum

tutum Episcopi, aut synodale, vel prouinciale, iuxta capit. secundum, cum similibus, de Constitutionibus in sexto.

Dices: Cur non potest Episcopus legem ferre, ne Clericus hoc, vel illud faciat, sub poena irregularitatis ipso facto incurrendae, si iudicauerit expedire, sicut potest similem legem ferre sub poena excommunicationis, vel suspensionis? Respondeo, duobus modis ferri huiusmodi poenas: primo per modum medicinae, & hic modus repugnat irregularitati, iuxta propriam eius institutionem: quia est inhabilitas de se perpetua, vel simpliciter, vel tempore, & modo, quo fertur: neque pendet ex hominis contumacia, sed sufficit causa, vel actus semel commissus. Secundo modo inferitur poena absolute priuatiua delicti, & hoc modo non repugnat quidem ex natura irregularitatis, quod posuit in vna parte Ecclesiae imponi pro vno delicto, & non in alia, ut ratio facta probat, tamen de facto non est in vius eius commune videtur id permittere. Et haec ratio sufficit, sicut dicebamus de irregularitate per hominem non ferenda. Hinc etiam nullae inueniuntur irregularitates propriae alicuius Episcopatus, vel nationis, sicut dantur censurae, seu reservationes Episcopales. Et ideo omnes auctores ad irregularitates cognoscendas semper nos remittunt ad commune ius, ut videre licet in Iurisprudentis dicto capit. *Is qui*, & in dicto capit. *Si celebrat*, Nauarro in cap. *Non inferenda*, 23. quæst. 3. num. 35. & sequentibus, & in cap. *Si quis autem*, de Penitent. dist. 7. nu. 30. & sequentibus, & aliis superius citatis. Congruentia item reddi potest, quae supra innuata est, quia irregularitas non fertur principaliter per modum poenae, sed per modum cuiusdam impedimenti, vel conditionis necessariae ad decentiam, & reuerentiam sacris ordinibus debitam, quae res ad vniuersam Ecclesiam spectat, & ideo illius iudicium, seu statutum vniuersalis Pastor sibi reservasse videtur. Vnde etiam obiter intelliguntur, quantum differat irregularitas à suspensione perpetua etiam ipso iure lata: haec enim non repugnat particulari iure alicuius Ecclesiae, vel regionis ferri. Colligitur deinde, quoties aliqua irregularitas ex aliquo prouinciali Concilio defumitur, in tantum habere vim, in quantum per Pontificem, vel vniuersalem Ecclesiam morem fuit approbatum, & receptum tanquam canonicum, & vniuersale ius.

Secundo dicendum est, irregularitatem solum ferri iure scripto: itaque nulla irregularitas propter solum allegatam consuetudinem quorumcumque authorum opinione confirmatam, admittenda est, nisi exhibeatur ius canonicum scriptum, in quo contineatur. Haec assertio colligitur ex eodem iure, & authorum interpretatione, quamuis in specie, & distinde hoc non declarent. Cum enim in dicto capite. *Is qui*, pro regula ponitur, nullam esse irregularitatem, nisi sit in iure expressa, manifeste excluditur omnis alius modus inducendi irregularitatem. Item ob hanc causam sufficiens principium, & ratio ad excludendam ab aliquo casu, seu delicto irregularitatem est, non esse in iure contentam: ita enim vbiq; argumentantur auctores, ut patet ex Hostienf. Abbate, & aliis in cap. *Si celebrat*, & ex ceteris supra citatis, illa autem collectio bona non esset, si allegari posset traditio, vel alia consuetudo ad irregularitatem sine iure comprobendam. Adde, nullam censuram ipso facto incurrere posse, nisi vel in iure expressa sit, vel per hominem imponatur: in irregularitate autem non habet locum impositio per hominem; ergo semper ad ius ipsum recurendum est. Quin potius de omni poena seu inhabilitate priuatiua est generalis regula, nunquam incurrere ipso facto, nisi sit in iure expressa, ut tradunt Abbas, & Felinus in cap. *Querelam*, de Iureiurando, folio & multi alii, quos refert, & sequitur Tiraquellus in dicto

dicto verbo, Reuertatur, n. 247. Estq; id valde cōsentaneum rationi, tum quia odia restringenda sunt, neque facile admitenda: tum etiam quia licet consuetudo possit intrudere obligationē legis quoad vim directiuam, non tamen quoad vim coactiuam, præsertim ipso iure, seu facto: quia numquam pœna censetur hoc modo posita, nisi id expresse constet, quod accidere potest ubi verba non sunt expressa: quia ergo irregularitas priuatio est ipso facto incurrenda, necesse est, vt in iure expressa sit.

14. *Im Pontificia quod dicitur.*
Aduertendum est autem, ius canonicum non solum comprehendere illud, quod propriè, & in rigore appellatur corpus iuris: sed etiam omnia alia decreta Pontificia, vel Concilia approbata: ideoq; vt irregularitas incuratur satis erit, quod in quolibet horum decretorum contineatur, quoniam omnia illa ex se habent vim legum obligantium vniuersam Ecclesiam, & constituentium commune ius: suppono enim esse sufficenter promulgata, & recepta. Vnde fit, de possibili non repugnare, esse aliquam irregularitatem, quæ in corpore iuris non contineatur, & in aliqua constitutione, seu motu proprio alicuius Pontificis addita sit: quod nonnulli viri docti putant de Irregularitate quadam declarata à Sixto V. in Motu proprio de Male promotis. Ego vero superius ostendi, irregularitatem illam non esse aliam ab eâ, quam iure communi incurrat suspensio ab ordine, in illo ex officio ministrans: Et in vniuersum existimo, de facto nullam esse irregularitatis speciem, quæ in corpore iuris non contineatur, neq; nouam aliquam inueniri, aut in Concilio Tridentino, aut in Motibus propriis Pontificum. Inuenitur quidem sæpe in illis nouum fundamentum (vt sic dicam) irregularitatis cōtrahendæ, quatenus suspensionem, vel aliam censuram imponunt, ratione cuius irregularitatem incurrat sic celebrans, quam antea non incurreret. Nihilominus tamen formaliter, & proximè illa irregularitas non manet ex nouo iure, sed ex antiquo, & communi. Et fortasse ratio est, quia in huiusmodi decretis principaliter solent apponi hæc priuationes vt pœnæ delictorū: vsus autem Ecclesiæ habet, vt prius imponantur censuræ, irregularitas verò reseruetur pro his, qui censuras ministrando violant, nisi quando aliud postulat decetia, & religio ipsorum ordinum, cui sufficenter censetur prouisum per ius commune: & ideo extra illud non solent irregularitates multiplicari: quod valde obseruandum est.

15. *Tertia cōclusio.*
Tertio dicendum est, vt irregularitas contrahatur, non satis esse, quod in simili casu, vel minori posita sit, sed necesse est, vt in propria speciei causæ, vel delicti lata sit. Hæc etiam est communis sententia, quæ satis colligitur ex dict. c. Is qui, tum propter verbum illud, *expressum in iure*: nam quod solum per argumentum à simili elicitur, non potest dici in iure expressum. Tum etiam ex casu illius textus: dicitur enim ibi, celebrantem in Ecclesia polluta non manere irregularem, quia id non est in iure expressum: & tamen non profecto si argumentum à simili in hac materia validum esset, illud esset maximum: quia celebrans in Ecclesia interdicta sit irregularis: quamuis autem non sit idem, Ecclesiam esse pollutam, & interdictam, sunt tamen valde similia: quia vtrumq; est quoddam canonicum impedimentum continens prohibitionem Ecclesiasticam; contra quam agere in vtroque casu peccatum mortale est. Ergo cum in hoc non valeat argumentum à simili ex mente Pontificis, signum est numquam valere: de quo exemplo videri possunt dicta in 3. tomo, disp. 81. sect. 4. Deniq; non solum in irregularitate hoc locum habet, sed etiam in omni pœna, quæ ipso iure imponitur, ipsoque facto incurrenda est, numquam enim pœna ipso iure lata pro vno crimine, incurritur in altero, ipso etiam iure, seu facto, quæcumque sit simile, aut æquale, aut maius videatur. Quia de

Fr. Suarez tom. 5.

A facto imposita non est ex vi alterius legis, quia in alio tantum casu loquitur, & extendenda nō est: tum quia odia restringenda sunt, tum etiam quia hoc pendet ex voluntate legislatoris, quæ tam limitata esse censetur, quam verba eius. Atq; ita docet Hostiensis in cap. Si celebrat, de Clerico excomm. ministr. n. 5. Panormitanus in cap. vlt. de iure Patronat. nu. 8. citans Ioannem Andream, & communem in regula, Odi, de Regul. iuris, in 6. & alios refert Tiraquelus loco citato, n. 243. & Couarruias in 4. Decretal. 2. par. c. 8. §. 8. n. 8. & Castro lib. 1. de Lege pœnali, c. 7. docum. 3.

Ex hoc principio definiri possunt varii casus, quos hic in particulari persequi & prolixum, & præter methodum esset, quia in propriis materiis tractandi sunt: indicabo tamen breuiter nonnullos. Vnus est de iterante Sacramentum Cōfirmationis siue conferendo, siue recipiendo, de quo aliqui dixerunt manere irregularem propter similitudinē cum baptizante. Quam esse sententiam communem Canonillarum affirmat Castro de Lege pœnali, lib. 1. cap. 7. docum. 3. & sequitur Nauarrus cap. 27. n. 247. firmatio- & alii, quos retuli in 3. tom. disp. 38. sect. 1. vbi oppositum verum esse definiui ex dict. principio, & authores asserentes retuli. Similis casus est de iterante Sacramentum Ordinis, de quo eadem solent esse ex eodem principio, quia de hoc casu nihil est expressum, & à simili nullum est argumentum. Tertius casus est de irregulari celebrante, nam per argumentum à simili videbatur incurrere irregularitatem: tamen quia non est in iure expressa, non incurritur. Soleritem quæri de celebrante sine vestibus sacris, aut sine altari consecrato, aut nimum confrecto: nam in his omnibus casibus potest sumi argumentum à simili ex violatione aliarum prohibitionum, quæ per censuras imponuntur. Nihilominus in eis non incurritur irregularitas, quia non est in iure expressa, vt notauit Richardus in 4. dist. 13. art. 4. quest. 12. & 13. Præterea idem dicendum est de illo, qui Ecclesiam violat per voluntariam feminis, vel sanguinis effusionem: nam licet sacrilegium cōmittat fortasse grauius, quam sunt nonnulla, quæ irregularitate puniuntur, nihilominus irregularitatem non incurrit, quia id non est in iure expressum: & licet Soto lib. 5. de Iustitia, questio. 5. artic. 4. in fine aliud dicere videatur, tamen reuera non dicit, nam ibi nō de irregularitate, sed de excommunicatione loquitur, quamquam æque falsum sit illud assertum de excommunicatione: quia etiam illa excommunicatio non inuenitur iure ipso lata. Denique hoc principio sæpe vtetur insequentibus ad casus particulares definiendos.

SECTIO V.

Vtrum ad irregularitatem incurrendam oporteat ius esse à expressum, vt dubium excludat.

LIQVI generaliter opinantur, in casu dubio ex iure iudicandum esse aliquem irregularem. Quæ sententia maxime nititur in cap. Ad audientiam, de Homicid. vbi in quodam casu dubio definit Pontifex, quendam separandū fuisse à ministerio sacrorum ordinum, & rationem reddit: quia in dubio semitam debemus eligere tutiorem: quæ ratio in omni simili dubio procedit. Similis decisio habetur in cap. Significasti. 2. eod. tit. Arque ita sentiunt Paulus Burgatius de Irregularit. par. 1. quæst. 3. num. 10. & multi alii infra referendi. Alia verò distinctione vtuntur, nam in foro interiori dicūt esse censendum aliquem irregularem in eo casu: & ita

Hhh 2 putant

putant esse intelligenda dicta iura, quia principium illud in quo fundantur, in foro conscientie optime locum habet: nam in conscientia tenetur homo vitare periculum omne peccandi, quod faciet si existente illo dubio sese abstinere, si autem se ingerat, exponet se periculo agendi contra irregularitatem, atque adeo peccandi. At vero in foro exteriori negant dicti authores iudicandum esse aliquem regularem solum propter ius dubium: quia iudex ferre debet sententiam ex aliis principiis, videlicet quod poenae & odia restringenda sunt, ideoque in casu dubio reus potius est absolvendus, quam condemnandus. Argum. legis Absentem, ff. de poenis, & reg. 11. in sexto, Cum sunt partium iura obicula, reo sanandum esse potius quam alicui. Ita opinati sunt Abbas, Hostiensis, & Ioannes Andreas, quos alij sequuntur in dict. capit. Ad audientiam. Idem tenet Armilla verbo, Irregularitas. num. 8. & 9. Tabiena verb. Irregularitas. 1. nu. 3. & Nauarr. ca. 27. nu. 193. Additque per forum internum non tantum intelligendum est forum poenitentiae, sed etiam forum consilij, citans Villadiego. de irregularit. Tertia denique sententia est in eo casu neminem censendum esse irregularem, neque in foro exteriori neque interiori. Tenet Innocentius, d. c. Ad audientiam, & Cardinalis in Clement. 1. de Homicidio. Villadiego d. Irregular. c. 15. in fine, & Couar. in di. Clem. 1. par. in princ. Nauarr. in cap. Si quis autem, de Poen. de 7. nu. 35. & seq. Atque hanc sententiam veram existimo in eo dubio de quo loquimur.

Abbas.
Hostiens.
Io. Andr.
Armilla.
Tabiena.
Nauarr.

2. Opinio.

Innoc.
Cardin.
Villadiego.
Couar.
Nauarr.

De quo dubio procedat quaestio.

Probabilis ratio quatuor gradus.

Dubium in re persona ex se potest.

Prima conclusio.

Ut autem rem totam aperiamus, primum oportet distinguere dubium, nam potest esse & iuris, & facti: id est, an irregularitas sit lata in iure, necne, vel constet latam esse irregularitatem pro tali delicto. Er. grat. homicidio, dubitatur an hoc fuerit homicidium, nec ne. Quamvis igitur versatur circa dubium iuris: ut autem ad iura respondeamus, oportet etiam dicere de dubio facti. Rursus oportet aduertere aliud esse dubitare, aliud vero assentire cum formidine, dubium enim proprium est, quando post diligenter inquisitionem intellectus anceps, & quasi suspensus manet: vel omnem suspendendo assensum vel (quod ad praesens perinde est) iudicando solum rem esse dubiam. Assensus autem licet sit cum formidine, est tamen determinatus ad alteram partem, atque ita tollit dubium, & praebet saltem opinionem, in qua possunt esse probabilitatis gradus: nam, si assensus sit improbabilis, & temerarius, non meretur nomen opinionis, moraliter loquendo, quia neque ad recte operandum, neque ad excusandum quidquam valet. Intra latitudinem autem probabilitatis quatuor videtur posse distingui gradus: autem vna tantum pars est probabilis: & hic est vnus gradus: aut sit comparatio inter duas probabiles: & sic dantur alij tres gradus, probabiliore, aequae, & minus probabilis.

Alterius aduertere oportet, dubium aliquando posse consistere in re ipsa, aliquando vero tantum in persona. In re dico existere, loquendo de dubio iuris, quando fundamentum dubii est in iure ipso, vel quia verba eius sunt ambigua, vel quia sunt aliquae rationes ad dubitandum an sit tale ius, & post sufficientem inquisitionem non potest certitudo inueniri, & de hoc est praesens quaestio: in persona vero dico esse dubium quando fundamentum eius est sola ignorantia, vel negligentia hominis, quia in re v. g. satis certum est quale sit ius: homo autem hic & nunc dubitat an per hunc actum contrahatur irregularitas, quia ius ignorat, solumque habet aliqua motiva & rationes ad dubitandum, qui dubitandi modus non variat ius ipsum, sed conscientiam operantis: & ideo magis spectat ad materiam de conscientia, tamen ad materiae complementum dicemus quomodo se gerere debeat quis in tali dubio.

Primo ergo dicendum est. Quoties in iure est dubium an sit lata irregularitas, iudicandum est non

esse, tam in interiori foro, quam in exteriori. Probatur ex dict. ca. 1. qui, quatenus requirit ad irregularitatem, ut sit in iure expressa, quae enim est ita occu & prudentes & sapientes non possunt ferre iudicium, an talis irregularitas in iure contineatur, nec ne non potest dici in iure expressa, ut per se notum videtur: ergo talis irregularitas simpliciter iudicanda est nulla. Quocirca non incommode hic applicari potest vulgaris distinctio de dubio speculatio & practico: nam ante illud cap. 1. qui, esse fortasse poterat hoc dubium speculativum, ut in casibus propositis in illo cap. de celebrante in Ecclesia violata, vel coram excommunicato: neque erat fortasse tunc aliquod principium certum ad expellendum illud speculativum dubium: sed practice tantum expellendum erat ex aliis principiis, quae infra insinuabimus. Nunc autem decisio illius cap. 1. qui, tollit omne dubium etiam speculativum, colligendo hoc modo ex principiis certis, irregularitatem non incurri nisi in casibus iure expressis: sed irregularitas dubia non est in iure expressa: ergo non incurritur. Maior est decisio iuris: Minor est evidens ex terminis: Collectio etiam formalis est ergo concludunt rem certam. Et quamvis hic collectionis modus proportionem habere videatur cum modo colligendi certitudinem practicam, ex dubio speculatio, tamen reuera est difficilis speculatio, & certitudinem speculativam concludit, quia procedit ex principiis, quae sunt in iure, vel in materia ipsa de qua agitur, & non tantum in conscientia operantis: unde concludunt doctrinam omnibus communem, & non solum quid huic vel illi ex dispositione conscientie suae agere liceat. Et iuxta hoc posset facile responderi ad praedicta cap. Ad audientiam, & Significasti, quia iam in casu huius assertionis res non est dubia post decisionem d. c. 1. qui, licet remota illa posset dubium speculativum cogitari.

Quamvis enim potest quid dicendum esset, stante illo dubio iuris, & non existente decisione dict. cap. 1. qui, nam tunc videtur speculativum dubium integrum manere, & consequenter iudicandum fore iuxta decisiones aliorum textuum dictarum, in dubio seruandam esse seu timendam irregularitatem. Nihilominus dico, in eo casu idem debuisse a nobis iudicari, siue consulentibus, siue agentibus, tamen in foro conscientie, quam externo, quod indicavit Pontifex in d. cap. 1. qui, non enim opinor illum respondisse, aliquid novum & speciale statuendo, sed declarando duo, quae ex re ipsa, & ex vera doctrina morali constare poterant, quibus Pontifex auctoritate sua novam certitudinem adiunxit. Vnum fuit pro illis casibus, de quibus ibi fuerat interrogatus Pontifex, nullam esse irregularitatem in iure expressam: aliud fuit, irregularitatem non esse iudicandam validam nisi fuerit in iure expressa, quod supponit Pontifex ideoque non videtur illud de nouo inducere, sed tanquam verum principium sumere: ergo, etiam remoto illo capite, idem esse a nobis iudicandum, quia tunc etiam verum esset illud principium quod Pontifex supponit. Quod remoto illo capitulo, modis supra tactis fundari potest, vel quia odia sunt restringenda, & ideo in casu dubio iudicandum est poenam non esse latam, vel quia privatio ipsius iure lata non est extendenda ultra casum in lege expressum: irregularitas autem est privatio ipsius iure lata, & casus dubius non potest esse in iure expressus, nam si esset expressus, non esset dubius, ut per se constat. Vel denique in eo quod poena pro vno directe imposita, non est ad alia extendenda solum propter similitudinem aut aequalitatem, quae omnia principia sunt in iure satis certa. Quamobrem etiam contra hoc non obstant alij textus, quia etiam in hoc casu sufficienter tollitur dubium speculativum seu doctrinale: nam omnia haec principia & illationes moralem habent certitudinem, quae licet non esset

esset tanta, quanta est post decisionem capi. Is qui, tamē esset sufficiens ad tollendum morale dubium: quamquam verum etiam sit prædicta capita nō loqui de dubio iuris, sed facti, de quo fortasse est alia ratio, ut mox videbitur.

Secundo quæri potest, quid dicendum sit quando res nō est adeo dubia, quin sub opinionibus versetur. Respondeo breuiter (omissis aliorum placitis, quæ alibi sunt generalius examinanda) si contingat opinionem asserentem talem irregularitatem esse in iure latam, ita esse probabilem, ut contrarium probabilitate carere iudicetur, tunc id sufficere, ut talis irregularitas incuratur, & vitia iudicandum sit tam in foro interiori, quam exteriori. Quia in rebus humanis non potest maior certitudo prudenter postulari, ut enim aliquid est ita evidens, quin habeat aliquem contradicentem. Solum ergo oportet recte examinare, an opinio ita constans sit, ut contraria non sit probabilis, id enim nō est ex autorum numero, sed ex rationum pondere, & in præsentia materia ex verbis iurum recte expensis & ponderatis colligendum est. Quando verò est varietas opinionum probabilium, in vniuersum censeo non incurri irregularitatem, quoties iudicio virorum Doctorum opinio negans in eo casu incurri irregularitatem probabilis est, etiam si iudicetur minus probabilis, culatiuē. Ratio reddi potest ex principio generis, quod in moralibus licet practice operari iuxta opinionem probabilem, etiam si speculatiuē minus probabilis censetur, nisi aliquod peculiare incommodum aut periculum inde oriatur, quod in præsentia materia non occurrit. Sed hoc principio pro nunc omisso, euidentior fiat assertio posita ex dict. cap. Is qui, nam quando res est in se adeo obfcura & dubia, ut homines docti & probabiliter de illa iudicantes, inter se non consentiant, merito censeretur non satis expresse in iure: ergo irregularitas, quæ sub dicto dubio versatur, non potest dici in iure expressa, ergo. Dices, de hoc ipso esse opiniones, an sit in iure expressa, necne: ergo saltem quando probabilior sententia affirmat esse expressam, id satis est, quia illa est pars tutior, quæ semper eligenda est, ut iura dicunt. Respondeo negando consequentiam, quia eo ipso quod contraria opinio est probabilis, sufficit ad assensum practicum moraliter certum, & consequenter ad tollendum omne periculum, ac proinde non potest altera pars proprie dici tutior: vtraque enim est omnino tuta. Potest etiam negari antecedens, nam in eo casu non potest esse controuersia, an talis irregularitas sit in iure expressa, nec ne, sed controuersia esse poterit an talia verba textus significant irregularitatem, nec ne, vel aliud simile, quod longe diuersum est, quantumcumque enim sit probabilis opinio affirmans in tali textu contineri irregularitatem, si tamen id potest cum probabilitate negari, numquam potest verè dici talis irregularitas in tali iure esse expressa, nisi apud eos, qui appellant euidentis, quidquid ipsi opinantur. Iura verò non hoc modo, sed magno verborum pondere loquuntur, & ideo (ut opinor) plus est esse aliquid in iure expressum, quam sub controuersia vering: probabilis in iure contineri, quantumcumque probabilitas in partem affirmantem inclinet. Et si expendo & intelligo verba dict. capit. Is qui, nam quoad hanc restrictionem & exclusionem dispositio eius est fauorabilis: & ideo verba sunt cum omni rigore, & restrictione intelligenda, nam hoc modo ampliatur fauor. Velè conuerso, quia quantum ad affirmationem ibi inclusam dispositio est odiosa, scilicet irregularitatem incurri per iura quæ expresse illam imponunt, ideo verba etiam illa sunt in omni rigore intelligenda, ut dispositio quoad fieri possit, restringatur.

Tertio interrogari potest, si contingat non esse dubium de certitudine, sed de existentia iuris (ut sic Fr. Suarez tom. 5.

dicam) quid de tali irregularitate iudicandum sit. Quod dubium non habet locum in his, quæ continentur in corpore iuris: nam de his potest haberi certitudo: sed in Extrauagantibus, aut Bullis Pontificiis, quæ interdum non extant, nec de illis plena certitudo habetur, sed ab aliquibus fuisse feruntur, qui etiam interdum referunt in eis latam esse censuram, & idem potest esse de irregularitate. Quæritur ergo an hoc sufficiat, ut talis irregularitas incuratur, si in tali iure dicatur fuisse expressa. Respondeo iuxta superius dicta, hūc casum non habere locum, quia diximus, extra corpus iuris non solere nouas irregularitates introduci, quia semper ac formaliter sub generalibus legibus iuris communis continentur. Quia verò mediate potest occasione talis decreti incurri irregularitas, propter nouam censuram in eo impositam: ideo id ferendum iudicium de tali irregularitate prius expendendum est an tale decretum adhuc sit in eo statu, in quo indicat obligationem sub censura ipso facto incurrenda. Et sanè quoties ius adeo incertum est, ut dubitetur an reuera latum fuerit, vel an sub tali forma, quæ talem effectum indicat, non potest obligare, aut talem effectum efficere, quia nō potest dici sufficienter, propositum, aut promulgatum: & in materia irregularitatis est multo magis insufficiens, quia non potest illud verè dici expressum ius practice ac moraliter loquendo. Quod si res non sit adeo dubia, sed sub probabilibus opinionibus versetur, tunc quoad irregularitatem, si in tali iure dicatur specialiter lata, seruanda est regula in proximo puncto posita: nam est eadem ratio. Atque eadem (ut opinor) locum habet in censuris, & in quacunque pena ipso iure incurrenda: id enim probant, si recte considerentur, quæ in priori puncto dicta sunt.

Secunda Conclusio.

Secundò principaliter dicendum est, personam, quæ ex ignorantia de iure irregularitatis dubitat, non posse contra talem irregularitatem prudenter operari, donec aliquo modo dubium sufficienter expellat. Colligitur ex ratione capit. Ad audiendum, & c. Significasti, nam illi, qui sic operaretur, exponeret se morali periculo errandi, quod in moralibus perinde est ac voluntarie errare: nam, qui amat periculum, peribit in illo. Ut tamen distinctius explicetur, aduertendum est, hoc dubium posse contingere, vel ante commissum actum per quem incurrenda est irregularitas, vel post illum. In priore casu dubium de irregularitate contrahenda, vel nihil, vel parum refert, aut ad honestatem vel malitiam actus aut ad irregularitatem vitandam, vel contrahendam. Primum patet, nam si actus, per quem irregularitas contrahi dubitatur, est alias licitus, non fiet illicitus propter dubium solum irregularitatis: quia sola irregularitas non facit actum peccaminosum. Solum posset quis excipere ab hac regula clericorum, iuxta opinionem Caietani, verb. Clericorum peccata, dicentis, clericum faciendo actum, per quem incurritur irregularitas, semper peccare. Nam id neque est verum, nec asseritur à Caietano, nisi quando actus est clerico prohibitus sub tali pena. Et ideo clericus qui dubitat an per talem actum irregularitatem contrahat, prius dubitat an talis actus sibi prohibitus sit. Atque hæc est prima, ac propria ratio peccandi operando cum tali dubio adeoque si actus reputetur non prohibitus, ex solo dubio irregularitatis non fiet illicitus. Si vero actus, per quem incurritur irregularitas, illicitus est, vel saltem de hoc dubitatur, ex eo capite actus erit malus, non proprie ex dubio irregularitatis, quamuis hinc possit malitia augeri in personis clericorum.

Hhh 3

Ignorantia

*Ignorantia irregularitatis illam non im-
pedit.*

A ltera pars, scilicet, hoc dubium antecedens irregularitatem nihil per se referre ad illam contrahendam, vel vitandam, declaratur ex alio principio notando in hac materia, scilicet, ignorantiam irregularitatis, quantumcumque inuincibilis sit, non impedire quin irregularitas contrahatur. Dico ignorantiam irregularitatis, quia ignorantia culpæ aliquando potest impedire irregularitatem, quæ pro culpa, ut sic, imposita est: de quo supra dixi, & plura dicemus infra agentes de irregularitate homicidii. At vero ignorantia solius irregularitatis, non excusat quominus illa incuratur. Et fundamentum esse potest, quia ignorantia solius poenæ non excusat illam, quia non excusat culpam, & consequenter nec reatum poenæ. De qua re videri possunt dicta Disp. 4. sect. 6. Cessat enim hic specialis ratio ob quam ibi diximus, ignorantiam inuincibilem excommunicationis, seu censuræ propriè dictæ, excusare ne illa incuratur, quia illa est poena medicinalis, quæ pro contumacia formaliter fertur, & ut ab illa recedatur, irregularitas verò quando est poena, non fertur ut medicinalis, sed in vindictam delicti, unde propriam contumaciam non requirit: & ideo hæc sola ignorantia non excusat irregularitatem. Quod à fortiori tenent omnes, qui de censuris id asserunt, quos ibi retuli cum Couar. in cap. Alma. i. part. §. i. o. nu. 9. Et ad hoc ibidem expendi cap. Cum illorum, de Sent. excommun.

Couar.

10 *Quid si ignorantia de præcepto Ecclesiastici co prohibente actum sub irregul.*
Maior difficultas esse posset, si ignorantia esset absolute de præcepto Ecclesiastico prohibentem actum, pro quo imponitur irregularitas, quæ excuset à culpa inobedientiæ Ecclesiæ, & à transgressione legis eius, quamvis non excuset à culpa simpliciter, ut quando actus ab Ecclesiâ prohibitus est de se malus & contra legem diuinam, aut naturalem. Tunc enim maior ratio excusationis intercedere videtur, quia irregularitas incurritur ex vi solius legis ecclesiasticæ: hæc autem lex non operatur, nisi in transgressionem suam: ergo, si ignorantia excuset transgressionem talis legis, etiam reddet hominem liberum & immunem à poena talis legis. Quæ ratio videtur profecto apparens, & probabilis. Nihilominus censo ignorantiam inuincibilem legis ecclesiasticæ prohibentis, v. g. homicidium non excusare homicidam ab irregularitate, ut est communis consensus, & infra ex iuribus constabit. In eo vero casu dici posset irregularitatem non esse positam propter solam culpam, sed propter ipsum actum quomodo cunque voluntarium. Sed hoc non satisfacit, quoniam alias illa non esset irregularitas homicidii, sed solum ex defectu lenitatis, quod falsum est. Et ideo fatendum est, posse Ecclesiâ suâ lege poenam imponere pro ipso actu, quatenus est contra legem diuinam, aut naturalem, etiam si non sit formaliter, seu voluntariè contra legem ecclesiasticam. Sicut enim iudex per sententiam punit sæpè delicta contra solum ius diuinum: ita etiam potest legislator per ipsammet legem punire similia delicta, atque ita censend⁹ est facere quoties simpliciter per legem ipsam punit sic delinquentem, & aliud non explicat, neque modo ipsius poenæ, aut ex aliqua alia ratione colligi potest, prout in præsentis contingit. Et vel maxime quod irregularitas respicit indecentiam, quam actus habet ex se, vel quatenus est contra ius diuinum aut naturale, etiam si præcindatur, seu excusetur transgressio ecclesiastici præcepti. Quapropter generaliter verum esse existimo, ignorantiam solius præcepti ecclesiastici, manente culpa contra legem diuinam aut naturalem, non excusare irregularitatem.

11 *Operari tentum, nimirum operari eum dubio vel timore ir-*

A regularitatis nihil referre ad illam incurramdam, vel vitandam. Probatur, quia si postea, re factis perspecta, & examinata, constiterit talem actum non esse sufficientem ad incurramdam irregularitatem, non erit contra facta propter dubitationem operantis, sed ablato dubio poterit ordinem exercere vel assumere sine alia dispensatione. Quin potius, licet aliquis ex conscientia erronea efficeret actum, credens inde manere irregularem, non fieret: & postea ablata ignorantia, posset liberè operari, quia irregularitas non incurritur ex sola conscientia, sed ex vi legis imponentis illam: & ideo non satis est legem esse putatam, si vera non sit. Si autem post effectum opus cum tali dubio, constiterit irregularitatem incurri propter tale opus, nihil obstat præcedens dubium, quominus illa incuratur: quia, si ignorantia non impedit irregularitatem, multo minus solum dubium. Unde etiam si sufficiens diligentia adhibita fuisset pro temporis opportunitate ad expellendum dubium, illud etiam satis non esset ad irregularitatem impediendam, si reuera propter talem actum sit imposita, quamquam ad formandam conscientiam operantis aliquid possit conferre, quamdiu de rei veritate non constiterit, ut statim dicemus, explicando simul quomodo se habere debeat, qui cum tali dubio operatus est, quamdiu non potuerit expellere dubium.

C *Quid facere debeat quis, quando post actum superuenit, vel manet dubium de irregularitate.*

SUPEREST dicendum de hoc dubio quando superuenit, vel manet post effectum opus ex quo irregularitas timetur. In quo certum est, non licere cum tali dubio operari contra irregularitatem, non facta prius sufficienti diligentia morali ad expellendum tale dubium & cognoscendum, an irregularitas sit connexa tali operi, nec ne. Ratio est, quia sic operando exponit se quis manifesto periculo errandi, & violandi irregularitatem. Item, qui efficeret actum cum simili dubio, & prohibitione legis, grauiter peccaret contra legem: sed irregularitas includit legis prohibitionem: ergo. Dices, illud tantum esse dubium inuincibile, cum quo esse potest certitudo practicitate operantis. Respondeo, dubium speciei circa legem, aut irregularitatem, an sit, & ne, non satis examinatum iuxta capacitatem operantis, & rei opportunitatem semper inferre conscientiam dubiam practicè, quæ non potest prudenter deponi, nisi prius adhibeatur sufficiens diligentia ad dubitationem tollendam. Quia quamdiu homo non facit quod in ipso est ad deponendum dubium, illi imputatur quicquid est periculi in tali operatione, & ignorantia, quæ ibi interuenit, vincibilis est, ideoque non potest à culpa excusare. In illo ergo casu primum omnium adhibenda est diligentia ad expellendum dubium: & quamdiu hoc non fit, abstinendum est ab omni opere per irregularitatem prohibito. Quid si, facta diligentia, constiterit veram esse irregularitatem, consistat vel seruandam esse, vel procurandam dispensationem: si verò è cōuerso constiterit nullum esse tale ius, ablatum erit dubium, tam practicum, quam speculatiuum, & cessat omnis necessitas dispensationis.

Difficultas vero est, quid homo agere teneatur si post adhibitam diligentiam non potuit dubium expellere, nec de alterutra parte probabile iudicium ferre. Quod præsertim vrget, quando hic & nunc occurrit moralis necessitas exercendi ordines, & tunc non potest fieri omnis diligentia simpliciter impossibilis, sit tamen omnis illa, quæ pro loci & temporis opportunitate fieri potest, & nihilominus per illam non potest dubitatio tolli. In quo casu aliqui absolute affirmant teneri hominem ad irregularitatem

tatem seruandam, & peccare grauius si cum tali dubio exerceat actionem prohibitam per irregularitatem. Probatur, quia sic operando exponit se periculo celebrandi cum irregularitate: abstinendo autem vitat omne periculum: ergo tenetur abstinere, quia in dubijs tutior pars eligenda est. Item, quia in simili dubio facti tenetur quis abstinere, & seruare irregularitatem, ergo etiam in dubio iuris à paritate rationis, quæ in dubio facti solum est vt tutior pars eligatur, ne forte fiat quod in re ipsa peccatum est, quod periculum eodem modo imminet in dubio iuris. Alij vero per contrarium extremum dicunt, posse hominem practice deponere dubium, & se gerere perinde ac ille, qui nullam habet irregularitatem, quamuis tenetur nacta opportunitate maiorem adhibere diligentiam. Ratio est, quia in eo casu, post factam diligentiam, ignorantia, quæ manet, inuoluntaria est, & ideo practice nullum est periculum peccati: secluso autem hoc periculo, tutissima est illa pars. Explicatur, quia postquam aliquis adhibuit sufficientem diligentiam ad expellendam dubitationem, & non potuit, ignorat sibi esse tale præceptum impositum, & ita ignorat, vt non potuerit ignorantiam depellere: ergo inuincibiliter ignorat, ergo hic & nunc non obligatur tali præcepto, ergo nulli periculo se exponit sic operando.

14. Dices, illa ignorantia non est positua, sed negatiua tantum, nam ille non iudicat inuincibiliter se non habere præceptum, sed solum negatiue se habere nesciens an sit præceptum: & ideo adhuc versatur in periculo, etiam secundum suam estimationem, ne forte in re sit præceptum, & illud violat. Sed contra, nam ex illa ignorantia negatiua in vniuersali, optimaratione infertur positua ignorantia in particulari, per iudicium practicum quo aliquis prudenter iudicat, se non obligari hic & nunc tali præcepto, quia nemo obligatur lege, nisi illi sit sufficienter propostita: sed qui post factam diligentiam sufficientem ad cognoscendum, an sibi sit tale præceptum impositum, non potuit id assequi, non habet talem legem sufficienter propositam: ergo licet in generali seu speculatiue maneat dubius, an talis lex lata sit, in particulari est certus se non obligari tali lege. Atq; ita cessat fundamentum contrariæ sententiae, scilicet quod nemo potest facere absq; peccato id de quo dubitat an sit peccatum: Negamus enim in eo casu talem hominem dubitare, an illud hic & nunc sit peccatum, quandoquidem hic & nunc est certus se non obligari præcepto. Dices, satis esse quod in generali dubitet hunc actum secundum se esse peccatum, quia peccatum siue secundum se, siue in particulari sumptum vitandum est: hoc autem dubium manet semper in tali homine, quia, cum semper generatim dubitet, an talis lex lata sit consequenter dubitat an actio ipsa peccaminosa sit. Respondetur, falsam esse primam illam impositionem generaliter sumptam. Nam si quis non dubitet, an talis actio hic & nunc sibi sit peccaminosa, parum refert quod dubitet, an talis actio secundum se seu materialiter sumpta peccaminosa sit. Neque hæc generalis dubitatio infert necessario illam particularem, nisi quando nulla est facta diligentia ad expellendam dubitationem generalem, nec subest aliqua rationalis causa operandi cum tali generali dubio, quando expelli non potuit: his autem duobus concurrentibus, sepe licetum est operari, non obstante tali dubio. Vt qui possidet rem, de qua dubitat an sit aliena, etiam dubitat an contractare, vel consumere illam sit actio secundum se iniusta, vt pote contra ius vel dominium alterius: vnde si illam alteri daret, vitaret omne periculum peccati, tam formalis, quam materialis, vt sic dicam: non tamen ad hoc obligatur, quia in dubio nemo cogitur rem, quam possidet, alteri dare, tunc enim, cum melior sit conditio possidentis, potest se ipsam alteri præferre satisque est,

quod in particulari, sit certus hanc actionem sibi non esse iniustam, neque peccaminosam.

Quod vero dicunt aliqui hoc solum habere locum in materia iustitiæ, non vero aliarum virtutum, falsum est, & sine fundamento dictum, quia non minus est vitandum peccatum in materia iustitiæ, quam aliarum virtutum: & sicut in materia iustitiæ, occurrere potest sufficiens ratio, ob quam non obstante illo generali dubio, potest in particulari esse certitudo practica de honestate actus, ita in materia aliarum virtutum potest similis ratio occurrere. Vt in materia religionis nemo obligatur voto, de quo dubius est an illud emiserit, vt recte dixit Sorio lib. 7. de iust. q. 3. art. 2. & in materia temperantiæ qui iuste & inuincibiliter dubitat: an hodie sit dies ieiunii, non est cogendus ieiunare: & simile est de obseruatione festi, & in vniuersum in materia obedientiæ (in qua nunc percipue versamur) quamdiu quis inuincibiliter dubitat, an præceptum sit impositum, & non potest post moralem diligentiam notitiam illius consequi, non est cogendus in conscientia ad obseruationem talis præcepti, præsertim vbi res præcepta onerosa est, & grauis: tunc ex illo principio quod lex non obligat personam, vel (vt a) loquantur) non ligat illam, donec illi in particulari sit sufficienter propostita, nec per eam stet quominus proponatur. Tum etiam, quia esset intolerabile onus, præsertim in legibus posituius, quæ non solent, vel certe non possunt obligare cum tanto rigore. Nam etiam naturalis lex nunquam obligat eum solo huiusmodi dubio. Vt v. g. si in aliqua materia verteretur dubium, an talis actus sit prohibitus lege naturæ, necne, & res maneret ita dubia, vt nullum iudicium determinate ferri posset (per possibile, vel impossibile) tunc non obligarentur homines ex vi legis naturæ ad abstinendum à tali actu quia non est eis lex prohibens sufficienter propostita: idem ergo est in lege positua, idemque erit in irregularitate, quæ solum potest obligare in vicuiusdam humani præcepti. Sicque dixit Gloss. in cap. Cum sunt, de Regul. iur. in 6. in dubio nullum præsumi obligatum: vel obnoxium, ex Authent. Quibus mod. nat. efficit sui, collat. 6.

Possimus deinde ex eadem regula argumentari, scilicet, cum sunt partium iura obscura reo esse faciendum: nam hic, de cuius irregularitate dubitatur, se habet vt reus, ergo in casu dubio absoluendus est. Respondent, hoc procedere in foro exteriori, non vero in interiori. Sed non recte, tum quia si talis homo in exteriori foro iudicetur non irregularis, cur in interiori se geret vt irregularis? nam internum forum non discrepat ab externo nisi vbi ex præsumptione sola procedit, præter rei veritatem secreto cognitam. In presenti autem non ita est, nam in casu dubio veritas latet in vtroq; foro, vt supponimus: iudicium autem exterioris fori in casu, de quo agimus, fertur ex principio practico, quod presumitur innocens, qui non probatur nocens: & quod in casu dubio reus absoluendus est potius, quam damnandus: at principium hoc æquè rationabile est in foro interno: ergo. Confirmatur, quia in his poenis, quæ iure ipso imponuntur, ipsemet reus est quodammodo sui accusator & defensor, & debet contra se proferre sententiam, & in se exequi poenam: ergo poterit in conscientia vt eodem principio iuris, & cum dubium est ius, se potius absoluat, quam damnet.

Propter hoc alij negant antecedens assumptum, & in foro etiam exteriori in eo casu dubio dicunt iudicandum esse aliquem irregularem, iuxta decisionem dicti cap. Ad audientiam, quæ in foro etiam exteriori procedit, & in principio ipsiusmet textus ponderauit Nauarrus, & infra etiam nos dicemus. Eadem autem ratio esse videtur in quolibet alio dubio, quæ est in illo de quo textus hic loquitur,

H h h 4

15. Aliquorum casus pracluditur.

Sorib.

16. Probatur eadem opinio. Eiusio eliditur.

17. Aliorum solutio.

SECTIO VI.

Virum ex facto dubio irregularitatis iuris contrahatur.

OC dubium annexum est precedenti, & in hac materia valde necessarium. In quo certum in primis est aliquando induci irregularitatem, licet factum sit dubium, ita ut teneatur qui dubitat, abstinere, donec dispenseetur, habetur in dictis capitulis. *Ad audientiam*, & *Significasti*. 2. *C. Alio de homicidio*. Quæ nec de solo interiori foro, nec de solo exteriori, sed de utroque intelligenda sunt, de hoc proceditur præsumptione, vnum forum ab alio non differtur, vnum etiam, qui dicitur cap. *Ad audientiam*, aperte dicitur de re. quæ ad externum forum deducta fuerat, ut patet ex illis verbis: *Ad audientiam nostri Apostolatus pervenit*: capitulum autem *Significasti*, loquitur in foro conscientie, ut patet ex illis, *Cum de cetero credendum sit ipsi, qui non accusantur, vel denuntiantur ab aliquo, sed per se ipsum concilium appetit, salutare*. Tum denique, quia regula illa, in qua textus illi fundantur, scilicet, in dubiis tutiorem partem esse sequendam, in utroque foro verum habet: In interiori quidam propter obligationem vitandi periculum peccati, ut in eodem capit. *Significasti*, indicatur, & in capit. *Invenis*, de Sponsalibus: in exteriori vero, quia & est eadem ratio, & iura idem disponunt, ut patet ex cap. *Veniens*, de Presbytero non baptizato, imo & cap. *Invenis*, in eodem foro loqui videtur.

Difficultas vero superest, an hoc generaliter procedat in quolibet dubio facti, vel specialiter tantum in casu homicidii, in quo prædicta iura loquuntur. Si enim responsum & rationem Pontificis consideremus, videtur ibi regula generalis statui pro omni casu dubio quoad factum, quia Pontifex non respondet statuendo novum ius circa illud factum, sed declarando id, quod ex antiquo iure, & ex vera ratione observandum est, quod ius seu ratio non fundatur in speciali aliqua proprietate homicidii, aut irregularitatis, quæ ex eo nascitur, sed in generali ratione dubii facti, & periculi, quod imminet, non sequendo partem tutiorem. Quæ in dubio irregularitatis est abstinere à divinis ministeriis seu ordinibus, quia in hoc nihil est periculi, in alio vero potest esse maximum: ergo illa resolutio in omni dubio facti æqualiter procedit.

In contrarium verò est, quia decisioni illorum textuum videtur generalis regula aliorum iurium repugnare, videlicet, in casu dubio etiam quoad factum neminem esse damnandum: nam regula *Com iura* supra citata, non tantum loquitur in dubio iuris sed etiam facti. Vnde in l. 163. de Reg. iuris generaliter dicitur, *Ex orabilioris rei, quam actoris habentur*. Vbi Glossa inter alia exponit illud dictum esse, quia in dubio absoluitur reus. Et ad id nonnulla refert: Et ad idem facit cap. vnic. *Ve Ecclesiæ benedicte*. & c. quatenus ait, *actore non probante, reum esse absolvendum, etiam si nihil præstiterit*, id est, etiam si positivè non probaverit se esse à delicto immunem: ergo sola negatio probationis est sufficiens ratio absolutionis: sed quoties res manet dubia, manet etiam delictum non probatum: ergo etiam si altera pars æque dubia, & sine probatione relinquitur, reus est absolvendus: ergo in nostro casu de dubio facti, iudicandus est aliquis non irregularis ex vi iuris communis. Patet consequentia, quia irregularitas hæc, de qua agimus, pœna quadam est, & ideo sequi debet communem regulam pœnalem: neque excipi debet nisi in casibus expressis. Accedit, quod illa iura maxime servanda videntur in pœnis, quæ ipso

Iuxta quam sententiam negandum est, illud principium, in dubiis favendum esse reo, habere locum in pœna irregularitatis, nã potius damnandus est. Ratio autem reddi potest, quia licet in aliis pœnis, quæ solum sunt privationes, aut exactiones, vel onera, absolui debeat reus in casu dubio, quia id potest fieri sine villo periculo: tamen in pœna quæ includit privationem aliquam sub obligatione peccati, qualis est irregularitas, potius est constringendus, & puniendus reus in casu dubio, quia cum imminet periculum conscientie tutior pars præferenda est fauori rei.

Sed hæc sententia in dubio iuris, mihi est incredibilis. Primo, quia si in foro exteriori non constet esse aliquod ius imponens irregularitatem quantumvis res sit dubia, qui fieri potest ut quispiam iudicetur irregularis, cum non possit nisi per ius ipsum iudicari? Item ex c. *Is qui*, sumitur efficax argumentum saltem à paritate rationis: nam ubi ius est apparet vel simile, non est sufficiens ad iudicandam irregularitatem, nisi sit expressum: ergo ubi eorum ius est dubium, multo minus sufficiet, quia multo minus expressum est. Præterea inde sequitur pœnam suspensionis, vel depositionis ipso iure siue ab officio, siue à beneficio incurrere in conscientia, & in foro exteriori in simili casu de dubio iuris, quia etiam illa pœna includit prohibitionem aliquam in foro conscientie sub obligatione culpæ. Sequitur etiam, eum, qui in tali dubio iudicatur irregularis, privandum esse beneficio, quæ possidebat, quia hoc consequitur ad irregularitatem, sicut in casu cap. *Ad audientiam*, privandus est illis, ut infra dicemus. Hæc autem, & similia continent nimium rigorem sine sufficienti fundamento. Denique differentia ibi assignata supponit falsum fundamentum, nimirum, in hoc esse aliquod peccatum. Vnde parum refert, quod irregularitas includat prohibitionem in conscientia obligantem, nam in hoc sequi debet irregularitas conditionem aliorum præceptorum, quæ est ut non obligent quamdiu de eis non sufficienter constat. Estque hoc valde consentaneum rationi, maxime in legibus, quæ ipso iure pœnam privationis imponunt: nam propter ea quod ex se obligent in conscientia, non imponunt leviorem pœnam, sed graviores potius: ergo, sicut alie Leges pœnales non obligant iudices ad damnandos reos in casibus dubiis: ita hæc leges, quæ ipso iure pœnam imponunt, non obligant in conscientia quamdiu de ipsis seu de iure ipso dubitatur.

Hæc igitur sententia mihi maximè probatur, præsertim quando dubium de irregularitate, vel suspensione quæ est pura pœna, post transactum opus suboritur, quia tunc maxime procedunt omnes rationes, quas adduximus. At vero si ipsosmet ordines suscepit cum dubio irregularitatis, tunc maior est dubitandi ratio, quia sicut à principio mala fide tale fecit opus in ordine ad irregularitatem contrahendam ita non videtur posse liberari ab illo onere conscientie dubie practice, donec dubium ipsum de irregularitate, quod à principio habuit, re ipsa cognita expellat. Quæ limitatio est probabilis. Quid vero de illa sentiendum sit, dicemus statim agentes de dubio facti. Fundamentum autem contrarie sententiae ex dictis solutum est, iam enim constat, quomodo in tali actione nullum sit periculum peccati. Ad exemplum autem de dubio facti patebit latius ex dicendis. Nunc autem respondeo esse disparem rationem, quidquid sit de antecedente: quia irregularitas, licet ex facto oriatur tanquam ex radice vel occasione, per se tamen & proximè oritur ex iure tanquam ex causa efficiēte, & ideo si ius sit dubium, non potest inferre talem effectum: stante vero facto dubio, potest esse ius certum, & ideo non semper est simili ratio.

18
Solutio re-
solvitur.

19
Posterior
sententia
preferitur.

ipso iure incurrendae imponitur: est enim hic mo-
 dus imponendi poenam valde rigorosus, ideoq; le-
 niendus est quantum fieri possit. Non ergo cogend-
 us est reus in se ipso exequi talem poenam, donec
 certus sit delicto. Nam, si iudex non cogitur im-
 ponere poenam, quae per sententiam imponenda est,
 donec in suo foro certus sit de delicto: cur reus co-
 getur in conscientia exequi in se poenam legis, do-
 nec in eodem foro conscientiae sit certus de delicto?
 quamdiu a res est dubia, nondum est sufficienter as-
 sumptum delictum in conscientia: ergo in praesenti non
 tenetur in conscientia abstinere ab executione, vel
 acceptatione ordinum, quia hoc esset exequi in se po-
 nam legis propter solum dubium delicti.

Vnde nihil refert, quod haec poena irregularitatis
 includat prohibitionem per se obligantem in con-
 scientia, quia de hoc ipso est controversia, an scilicet,
 talis prohibitio oriatur ex facto dubio. Nam cum
 talis prohibitio per modum poenae imponatur, se-
 qui debet naturam poenae, quae est, ut ex solo dubio
 delicto non oriatur. Atq; hac idem ratione cessat in
 dubio facti principium illud de tutiori parte eligen-
 da: nam illud solum cadit sub obligatione, quando
 in altera parte est aliquod periculum peccati: hic au-
 tem nullum est, nam ex verisimili principio certo
 constare potest, nondum esse exortam prohibitio-
 nem, quae in conscientia obliget ad abstinendum à
 talibus functionibus; illa autem ablata, cessat peri-
 culum peccati.

Tandem confirmatur exemplis. Primum esse po-
 test illud de voto supra tactum: nam dubium voti est
 dubium facti, à quo pendet ius, quia votum est opus
 ipsius hominis, quamvis late vocari soleat lex parti-
 cularis, quam homo sibi imponit. Si male est de pro-
 missione facta alteri homini, nam si quis dubitet, an
 verè illam fecerit, non tenetur illam implere nec bo-
 nis suis se spoliare. Aliud est de suspensione v.g. à be-
 neficio, quae cum incurritur, statim obligat in con-
 scientia ad non usurpandos fructus beneficii: duris-
 simum autem propter solum delictum dubium, quod
 in hominis conscientia non satis probatum est, sta-
 tim obligare hominem in conscientia ad non acci-
 piendos fructus proprii beneficii. Deniq; si aliquis
 casus referatur Summo Pontifici, vel alteri Præla-
 to, v.g. homicidium, & incidat quis in dubium ho-
 micidii, talis casus non est censendus referendus, et-
 iam si nihil aliud in illa lege exprimitur, quia cum
 talis lex odiosa sit, verba eius sunt stricte sumenda,
 casus autem de homicidio dubio non est de homi-
 cidio simpliciter, & ideo non comprehenditur sub
 reservatione homicidii simpliciter dicti. Neq; in eo
 casu tenetur quis tutiorem partem sequi, qualis vi-
 deri posset accedere ad Prælatum, quia certissimum
 est habere iurisdictionem, quia satis certum est, co-
 fessionem inferiori factam esse validam, eo quod
 casus dubius est vi illorum verborum reservatus non
 sit. Ergo idem est in omni casu simili, nisi aliud fue-
 rit in alio iure expressum.

Propter has rationes dicunt aliqui, decisionem
 dicti c. Ad audientiam, & Significasti, limitandam esse
 ad casum ibi propositum, & ad modum poenae ibi
 declaratum. Hoc posterius significavit Abbas in d. c.
 Significasti, n. 4. dicens, in illo casu dubio praesumi a-
 liquem irregularem, solum quoad cessationem à sa-
 cro ministerio, non vero quoad alias poenas, v.g. pri-
 vationis beneficiorum, & similes. Cuius sententia
 quoad hanc partem communis est, & ex omnibus
 adductis sufficienter convincitur, tum quia quoad
 hoc irregularitas est pure poenalis, tum etiam quia
 dicta iura cum limitatione loquuntur de irregula-
 ritate quoad obligationem abstinendi ab ordinibus,
 ideo non sunt extendenda, cum in hoc contineant
 rigorem. Hinc autem videtur confirmari prior pars:
 nam ius commune est, ut poena non extendatur eo-
 dem modo ad delictum dubium: ergo, cum decisio

illorum textuum discrepet ab hoc iure communi
 limitanda est ad casum specialem illorum, scilicet
 voluisse Pontificem in odium homicidii, & propter
 specialem indecentiam, quam habet ad ministeri-
 um sacrum, statuere declarare, irregularitatem la-
 tam propter homicidium, comprehendere etiam
 homicidium dubium, quamdiu dubium non ex-
 pellitur. Nam quod Pontifex potuerit ita legem il-
 lam extendere, manifestum est: quia declaratione
 facta, quamvis factum sit dubium, ius tamen est cer-
 tum, & ideo cessant iura omnia, quae dicunt, in casu
 dubio non esse imponendam ordinariam poenam:
 nam intelliguntur, nisi ius ipsum aliud declaraue-
 rit. Huius autem declarationis in illa irregularitate
 potest specialis ratio assignari, quia fertur propter
 indecentiam, indecentia autem non solum ex casu
 certo, sed etiam ex casu dubio oritur, ideoq; merito
 potuit ius certum statui, ut in illo irregularitas in-
 curreretur.

Hac sententia difficultatē patitur, quia Clemens
 III. in dicto c. Ad audientiam, non videtur novum ius
 introducere, sed ex generali principio, obligationē,
 quae iam existeret, declarare ut patet ex illis verbis.
 Cum in dubiis semitam debemus eligere tutiorem vq; con-
 uenit iniungere presbytero memorato, vi in sacro ordinibus
 non ministret. Et eodem modo loquitur Innocentius
 III. in cap. Significasti, 2. ut patet ex illis verbis, Cum
 in hoc casu cessare sit tutius, quam temere celebrare pro eo
 quod in altero nullum, in reliquo vero magnum periculum
 timeatur. Fundantur ergo hi Pontifices in sola ratio-
 ne periculi, non in nouo iure, quod pro tali casu sta-
 tuit. Alioqui non tantum immineret periculum, sed
 esset certa transgressio post statutum illud ius: ante
 illud vero nullum immineret periculum peccati, si
 secluso hoc speciali iure, ex vi solius dubii non oria-
 tur talis obligatio.

Nihilominus cenſeo, praedicta iura non obliga-
 reni in casibus in illis expressis. Hoc significavit Na-
 varrus dicto cap. Si quis autem, nu. 41. dicens, tam in
 foro conscientiae, quam exteriori in dubiis tutio-
 rem partem esse eligendam ut praecipitur in casibus à
 iure expressis, sentiens extra illos non semper esse
 praecipuum, sed consilium, ven. 34. dixerat. Et expre-
 se Syluester verb. Inanimum, n. 27. in fine, dicens prin-
 cipium illud non esse necessarium sub mortali, sed
 sufficere eligere tutum. Idemque supponit Soto in
 loco citato, & Moderni frequentius. Suadetur au-
 tem quia, cum materia sit rigorosa, & valde onero-
 sa, non est extendenda sine euidenti necessitate &
 ratione. Alioqui ex illis iuribus colligenda esset uni-
 versalis regula, in omni dubio facti necessarium ef-
 se ex pracepto sequi partem tutiorem: quod incre-
 dibile est ita generatim sumptum. Ut autem textus
 illi, & res ipsa melius intelligantur, aduerto primo
 hic non esse sermonem de conscientia dubia practi-
 cè, nam de illa certissimum est, existente tali dubio
 eligendum esse id, in quo nullum timeatur peccatum:
 quod si sit perplexitas ex aliqua ignorantia eligen-
 dum est illud quod minus malum censetur, quod
 tunc practicè est iudicandum non malum seu non
 imputabile operanti, quia non potest illud vitare,
 de quo alias. Est ergo sermo de dubio speculatiuo;
 ex quo pendet dictamen conscientiae, ut est in casu
 illorum textuum, an Petrus, v.g. fuerit mortuus ex
 vulnere inflicto à Paulo, necne. Ex quo infero,
 quando in illis textibus dicitur vna pars securior, &
 in altera esse aliquid periculi, non esse sermonem de
 periculo culpae, quia de hoc ipso versabatur qua-
 sitio, an ibi esset periculum culpae, nemoque dubi-
 tauit quin operari cum periculo culpae sit malum:
 peteret ergo Pontifex principium, vel non rectam
 rationem afferret, si in illo sensu illo principio vte-
 retur. Vocat ergo tutiorem partem illam, quae pau-
 ciora habet incommoda, & minoris momenti, o-
 mnibus pensatis: periculum autem, quod imminere

Difficultas
 circa pra-
 cedentem
 sententiam.

Solutio
 difficultatis
 et proba-
 tur posita
 sententia.

Syluester

Soto

Exemplis
 fundatur
 ante pars.

Quorundam
 sententia
 Abbas.

dicat, non est aliud, nisi quia accidere posset, ut verus homicida celebraret, aut ordinaretur, quod est contra decentiam ipsius rei, & Ecclesie intentionem.

Verum intellectum
Ad audientiam
c. Si quis
significasti,
2. de homicidio.

Ex quo principio sic intellecto, & ex iudicio prudentiali in tali materia, nimirum tutius esse abstinere a ministerio sacro, colligit Pontifex legem, quæ statuit ut in tali casu ita fiat. Ut autem hoc statuatur, necesse non est ut illud principium, in quo fundatur, in dubiis tutiorem partem esse eligendam, sumatur in vniuersum ut necessarium ad vitandam culpam seu tanquam præceptum, satis enim fuerit quod Pontifex id existimauerit esse conuenientius & magis consentaneum prudentie, & iuxta illud legem statuerit. Et ob eandem causam necessarium non est, ut id, quod ibi Pontifex statuit ac præcipit, per se esset necessarium ex vi solius rationis naturalis: nam sapienter postea statuit aliquid ex prudentiali ratione, quæ per se sola non induceret necessitatem, est autem sufficiens ad statuendam legem, quæ necessitatem imponat. Si ergo Pontifex iudicauit in hac materia expedire ferri legem de sequenda tutiori parte, quia in hoc quod dubius de tali facto abstinere, solum illud potest esse incommodum, quod hoc est onerosum tali personæ: & quod aliquando potest contingere, ut ille, qui reuera homicida non est, abstinere cogatur: at hoc quasi nihil existimatum sit a Pontifice comparatum cum reuerentia debita rebus sacris, & cum periculo quod aliquando homicida ministret. Hæc autem ratio non per se sola fortasse non esset sufficiens ad obligandum hominem dubium, ut in eo casu abstinere: fuit autem sufficiens ut Pontifex lege sua id decerneret. Maximè, cum ipse potuerit iudicare esse sufficientem causam ad imponendum hoc onus in tali casu, quod homo sua culpa vel negligentia actionem fecerit simili dubio expostam. Item cum ad Summum Pontificem pertineat cauere omnem indecentiam circa ministeria sacra. Atque hanc existimo esse veram intelligentiam illorum iurium.

10
Decretum
tota præ
pue proce
dunt in foro
exteriori.
Nauarr.
Gerson.

Vnde ulterius colligo, decisiones illorum textuum primò & maximè habere locum in foro exteriori. Quod notauit Nauarr. dict. c. Si quis autem, n. 38. motus ea ratione, quod ius humanum magis obligare solet in exteriori foro, quam in interiori. Vnde etiam Gerson, quem ibi refert, in 2. part. dixit, frequentius aliquè iudicari irregularè in exteriori foro, quam in interiori. Melius verò id colligimus ex ipsius textibus. Nam in c. Ad audientiam verba Pontificis non diriguntur ad ipsummet irregularè, sed ad iudicem seu Prælatum, cui dicitur, Vos conuenit iniungere Presbytero memorato, ut in sacris ordinibus non ministret. Vnde satis apparet dici posset, ex vi illorum verborum non haberi, in eo casu teneri eum, qui dubitat abstinere, donec ei à superiori iniungatur, quia verba illius textus requirunt hominis sententiam seu præceptum. Item quia aliàs teneretur ab omnibus ordinibus abstinere, quia irregularitas homicidii ab omnibus separatur: & tamen ibi dicitur non esse à minoribus ordinibus separandum. Cap. autem Significasti, potest eodem modo exponi: nam licet ibi dicatur, non præcessisse accusationem, vel denunciationem, sed solum petitionem consilii salutis ab ipso reo factam: nihilominus responsio Pontificis, videtur etiam referri ad externum forum, in quo ille dicitur habendus ut homicida. Atque ita etiam fatetur Nauarr. supra n. 36. Inn. autem 37. refert Felin. in d. c. Ad audientiam, dicentem, iura illa procedere in foro exteriori, non omnino contentioso, quod incipit ab accusatione, vel denunciatione, sed mixto quodammodo ex interiori, quatenus aliquis se ipsam accusat, petens tamè iudicium & expeditionem in foro exteriori. Quod quidem facile admitti potest, dummodo non negetur, ut bene aduertit Nauarr. idem iudicium ferendum esse in foro contentioso, si talis causa ageretur, & eodem modo confiteri de tali dubio, quia & est eadè ratio, & decisio iurii est absolutà & sine distinctione. Imò, ceteris paribus, rigorosius agendum esset cum reo, si iudicium esset omnino contentiosum, quia, quo eius accusatio vel denunciatio minus voluntaria illi est, eo minor fides confessioni eius adhibenda est, quatenus ad ipsius excusationem spectat: & à contrario sensu ex eodem c. Significasti, colligitur, eademque ratione minori dispensatione & indulgentia dignus esset. Non videtur ergo dubium, quin iura illa præcipue loquantur in foro exteriori, siue misto siue puro. Neque opinor Panormitanum id negasse, cum enim ait, decisiones illorum textuum non esse extendendas ad forum externum, loquitur quoad illas penas, quæ per iudicem imponi solent pro irregularitate contracta, qualis est priuatio beneficiorum, & similes: quoad priuationem verò, quam intrinsece habet irregularitas, ut est ab usu ordinum, apertè concedit habere locum in foro exteriori, quod ibi vocat quasi penitentiale, quia in eo non agitur de noua pena imponenda, sed de securiori parte eligenda. Et videtur coincidere cum illo quod Felin. mistum appellauit.

Non verò negandum est, decreta illa consequenter etiam procedere in foro interiori, maximè post declarationem, seu iniunctionem iudicis. Non nihil vero dubitationis habet, an qui dubitat, teneatur in conscientia abstinere prius quam à iudice separatur, præsertim si homicidium sit occultum. Nam in illis textibus non aliqua verba, quæ ad hoc cogant: ergo ex vi illorum non est imposita hæc obligatio, sed seclusis illis iuribus, ex sola ratione, aut ex aliis iuribus non constat: ergo. Et confirmatur à simili ex casu textus in c. Significasti, de homicidio. Vbi idem Innocent. III. sic concludit. Ideo, mandamus, quatenus si ita est, ad cautelam iniungas eidem penitentiam competentem, quæ peracta, non impediat, quominus in suspensum ministret ordinibus, & ad maiores valeat promoueri. Vnde satis apertè colligitur, ante peractam penitentiam impositam illum non potuisse licite vel ministrare in susceptis ordinibus, vel ad Superiores ascendere post mandatum illud, quod fuit quoddam genus suspensionis: & tamen in casu illius textus, qui fuit de homicidio quodam omnino casuali & involuntario, & sine interuentu alicuius delicti, si res non esset deuoluta ad Superiorem, non teneretur ille clericus ex vi suæ conscientie, vel penitentiam aliquam agere, vel aliquo tempore cessare ab usu ordinum, cum tamen ad id obligetur post iniunctionem Superioris. Vbi etiam obiter notare licet, in huiusmodi consultationibus aliqua Pontifices præcipere ad maiorem cautelam, & ad maiorem decetiam & reuerentiam sacrorum ordinum, quæ per se se, & ex vi solius conscientie non essent necessaria, licet posito præcepto Superioris, in conscientia oriatur obligatio. Cur ergo non possumus eodem modo intelligere c. Significasti, & c. Ad audientiam, præsertim cum interpretatio sit fauorabilis, & materia onerosa. Vnde Marianus Socin. in d. c. Ad audientiam, n. 46. quem refert & approbat Couarr. in d. Clem. p. 2. §. 2. nu. 5. solum dixit, in dubio quoad forum conscientie consulendum esse, ut quis se abstinere à diuinis, & se existimet irregularè esse. Quod potest intelligi, esse consulendum, ut melius, & securius, non autem tanquam necessarium ante iudicis sententiam, seu præceptum. Non est profecto facile interpretationem hanc valide impugnare.

Nihilominus in re morali & graui non est deferenda communis sententia, quæ habet in casu illorum textuum teneri vnumquemque in conscientia ad abstinendum ab usu ordinum, & ita etià esse in conscientia consulendum, etiam si res nullo modo deuoluta sit ad forum externum: in hoc enim cōueniunt Canonistæ, & Nauarr. excusat Innocentium, qui solet in con-

in contrarium citari, quod non fuerit in tali sensu A
locutus. Ratio vero reddi potest, quia Pontifices de-
clarant, in illo casu seruandam esse irregularitatem,
ergo intendunt docere obligationem illam oriri eo
modo quo irregularitatis nasci solet, scilicet, ex facto
ipso, supposito iure absq; alia iudicis sententia. Iuuat
etiam in d. c. Ad aud. etiam, verbum illud, *Poteris con-*
cedere, vt minoribus ordinibus sit contentus: indicat enim
necessitatem dispensationis, sine qua ille non posset
in minoribus ordinibus ministrare. Iuuat etiam in
d. c. Significasti. 2. v. in illud, *A Sacerdoti alio officio ab-*
stinere debet: non ei solum dicitur, quod debet se-
parari, aut non admitti, sed quod ipse debet absti-
nere: & verbum debet, licet aliquam ambiguitatem
habeat, tamen regulariter indicat grauem obliga-
tionem in conscientia.

Ex his denique omnibus infero, decisiones illas B
non esse extendendas ad omnes casus dubios, obli-
gandos homines vt in eis semper teneantur in con-
scientia ad iudicandum (vt sic dicam) contra sei-
pso, suscipiendo quodcumq; onus, eo quod specula-
tione sit tutius, quia non semper habent locum ratio-
nes omnes, quae ibi mouerunt Pontifices. Principue
vero mihi est certum non extendi ad dubium iuris,
quia solum agunt de dubio facti: neq; est admitten-
da extensio, cum sit longe dissimilis ratio, quia vbi
ius non est certum, non fit illi iniuria, neq; est mo-
rale periculum eius, quale esse potest cum ius est cer-
tum, & factum solum est dubium. An vero illa deci-
sio extendenda sit ad omnes irregularitates, quae ti-
meri possunt ex dubio facti: Respondeo ex vi, & ri-
gore iuris solum nos cogit ad id asserendum in ir-
regularitate, quae ex homicidio contrahitur. Deinde
probabile est quod Couar. dixit d. Clem. 1. p. in prin-
cipio, quod ea contigerint, quae in dictis Decretalib.
traduntur, seruandas esse earum decisiones, etiam si
delictum, seu actus non sit omnino eiusdem ratio-
nis: quamuis enim hoc posterius Couar. non expri-
mat, in hoc tamen sensu loqui videtur, estque pro-
babile, quia hoc modo formaliter intelliguntur de-
cisiones illae, & non tantum materialiter. Quando
vero concurrunt omnia, quae in illis decretis con-
siderantur, prudenter coniectandum est ex mate-
ria, & circumstantiis actus: & in sequentibus tra-
ctando de singulis irregularitatibus plurima in par-
ticulari dicemus.

SECTIO VII.

Qui possint irregularitatem contrahere.

1. **REGULA.** **P**OST efficientem causam dicendum se-
quitur de materiali seu subiectiua, circa
quam duae regulae generales possunt con-
stitui. Prima est, nullum esse capacem ir-
regularitatis, qui per se, & iuxta Christi institutio-
nem non sit capax sacramenti ordinis. Hanc regula-
m posuit Soto in 4. d. 25. q. 1. art. 2. eamq; tetigimus
supra sect. 1. circa definitionem irregularitatis: sequi-
tur enim ex dictis ibi primo, quia irregularitas est
priuatio quaedam: omnis autem priuatio supponit
capacitatem: habet enim & priuatio verfantur cir-
ca idem. Denique, incapacitas ad recipiendos ordi-
nes ex diuino iure statuta est, & impedit non solum
licitam, sed etiam validam susceptionem ordinis: at
vero irregularitas nec est iure diuino, neq; impe-
dit quin ordo susceptus sit validus, etiam si cum pec-
cato suscipiatur: ergo.

2. Sequitur primo, feminam neq; esse irregularem
ratione sexus, neq; etiam esse capacem alterius su-
peruenientis irregularitatis. Fundamentum est, quia
femina ex diuino iure est incapax sacramenti Or-
dinis, & characteris eius, vt nunc suppono ex perpetua
Ecclesiae traditione fundata in facto Christi, qui
non feminas sed viros tantum Sacerdotes ordina-
uit in nocte Coenae, eisq; solis potestatem remitten-

di peccata tribuit post resurrectionem, vt ex doctri-
na Concil. Trid. saepe in superioribus docuimus, &
sumitur ex c. Noua, de Penit. & remiss. vbi Pontifex
ait, Christum etiam matri suae clauis non dedisse, sed
solis Apostolis. Estq; haec certa veritas communi co-
sensu Theologorum recepta in 4. d. 25. vbi videri pos-
sunt D. Thom. Soto, & alii: & Castro, contra haereses
verb. *Mulier*, & Bellar. libr. 1. de Sacram. in genere c. 1.
& 25. Hinc ergo fit, ipsam conditionem talis sexus
non esse irregularitatem, quia adest absolutam in-
capacitatem, fit etiam, vt homicidium, bigamia, & simi-
les effectus inuenti in feminis non afferant illis im-
pedimentum irregularitatis, vt Soto supra notauit,
& sentit Hostien. in c. de Cler. ex com. minist. n. 4. di-
cens, monalem non posse irregularitatem incur-
re, ex c. *Postulasti*, q. *Quasi iustus*, eod. tit. Et ratio est, quia
illa per se, & quasi natura sua non comprehenduntur
in regula ordinandorum: & ideo per leges eccle-
siasticas ab ea non excluduntur. Dicunt vero aliqui,
feminas saltem secundum speciem humanam esse
capaces ordinis, & hoc satis esse vt sint capaces irre-
gularitatis, quia priuatio aliquando respicit subie-
ctum ratione generis, vel speciei, licet sit in capax se-
cundum conditionem indiuidui. Sed hoc ad rem no-
ralem impertinens est, quia haec priuationes conside-
randae sunt in ordine ad iura: iura autem, quae irregu-
laritates imponunt, non loquuntur de specie huma-
na in communi, sed ad indiuidua referuntur, sepa-
rantq; ab ordinibus eos, qui sunt capaces, sc. viros, &
non feminas. Dices, Aliquando etiam separant fe-
minas, vt in Concil. Remensi c. 2. vt citat Gratianus
in c. *Peruenit*, de Consecr. dist. 2. Respondetur primu
aliquando Ecclesiam ferre praecipium de re iure di-
uino statuta, vt maior diligentia in eius obseruatio-
ne adhibeatur. Secundo dicitur, nullum inueniri
Ecclesiae decretum, quo separetur femina a recipi-
endis ordinibus, aut proprio vsu eorum: sed in eo ei
specialiter prohibetur, ne feminis, aut laicis com-
mittatur actus, qui per solos presbyteros, aut in
necessitate per diaconos recte prestari potest, vt de-
ferre Eucharistiam ad infirmos: de quo ibi sermo est:
sicut alia etiam sacra ministeria prohibentur femi-
nis in c. *Sacra*, dist. 23. de quo videri possunt dicta
supra in 3. tom. Atq; haec applicanda sunt ad Hermaph-
roditos, seu Androgynos, qui ad femineu sexum
magis declinant, supposita communi sententia, quod
hi etiam sunt ordinis incapaces: de quib; quatenus
aliquando possunt esse irregulares, infra erit dicen-
dum: vbi etiam dicitur de femina si contingat ali-
quando sexum mutare, vt euenire dicitur.

Secundo principaliter inferitur, nullum hominem
non baptizatum esse capacem irregularitatis. Pro-
batur ex eodem fundamento, quia non sunt capaces
ordinis, c. 1. & c. *Veniens*, de Presbytero non baptiza-
to: quanquam Nauarrus n. 205. & Couar. dist. Clem.
1. part. 2. impedimentum hoc inter irregularitates
numerent: loquuntur tamen late, & minus proprie.
Obiici tamen potest, quia ante Baptismum potest
quis esse bigamus, illegitimus & homicida, vnde
communiter quaeri solet, an haec irregularitates per
Baptismum tollantur, quae quaestio supponit eas con-
trahi ante Baptismum. Respondeo, controuersiam
esse de modo loquendi: retinendum vero esse illud,
quem diximus tanquam omnino proprium: ipsa
enim carentia characteris baptismalis non potest
dici irregularitas, cum sit omnimoda incapacitas.
Vnde non baptizatus nunquam fuit comprehen-
sus in regula ordinandorum, seu, vt ita dicam, or-
dinabilem, vt per irregularitatem ab ea regula ex-
cludi potuerit: neque quoad hoc oportet distingue-
re de infideli, vel fideli, aut catechumeno quan-
tumuis iusto: quia semper est plusquam irregularis,
id est, omnino incapax ordinis donec baptizetur.
Deinde certum est, aliquos defectus naturales, vel
morales inueniri in hominibus non baptizatis, qui
bapti-

baptizatos solent reddere irregulares, ut in exemplis positis manifestum est: dico tamē tales defectus in homine non baptizato, quamdiu in eo statu durat, non inducere propriam irregularitatem; tum quia non est subiectum capax, tum etiam, quia illi defectus non habent vim ex se ad inducendam irregularitatem, nisi inveniatur lege ecclesiastica: non iuvantur autem hac lege circa non baptizatum, quia Ecclesia non habet iurisdictionem in non baptizatos, ut eos suis legibus comprehendat, ut disp. 5. huius lib. sect. 1. tetigim⁹. Postquam vero hi baptizantur, in eodem puncto, in quo incipiunt esse subditi Ecclesie, iam sunt capaces irregularitatis; & ideo de illis queri potest, an non obstante baptismo de novo recepto, ex tunc sint irregulares: quod non tam est querere, an baptismus tollat irregularitatem, quam an impediat ne contrahatur: vel potius, an actio, vel indecentia ante Baptismum contracta ita maneat post Baptismum, ut hominem irregularem efficiat: quod infra suo loco disputabimus.

Coroll. 3.
Irregularitas potest in eodem subiecto multiplicari.

Tertio inferitur ex dicta regula, quid dicendum sit de homine quocunque titulo corporis, vel animæ perpetuo impedito a susceptione ordinum, ut sunt perpetuo amentes, monstrofi, ita ut careant organis necessariis ad ordinum ministeria, & similes. Prius enim de tali impedimento statuendum est, an sit contra substantiam ordinum, nec ne: nam, si sit prioris generis, non constituit irregularem, sed incapacem ordinis, & consequenter irregularitatis: si verò sint posterioris ordinis, non obstat, quominus talis homo sit capax irregularitatis: imo, cum tale impedimentum irregularitas quædam sit capacitatem eius supponit.

Secunda regula.

Secunda igitur generalis regula sit, omnem hominem incapacem ordinis, esse etiam incapacem irregularitatis, si in terris habeat superiorem. Hæc regula constat ex eodem principio, quod priuatio, & habitus versantur circa idem. Item, quia iura, per quæ irregularitates feruntur, comprehendunt omnes homines capaces ordinum, in quibus tales defectus reperiuntur, qui eisdem hominibus communes esse possint. Denique hinc fit, ut etiam infantes possint esse irregulares, ut re vera sunt saltem ratione gestatis, eruntque alio titulo, si sint illegitimi: quia sunt capaces ordinum, quantum ad substantiam eorum, iuxta receptam sententiam, quæ ex parte insinuat in c. *Ubi non est compos*, de Temp. ord. & in c. *unicuique*, iuncta Glossa verba, *Discretio*, de Cleric. per saltum promot. & in c. *Pueri*, q. 1. Unde a fortiori adulti omnes viri baptizati sunt capaces irregularitatis, quia de se sunt capaces ordinis, possuntque ab Ecclesia propter iustam causam excludi. Solum potest dubitari, an homo iam irregularis sit capax irregularitatis. Sed de hoc videnda sunt dicta in simili dubio de censurâ; est enim eadem proportionalis ratio: nam sicut excommunicatio, v. g. potest in eodem multiplicari, multiplicata causa, vel secundum speciem, vel secundum numerum, ita etiam irregularitas, ut qui est illegitimus, potest fieri irregularis per homicidium, & qui vnum homicidium commisit, per aliud potest novam irregularitatem contrahere. Quod pro dispensationibus est valde notandum, ut vnum quodque vinculum ita solvatur, sicut contractum est, sicut dicitur in l. *Prout*, §. de Solutionib.

Episcopi, an sint capaces irregularitatis, & quæ lege coprahendatur.

Rursus queri potest de Episcopis, an sint capaces irregularitatis, cum iam non sint capaces alicuius ordinis. Respondetur tamen, absolute esse capaces, ut frequenter ex iure constat, satisque est quod priuatur ordinibus, eo modo quo possunt, ut circa definitionem notauimus. Potest autē hic queri quod de suspensione supra tractauimus, an per generalem legem ferretur irregularitatem comprehendatur

Episcopi, quamvis eorum expressa mentio non fiat, iuxta c. *Quia periculum*, de Sent. ex com. Dicendum verò est, eos comprehendere, quia in d. c. non fit mentio irregularitatis, sed tantum suspensionis, & interditi. Unde, quibus rationibus supra probauimus Episcopos includi in clausula generali quoad excommunicationem, eisdem probari potest comprehendendi quoad irregularitatem. Quod etiam confirmari potest ex c. *verfic. Caueant*, cum similibus, de Sent. exc. in 6. Contra hanc vero resolutionem videtur sentire Maior. lib. 4. de Irregularitate, c. 1. n. 7. ubi sentit decisionem dicti cap. *Quia periculum*, extendi ad suspensionem, quæ per irregularitatem fit, ideoque habere locum in veris Episcopis, non vero in his, qui se fingunt Episcopos, ut Pontificalia exerceant, nam illi sine dubio incurrunt irregularitatem generaliter latam in cap. 1. de Cleric. non ord. ministr. Et hoc posterius certissimum est. Illud tamē prius mihi non probatur, sed verius censeo irregularitates latas in iure generaliter pro omnibus fidelibus, comprehendere Episcopos, quatenus in eis habere potest locum causa irregularitatis: alias ne irregularitas contra homicidas, neque illa, quæ est contra clericum excommunicatum, vel suspensionem ministrantem, nec similes, comprehenderent Episcopos, quod plane falsum est. Rationes etiam superius factæ sufficienter hoc probant.

Addita verò est in prædicta regula exceptio propter Summū Pontificem: nam, licet contingat, verbi gratia homicidium committere, irregularis non fit: quia cū irregularitas sit de iure Pontificio, non potest ipsum Pontificem Summū comprehendere: nam licet possit obligare suis legibus quoad vim directiuam, non vero quoad vim coactiuam, ut supra tactum est: irregularitas autem pertinet ad vim coactiuam legis, ut per se constat. Loquimur enim de propria irregularitate, ut impedimentum canonicum est: naturale enim impedimentum ex infirmitate, vel alia simili causa proueniens obligare poterit ipsum ad se abstinendum, quantum naturalis ratio, supposito diuino iure, dictauerit, iuxta doctrinam D. Tho. 3. par. q. 82. art. 3. Nonnullum vero dubium habet quando irregularitas antecedit electionem, ut si erat illegitimus, aut bigamus, aut homicida, & latebat. Nam, si irregularitas nota esset, posset, & deberet repelli ab electione, quia pro illo statu est indignus, ut ad talem dignitatem suscipiatur, ut late ostendit Maior. libro 2. capit. 4. à principio. Si autem, irregularitate existente occulte eligatur, electio erit valida: imo etiam si esset cognita, & nihilominus Cardinales illum eligerent, etiam peccando, non posset contra illam obici exceptio irregularitatis: ita enim expedit ad commune bonum, & vitanda scissina: & ideo statutum est in cap. *Let*, de Elect. & in cap. *Vbi periculum*, eod. tit. in 4. ubi Speculator & alii materiam late prosequuntur. Unde de vltimis fit, ut ipso facto tollatur ab eo irregularitas propria, quia statim definit ligari iure Pontificio quoad vim coercitiuam, unde, sicut est incapax nouæ irregularitatis, ita etiam antiquæ seu conseruationis eius. An vero non obstante præcedente irregularitate, possit aliquando etiam licite eligi, vel ad hunc effectum possint Cardinales in irregularitate dispensare, dicemus in disp. sequente.

Vltimo ex his regulis possumus colligere, quando per legem ecclesiasticam prohibetur Episcopus sub censura ipso facto incurrenda ne irregularem ordinem, non incurrere talem censuram ordinando sceminam, aut alium simpliciter incapacem characteris ordinis, ut v. g. catechumenum, etiam si alius esset illegitimus, aut bigamus, & c. cum quia talis persona, ut diximus, non est verè irregularis, neque impedimenta eius sunt propriè canonica: tum etiam, quia illa non est vera ordinatio, sed tantū apparens. Nec refert quod illud maius peccatum sit, quàm per-

nam proprie irregularem rite ordinare, quia in legibus penalibus attendenda sunt verba legis. Vnde similiter colligitur, Episcopum in eo casu non incurere censuram ordinando hominem solo diuino iure, aut naturali indignum ordinatione, si impedimentum, quod habet ex vi Pontificij iuris canonici non sit, & sub aliqua specie proprie irregularitatis comprehensum, quia verba legis penalis in proprietate & rigore sumenda sunt iuxta Ecclesiasticum vltim. Et ideo multum expedit non ab utriusque nominibus, ex quorum vltimo pendet intelligentia ecclesiasticarum legum. Licet ergo is, qui ordinatus est, sit criminofus, aut valde ineptus, vel indoctus, si tamen defectus eius ex vi alicuius canonis non inducit propriam irregularitatem, ordinator eius non manebit censuraligatus ex vi talis legis. Quando vero hæc indignitas sit etiam irregularitas, constat ex dicendis de irregularitatibus in particulari.

SECTIO VIII.

Quæ sit verborum forma, per quæ inducitur irregularitas.

Væstio hæc visa est maxime necessaria, quia eius decisionem pendet omnia, quæ de speciebus irregularitatis dicenda sunt. Cum enim dixerimus irregularitatem tantum incurri in casibus à iure expressis, maxime scire expedit, quibus verbis solet in iure irregularitas exprimi, seu quæ verba legis sufficiant, vt intelligamus irregularitatem ibi satis expresse ferri. Et hæc est forma verborum quam inquirimus, non enim de verbis ab homine proferendis, sed de verbis iuris tractamus. Duo ergo in his verbis præcipue consideranda sunt. Primum est, vt significant penam vel impedimentum canonicum ipso facto incurrendum, nulla expectata sententia, etiam declaratoria criminis, quia irregularitas non aliter imponi consuevit vt scilicet. 4. declaratum est. Secundum est, vt verba, quibus tale impedimentum vel pena declaratur, sint ita propria, vt in specie significant hoc impedimentum quatenus ab aliis distinguitur. Ratio est, quia hæc verba id efficiunt quod significant. Item quia sunt verba practica, quæ debent in particulari significare quod intendunt, quia effectio circa particularia versatur. Item quia irregularitas debet esse in iure satis expressa.

Prima vniuersalis regula.

Ex his ergo principiis, quæ certissima sunt, partim ex iure canonico, c. l. qui, de Sent. excomm. in 6. partim ex ipsa naturali ratione, colligi possunt nonnullæ vniuersales regulæ. Prima est: Quoties verba legis non significant penam ipso facto, sed requirunt actionem hominis vt imponatur, in tali lege non est sermo de irregularitate. Paret, quia penalis lex nunquam per se ipsam operatur absque sententia, vel facto hominis, nisi per verba eius sufficienter exprimat: quod maxime verum habet in irregularitate, quam necesse est esse in iure expressam. Hic autem occurrebat statim questio, qualia esse debeant verba legis, vt sufficienter declarent legem, per se ipsam operari. Hoc vero dubium commune est irregularitati cum censuris: & ideo videri possunt, quæ diximus supra disp. 3. sect. 2. Imo & questio communis est omnibus legibus penalibus, quam latissime tractat Tiraquell. in l. Si vnquam, C. de Reuocan. donation. verb. Reuertatur, per totum.

Quia vero vulgaris regula apud Iuristas est, quæd priuatio ferretur per verbum præsentis, aut præteriti, significari per ipsam legem statim ferri: quando vero ferretur per verba futuri, significari penam ferendam, vt late Tiraquellus supra num. 21. & alij Iuristæ in l. Si quis maior, cum Glossa ibi, C. de Trans-

Fr. Suárez tom. 5,

actionibus, & in l. Si quis in tantam, C. Vnde vi, & in cap. Tria, de Penis, & in cap. As si clerici, de Iudiciis, vbi Abb. n. 34. & Dec. n. 35. Addenda hic necessario est limitatio, nisi ex aliis verbis adiunctis satis significetur alius sensus penæ ipso iure lata, vel ferendæ, vt multis exemplis declarauimus in dicto loco de Censuris, & in præsentia materia, verba legis sufficienter significant imponi irregularitatem, si lex dicat, irregularis erit, vel irregulari fiet. Ratio est, quia in ipso nomine irregularitatis includitur aliquid sufficienter determinans verbum illud ad talem significationem. Sic enim agentes de censuris diximus, si cum verbo de futuro adiungatur particula, eo ipso, ex tunc, ipso facto, & similibus, per illam determinari significationem verbi de futuro, vt significet censuram ipso facto incurrendam, & ex tunc futuram, seu duraturam. In præsentia ergo, quamuis non addantur expresse huiusmodi particula, in ipsa voce, & ratione irregularitatis intrinsece includitur. Nam, quia censuræ possunt à iure, & ab homine ferri, ideo verbum de futuro per se sumptum magis significat ferendam, quam latam, si non addatur particula determinans significationem: non enim potest ex sola ratione censuræ determinari. Irregularitas autem solo iure ferretur, & ideo eo ipso quod nominatur in lege, per se ipsam determinat quodcumque verbum etiam de futuro, vt significet sententiam latam, & non tantum ferendam, vt si dicatur, irregularis erit, subintelligitur ex tunc, vel, irregulari fiet, subintelligitur ipso facto, & sic de aliis: quia illæ particulae implicite continentur in ipso nomine irregularitatis, vt declarauimus. Quocirca, quando in lege ponitur expresse irregularitatis nomen, nulla est difficultas intelligendi, quod sententiam latam contineat.

Quia vero Canones, præsertim antiqui, raro videntur nomine irregularitatis, sed per effectus, vel per alias circumlocutiones illam indicant: ideo difficile est discernere, an canon contineat sententiam latam, vel ferendam, quia sæpe tales effectus, & descriptio per illos possunt ad aliquod aliud impedimentum canonicum accommodari. Nihilominus tamen proposita regula, & communis doctrina in hoc seruanda erit, nam si ex cæteris verbis legis non constat satis expresse sermonem esse de irregularitate, & alioqui pena imponitur per verbum futuri, & non præsentis, aut præteriti, signum est ibi non imponi irregularitatem, sed aliquam censuram, vel aliam penam. Probatur, quia tunc ex vi nullius vocis declaratur sufficienter, talem penam ipso iure imponi: ergo signum est non esse irregularitatem. Vt autem per exemplarem magis declaremus, nonnullas formulas canonum proponere oportet, ex quibus aliqui irregularitatem colligunt, mea tamē sententia ex vi verborum illam non continent. Prima est ex cap. Si quis Episcopus, i. quæst. 1. Proprij gradus periculo subiacebit: vbi constat verbum esse de futuro, & effectum illum non minus ad suspensionem, vel depositionem, quam ad irregularitatem posse referri, ideoque de suspensione potius esse intelligendum quod clarius constat ex originali in Concilio Chalcedonensi actione 15. can. 2. vbi ad illam penam præmittitur condicionalis, Si conuictus fuerit, hæc enim conditio ad irregularitatem contrahendam necessaria non est. Secunda est in c. 1. de Ordinatis ab Episcopo. qui renunc. Episcopo. Executionem officij non habebit, quam penam suspensionem esse, nos supra pise. qui ren. interpretati sumus: quia ad carentiam executione officij non plus requiritur, & penali legi non amplius dandum est, quam verba requirant. Circa verbum autem, habebit, licet sit de futuro, quia ibi non significat priuationem rei iam possessæ, sed negationem accipiendæ, ideo carentiam executionis ex tunc futuram significat: vt supra exposuimus.

Tertia est in c. Si quis Episcopi, i. q. 1. Ordinationis ius vltimus non habebunt, vbi ordinationis, vox actiuam, & qui Episcopi, passiuam.

lii

palsi-

Abb. Decret. Limitat.

Exemplum vbi regula dicitur exponitur.

Exemplum vbi Si quis Episcopus, i. quæst. 1. Proprij gradus periculo subiacebit: vbi constat verbum esse de futuro, & effectum illum non minus ad suspensionem, vel depositionem, quam ad irregularitatem posse referri, ideoque de suspensione potius esse intelligendum quod clarius constat ex originali in Concilio Chalcedonensi actione 15. can. 2. vbi ad illam penam præmittitur condicionalis, Si conuictus fuerit, hæc enim conditio ad irregularitatem contrahendam necessaria non est. Secunda est in c. 1. de Ordinatis ab Episcopo. qui renunc. Episcopo. Executionem officij non habebit, quam penam suspensionem esse, nos supra pise. qui ren. interpretati sumus: quia ad carentiam executione officij non plus requiritur, & penali legi non amplius dandum est, quam verba requirant. Circa verbum autem, habebit, licet sit de futuro, quia ibi non significat priuationem rei iam possessæ, sed negationem accipiendæ, ideo carentiam executionis ex tunc futuram significat: vt supra exposuimus.

Ex cap. 1. de ordinatis ab Episcopo. qui renunc. Episcopo. Executionem officij non habebit, quam penam suspensionem esse, nos supra pise. qui ren. interpretati sumus: quia ad carentiam executione officij non plus requiritur, & penali legi non amplius dandum est, quam verba requirant. Circa verbum autem, habebit, licet sit de futuro, quia ibi non significat priuationem rei iam possessæ, sed negationem accipiendæ, ideo carentiam executionis ex tunc futuram significat: vt supra exposuimus.

Ex c. 1. de ordinatis ab Episcopo. qui renunc. Episcopo. Executionem officij non habebit, quam penam suspensionem esse, nos supra pise. qui ren. interpretati sumus: quia ad carentiam executione officij non plus requiritur, & penali legi non amplius dandum est, quam verba requirant. Circa verbum autem, habebit, licet sit de futuro, quia ibi non significat priuationem rei iam possessæ, sed negationem accipiendæ, ideo carentiam executionis ex tunc futuram significat: vt supra exposuimus.

passiuam potest significare: ibi tamen actiue sumitur: loquitur enim Leo Papa de Episcopis, qui ob indignam ordinationem, ordinandi iure priuatur: Vnde ibi non est sermo de irregularitate, sed de suspensione quadam. Neque ibi cogitur verbum illud, *Habebunt*, ita explicare, vt contineat sententiam latam, sed potius ferendam, quia sermo est de Episcopis, qui ante illud crimen ius ordinandi habebant: vnde non carent illo, nisi priuentur per sententiam, quia verbum de futuro non amplius cogit, sicut si diceret, iure ordinandi priuentur. Quarta sumitur ex c. *Quoniam*, d. 48. *Cesset à clero*, & ibidem *Præcipitur abitu* à statu sui cleri. Quas penas inter irregularitates refert Maiolus: mihi tamen videtur in primis ibi non contineri pena ipso iure lata. Primo quia verbum, *Præcipitur abitu*, de futuro est, & manifeste postulat actionem hominis: verbum autem, *Cesset*, ad summum est inchoat: potest enim intelligi, aut quod in actu exercito, vt sic dicam, imperium feratur per ipsammet legem, aut quod imperium ferendum sit per iudicem; tamen ex adiunctis constat in hoc secundo sensu accipi, nam præmittitur, *Si conuictus duobus, vel tribus testibus fuerit*, & subditur, *Cesset à clero*, id est, tali pena afficiatur. Vnde in ipso à Concilio originali Niceno 1. can. 2. clarius dicitur, *Deponendus est*, non est ergo ibi sermo de irregularitate, sed de depositione. Quinta sumi potest ex cap. *Clericus qui*, d. 46. ibi, *ab officio degradetur*, quam etiam Maiolus refert; immerito tamen quia ibi non est sermo de pena lata, sed ferenda, vt tam ex verbo, *Degradetur*, quam ex præcedentibus constat, scilicet, *clericus, qui adulterio, & prodigiis vacare deprehenditur*, scilicet in iudicio: imponitur ergo ibi pena, *Degradationis*, id est, depositionis, vel alicuius suspensionis, nam vox illa secundum antiquum vsum hæc omnia significat, & delicta, de quibus ibi agitur, plane requirunt hanc totam latitudinem. Idemque colligi potest inferius ex ca. 5. eiusdem dist. vbi de clerico maledico dicitur, *Cogatur ad postulandam veniam, si noluerit, degradetur*: neque amplius ad officium absque satisfactione reuocetur, vbi constat degradationem illam non fuisse, qualis nunc fit per exautorizationem, in ordine ad tradendam personam curiæ seculari, sed extendi ad suspensionem.

Vnde colligo, quoties pena in canone ponitur per hoc verbum, *deponatur vel degradetur*, aut raro, aut nunquam esse sermonem de irregularitate. Exempla sunt multa in canonibus Apostolorum, & in ca. *Si quis Episcopus*, d. 83. cuius verba sunt, *Ab officio suspendatur*, & Glossa exponit, *id est deponatur*, & quid sit per interpretationem, eadem est ratio de utroque verbo, nam euidenter significant penam ferendam, & ab irregularitate distinctam. At vero in cap. *Cum illorum*, de Sent. excom. ibi, *A susceptu ordinibus censemus in perpetuum deponendos*, videri potest, per illa verba describi irregularitatem; quia ibi agitur de pena eorum, qui excommunicatione ligati ordines suscipiunt; de quibus ait Pontifex, quod si sint clerici seculares, & scienter ordines susceperint, perpetuo sunt deponendi, non ergo nouam penam imponit, sed executionem tantum ipsius irregularitatis præscribit absque spe dispensationis. Quæ interpretatio est probabilis, iuxta illam vero dicendam est, ibi non imponi penam, sed mandari tantum executionem penæ iam impositæ per canones. Verisimilius autem est, præter irregularitatem, quæ iure ipso incurritur, mandari etiam depositionem perpetuam per iudicem imponi, quando concurrunt omnes circumstantiæ ibi designatæ, scilicet, quod excommunicatio est qualificata (vt sic dicam) id est, reseruata Pontifici, & cum plena cognitione illius, ordines suscipiuntur. Nam de aliis clericis secularibus, qui ex ignorantia iuris, vel facti in eo statu ordinantur, ibi supponitur manere irregulares, & non posse per alium, quam per summum Pontificem dis-

pensari, eis vero non imponitur depositio perpetua: signum est ergo pro prioribus esse aliam penam à iudice imponendam præter irregularitatem. Inferius vero in versu. *Si autem*, dicitur, monachos dicto modo ordinatos manere suspensos ab executione suscepti ordinis, & officii: quæ pena ipso facto imponitur, ideoque credi potest suspensionem ibi latè sumi pro irregularitate. Ego vero existimo esse nouam penam impositam quando concurrunt dictæ circumstantiæ, cuius signum est, quia non solum ab ordine, sed etiam ab officio suspensio imponitur, à quo irregularitas non ita generatim separatur, quia suspensio ab officio, vsum etiam iurisdictionis impedit, quem non impedit irregularitas.

Sexta verborum forma sumi potest ex cap. *Quoniam*, d. 47. dist. ibi. *Deiciatur à clero*, & *alienus existat à clero*, ex quibus priora verba aperte significant depositionem, vt Glossa ibi intellexit, quia & verbum de futuro est, & actionem hominis requirit, & præterea ad imponendam illam penam probatio postulat, vt probant illa verba, *Si quis inuentus fuerit, & c.* Illa autem postrema verba *alienus existat à clero*, videntur magis indicare irregularitatem, tamen reuera non significant distinctam penam: vnde etiam translatio Concilij Niceni can. 18. ita habet, *Abiciatur à clero*, & *alienus ab Ecclesiastico habeatur gradus*, & ita refertur 14. quæst. 4. ca. *Quoniam*, de eadem etiam depositionis pena ab homine imponenda sermo est in cap. *Episcopus*, dist. 41. cum dicitur, *Deiciat ab officio suo*, & in cap. *vtim*, dist. 55. ibi. *Bene*, & *fraternitas tuas fecit*, ab officio eum presbyteri remouetur, & c. Et similia multa facile inueniuntur. Solum est obseruandum, quod licet irregularitas ipso facto incurrat, nihilominus ad officium prælati pertinet efficere, vt irregularitas ab aliquo contracta obseruetur, & executioni mandetur. Vnde sit vt aliquando possint canones de hac executione loqui: oportet tamen vt de tali irregularitate ex aliis iuribus constet: & ideo semper verum est, ex solis verbis de futuro, quæ irregularitatem aperte non exprimunt, sed potius requirunt actum hominis, non satis posse colligi irregularitatem.

Secunda generalis conclusio.

Secundo principaliter dicendum est, quamuis priuatio ordinum ex vi verborum canonis ipso iure feratur, non semper ferri irregularitatem, nisi vel ex verbis expressis, vel ex aliis indicis sufficientibus colligatur. Probatur: quia depositio, vel suspensio perpetua ipso iure lata est pena ab irregularitate distincta, sed hæc solet in iure vocari ordinum priuatio: ergo talis priuatio, etiam ipso iure posita, indifferens est ad irregularitatem, & nonnulla alia impedimenta canonica: ergo, vt significetur irregularitas, necessaria sunt verba, aut indicia specialiora. Quoniam, si verba in proprietate sumpta depositionem, vel suspensionem significant, pro illis penis, vt ab irregularitate distinguatur, sumenda sunt nisi aliud cogat. Immo si sint ambigua, & ex se indifferencia ad irregularitatem, vel suspensionem, & ex aliis circumstantiis litteræ aliud non constet, potius de suspensione, quam de irregularitate interpretanda sunt, tum quia illa est mitior pena, tum etiam, quia irregularitas non incurritur nisi in casibus à iure expressis: non potest autem dici in iure expressum, quod verba adeo ambigua, & generalibus propositum est.

Exemplis rem declaremus. Primum quoad priorem partem sumi potest ex cap. 1. de Homicidio in 6. ibi, *Excommunicationis, & depositionis à dignitate, honore, ordine, officio, & beneficio incurrat sententia ipso facto*: nam ibi non irregularitas fertur, sed depositio. Simile habetur in Extrau. 2. de Simonia. Exemplum vero alterius partis sumi possunt ex ca. *Tengualidum*, c. *Tengualidum*, 11. quæst. 11. quæst. 11. quæst. 11.

4. Ex cap.
quoniam
d. 48.

5. Ex cap.
clericus, qui
d. 46.

6. Corollar.

Cap. Cum
illorum de
Sent. excom.
exponitur.

11. quæst. 3. in verbis illis, *Omni indicamus sacerdotii officio manere penitus alienos*. Quæ verba priuationem sacerdotij significant, & tamen per ea non fertur irregularitas, sed depositionis poena: unde statim subditur, *Prædictis autem depositis, &c.* Aliud exemplum sumi potest ex cap. *Qui semel, dist. 50.* ubi sic habetur, *Qui semel post suam ordinationem in lapsu ceciderit, deinceps iam depositus erit, nullumq; gradum sacerdotij poterit adipisci*. Nam licet verbum illud sit de futuro, tam ex illis particulis adiunctis, *deinceps iam*, videtur determinari ad significandam poenam ipso facto: nam ex vi illarum significatur, extunc, æ tempore commissi criminis fore depositum. Unde aliqui existimant illam esse sufficientem formam latæ irregularitatis, præsertim adiunctis illis vltimis verbis, *nullum gradum sacerdotij poterit adipisci*. Ego vero de propria depositione verba intelligo ut sonant: & valde probabile existimo, ibi non esse depositionem ipso iure latam, sed ferendam cum Turrecremata, & aliis. Quod colligo in primis ex qualitate criminis, pro quo illa poena imponitur, scilicet, *pro quolibet lapsu, carnis* (ut omnes exponunt) post ordinationem, incredibile autem tam grauem poenam fuisse impostam ipso facto pro huiusmodi casu adeo humano, & qui tam frequens esse potest. Vnde in cap. *Presbyter, dist. 82.* sic habetur, *Presbyter si fornicationem fecerit, quanquam secundum canones Apostolorum debeat deponi: tamen, & c.* quam depositionem solum suspensionem quandâ fuisse colligo ex cap. *Hi qui, 15.* quæstione 8. Quod ergo in distinct. cap. *Qui semel, dist. 50.* deinceps fore depositum, ita exponendum est, id est, deinceps deponetur, statim ac de crimine cõlitterit. Vnde quod subditur, *nullum gradum sacerdotij poterit adipisci*, intelligitur post depositionem, seu ex vi illius: atque ita ex vi illius formæ nõ colligitur irregularitas, atq; ad eundem modum exponendum existimo canonem 14. Apostolorum in verbis illis, *Eum non amplius celebrare iubemus*: nam separatio à celebratione, & ratione suspensionis, & ratione irregularitatis conuenire potest: & ideo potius de suspensione illa poena interpretanda est, maxime considerato delicto, pro quo imponebatur, scilicet, propter transitu clericum ab una parochia in aliam sine licentia Episcopi. Imo etiam incertum est, an illa forma verborum contineat poenam ipso facto incurrendam, seu præceptum directe imposuit ipsi delinquenti, ne vltorius ministret, vel tantum absolute præcipiatur, ut ei talis imponatur poena, nam verbum, *iubemus*, absolute sumptum non amplius significat in omni rigore. Vnde alia translatio habet, *Hunc vltorius ministrare non patimur*. Atque ita videtur tacite exponi in Concilio Antiocheno 2. c. 10. Ex his ergo exemplis poterit de aliis similibus iudicium ferri.

De iudiciis quibus colligatur irregularitas in iure lata.

16. Statim vero occurrit inquirendum, quænam sint iudicia, vel circumstantiæ ex quibus sufficienter colligi potest, similem poenam esse irregularitatem, & non aliud impedimentum canonicum: quando irregularitas non proprio nomine ponitur, sed per effectus, vel alia generalia verba. Respondetur, varia signa assignari solere, nõ tamen omnia esse certa. Vnum est, si talis poena auferenda dicatur per dispensationem: nam in hoc irregularitas distinguitur à censuris, quod non per absolutionem sicut illæ, sed per dispensationem tollitur, vt infra dicemus. Sed hoc iudicium non est sufficiens, vt supra tetigi in materia de Suspensione, quia tollitur per dispensationem, licet proprie non conueniat censuris, non tamen est proprium irregularitatis: sed etiam conuenit depositioni tam à iure, quam ab homine latæ, & suspensioni, quæ pna poena est, & ad certum

Fr. Suarez tom. 5.

A tempus, vel perpetuo definite fertur, vt citato loco ostendi.

Secundum iudicium esse potest, si talis priuatio feratur sine culpa, quamuis non sine causa. Nam in primis hoc videtur esse iudicium certum, quod tale impedimentum contrahitur ipso facto, posita tali causa, seu conditione: quia non ponitur vt poena: ergo ad illud contrahendum non requiritur vis coactiua iudicis, aut eius sententia vel iudicium, nisi interdu ex accidenti, si causa sit dubia. Deinde videtur proprium irregularitatis inter omnia canonica impedimenta, quod possit sine culpa, contrahi. Hoc vero iudicium in primis non est adæquatum, quia non omnis irregularitas incurritur sine culpa: Deinde, licet ubi inuenitur regulariter sit vehemens, & fere certum, interdum tamen videtur deficere, quia aliqua suspensio ab executione ordinum potest contrahi sine culpa, vt in propria materia tactum est. Opinor tamen id nunquam contingere in suspensione, quæ est per priuationem vñs ordinis prius legitime obtenti cum libero iure vtendi illo, quia nemo priuatur hoc iure semel acquisito sine culpa seclusa irregularitate. Solum ergo contingit per suspensionem que est per priuationem, vt sic dicam, seu per non collationem talis vñs, simul cum ipso ordine. Vnde hoc non contingit, nisi ipsamet ordinatione, ob aliquem defectum ordinantis, nam ex impotentia dantis, mirum non est, quod alius non recipiat aliquem vñm etiam sine culpa sua. Facta ergo hac exceptione, in reliquis casibus existimo illud iudicium esse optimum, supponendo impedimentum, de quo agitur esse priuationem ordinis, vel vñs eius. Quod ideo assero, quia aliæ inhabilitates Ecclesiasticæ in ordine ad beneficia, vel prælaturas, etiam possunt sine propria culpa contrahi, iuxta c. 1. de Filiis Presbyt. c. In quibusdam de Poenis c. similibus. Propter quod aliqui hæc etiam inhabilitates irregularitates vocant: non sunt vero ex his, de quibus nunc agimus.

Tertium iudicium est, quado per legem ponitur impedimentum ordinibus, quod post peractam Penitentiam manet, argumento textus cum Glossa in cap. *Nisi, verbo, Præter*, de Renuntiatione. Sed hoc commune est censuris. Quæ tamen in hoc differunt, quod per se loquendo, tollendæ sunt post condignam satisfactionem, quod nõ ita est in irregularitate. Sed adhuc manet aliud iudicium commune suspensioni, quæ est poena vindictiua, vel simpliciter, si perpetua sit: vel pro tempore designato, si habuit certum terminum. Determinabitur autem illud iudicium ad irregularitatem, si tale impedimentum commune sit laicis. Ratio est, quia tunc nõ potest esse depositio, aut suspensio, hæc namq; propriæ sunt clericorum: ergo est irregularitas, quia nullum aliud impedimentum fingi potest. Confirmatur ex dictis circa definitionem irregularitatis: nam hoc impedimentum quod extenditur ad laicos, per se ac primario priuat ipsos ordinibus, seu acceptione illorum, quod est proprium irregularitatis. Vnde hoc potissimum est in verbis canonum, considerandum, an directe intendat excludere ab ordinum susceptione: quod si ex verbis non satis expresse constiterit, iudicium infallibile erit, si illa priuatio etiam laicos comprehendat: quod variis exemplis statim cõfirmabimus.

Prius enim interrogare potest aliquis, esto hoc iudicium sit certum, an sit adæquatum: quod est querere, an omnis irregularitas sit communis laicis, vel sit aliqua clericorum propria. Respondeo, si ad formalitatem irregularitatis respiciamus, de se quamlibet irregularitatem esse communem laicis, maxime si sit irregularitas simpliciter & totalis. Si autem respiciamus ad causam irregularitatis, alio modo est ita clericorum propria, vt non possit in laicis inuenire, vt patet in irregularitate, v. g. quæ contrahitur propter violatam excommunicationem per

111

112

executionem ordinis Ecclesiastici: hæc enim causa non potest in homine merelaico reperiri. Et ideo in his irregularitatibus, quæ ob dictam causam sunt propriæ clericorum, aliquando potest esse res magis obscura: an scilicet talis poena sit vera irregularitas, vel tantum suspensio, si nomen irregularitatis in ipso iure non exprimitur. Existimo tamen, regulariter loquendo pro huiusmodi casibus esse sufficienter, & sub proprio nomine expressam in iure irregularitatem. Si alicubi tamen non fuerit res ita clara, consideranda erunt alia verba.

14 Ex dictis colligere possumus nonnullas dicendi
Nonnulla
irregulari-
tatis forma-
la propo-
nuntur.
1
2
Conc. Trid.
3
4
5
Notandum
circa tres
ultimas for-
mulas.
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

A potest ex c. *Miror*, 50. d. ibi. *Sacerdoti priuatus*: quan-
quam enim hoc verbum generale sit, & degradatio-
nem vel depositionem significare possit, tamen ex
circumstantiis, & materia de qua agebatur, scilicet,
de homicidio voluntario, satis determinatur ad si-
gnificandum irregularitatem. In quibus formis ad-
uertere licet, sæpe fieri mentionem solius sacerdo-
tii, ideoque non videri verba sufficientia ad indu-
cendam irregularitatem totalem, quæ includat pri-
uationem inferiorum ordinum. Nihilominus tamē
dicendum est, regulariter per illa verba significari
totalem irregularitatem, vel nomen sacerdotii to-
tum statum clericalem comprehendendo, vel certe
dicenda inferiores ordines ad sacerdotium ordinari;
B & ideo quia sacerdotio remouetur simpliciter, ac
perpetuo, ad alios etiam ordines censetur fieri inha-
bilis, nisi talis sit irregularitas, quæ alios ordines
supponat, & sine crimine contrahatur, ut in superio-
ribus tactum est, & ex dicendis in particulari euiden-
tius constabit. Hunc autem esse sensum dictorum
canonum constat ex dicto cap. *Miror*, ibi. *Sacerdos
priuatus*, & tamen loquitur de homicida: & similiter
loquuntur de bigamo *canones Apostolorum*: & i-
dem reperitur in aliis. Dico autem, regulariter, quia
aliquando est propriæ & in particulari sermo de sa-
cerdotali ordine: quod ex circumstantiis legis col-
legendum erit. E contrario vero cum de irregulari-
bus dicitur, non admittit ad clerum, vel ad Ecclesi-
asticum ministerium; sumendum est clerus proprie
prout per Ecclesiasticos ordines constituitur. Ali-
quando enim comprehenduntur sub cleri nomine
omnes Ecclesiasticæ personæ, in quibus sunt reli-
giosi, etiam si ordinem non habeant: quomodo su-
mitur in cap. *Duo sunt*, 12. quæstione 1. & in cap. *Si
quis suadente*, 27. quæstione 4. proprius vero sumitur
pro solis ministris Ecclesiasticis, soletque formaliter
à monachatu distingui, ut in cap. *Alia*, cum mul-
tis, 16. quæstione 1. Atque in hac proprietate sumitur
in canonibus, quæ illis verbis irregularitatem im-
ponunt.

Vltimo præter dictas formulas numerat alias Ma-
iol. lib. 1. c. 1. de irregularitate, quæ, vel non inueni-
tur, ut quomodo citatur ex c. *De laici*, d. 34. nullum
est enim tale caput in illa dist. 12. autē q. 2. ubi inue-
nitur, nullum habet verbum, quod irregularitatem
indict. Vel non sunt verba iuris canonici, sed Gra-
tiani, ut quæ citantur ex d. 81. post c. 1. vers. *Quilibet*,
ibi. *Ordinari non debet*, quæ ibi non significant irre-
gularitatem, sed obligationem non ordinandi indignos,
Similiaque sunt quæ citantur ex d. 42. in principiis
ibi. *Prohibenda sunt a sacerdotibus, qui ab opere pietatis proban-
tur alieni*. Vel certe talia sunt verba, quæ censuram
potius, vel ad summam poenā Ecclesiasticam in com-
muni significat, ut in c. *Tanta*, d. 86. ibi. *Fixam maledictionem feruimus*. Quæ vero citantur ex c. *Cōsequens*,
d. 88. *A clericaliibus officiis abstinere cogantur*, suspensio-
nem aperte significant, & ferendam potius quam
latā. Sicut etiā illa ex c. *Episcopi*, 12. q. 1. *Communione pri-
uetur*, significant excommunicationem ferendam. Deni-
que addit prædictus autor, sæpe iura canonica uti
hac voce, *Animaduerso*, quæ vox iure civili accipi so-
let, p. poena debita pro capitali crimine: quomodo
videtur accipi in c. *In nonnullis*, de Iudeis, unde respec-
tu clericorum significare dicitur degradationem, post-
quā tradendus est clericus brachio seculari, & citat
Felin. in d. c. *In nonnullis*, & Hostiens in c. *In quibusdam*,
de Poenis, nu. 5. qui nullam mentionem faciunt irre-
gularitatis. Sed Maiol. de suo addidit, vocē illā cōse-
quenter significare irregularitatem: sed formaliter
non sequitur, nisi aliud cōstet, quia degradatio nec
est irregularitas, nec illam secum affert proprie lo-
quendo. De illa ergo voce, *Animaduerso* Ecclesiasti-
ca, recte concludit Felin. supra in fine, cum Domini-
co, esse ambiguum & valde generale, & iuxta ma-
teriam subiectam de illa indicandum esse. Ergo
addo

Secl. I. An aliter quam per dispensationem tollatur. 653

addo magis significare poenam ab homine imponendam, quam à iure latam, & ideo raro ad irregularitatem accommodari.

DISPUTATIO XLI.

De modis quibus tollitur irregularitas, præsertim de dispensatione eius.

NTEQUAM ad particulares irregularitates descendamus necesse est, ut sicut generalem doctrinam, de irregularitate, quantum ad eius institutionem, & effectum tradidimus, ita etiam de modis quibus auferri potest dicamus. Supponimus autem irregularitatem auferri posse, ut constat ex Ecclesiæ usu, & ex eo, quod neque est impotentia simpliciter, neque poena irremissibilis. Quanquam non desint, qui distinctione utantur, dicentes, quandam esse irregularitatem magnam, quæ dispensatur, aliam vero maximam, quæ nunquam dispensatur, ut quod cæcus ordinetur. Sed non est necessaria distinctio, quia si defectus talis sit, ut omnino sit indispensabilis, reuera non est propria irregularitas, sed erit impotentia aliqua, vel impedimentum iure diuino, vel naturali impediens, vel simpliciter, vel digne recipere, vel ministrare ordines. Si vero impedimentum est dispensabile, quod maiorem, vel minorem requirat causam, & quod frequentius, aut rarius dispensetur, non refert, neque variat rationem irregularitatis. Supposito ergo, quamecunque propriam irregularitatem tolli posse saltem per dispensationem, duo à nobis præcipue videnda sunt. Primum an possit aliquando sine dispensatione tolli, & consequenter quæ requirantur ad talem dispensationem, deinde apud quem sit potestas dispensandi in hoc defectu.

SECTIO I.

Verum possit irregularitas aliter quam per dispensationem tolli.

Ratio audit.

Ratio dubitandi esse potest, quia irregularitas est impedimentum de se perpetuum iure canonico introductum: ergo nunquam potest tolli, nisi per dispensationem in iure. In contrarium vero est, quia censura non tollitur per dispensationem, sed per absolutionem, ergo etiam irregularitas, nam videtur esse eadem ratio. Aliunde vero etiam apparet, neque absolutionem, neque dispensationem esse necessariam, vel possibilem quia vel cessat causa irregularitatis, vel non: si cessat, eo ipso tollitur irregularitas sine alia indulgentia superioris, ex regula illa, *Cessante causa, cessat effectus*, quæ in præsentia maxime locum habere videtur. Quia irregularitas fertur præcipue propter indecentiam; hæc autem infertur cessante causa, ergo aufertur etiam irregularitas. Unde è contrario si causa non cessauit, non poterit tolli irregularitas etiam per dispensationem, quia semper manet indecentia: non vi-

Fr. Suarez tom. 5.

detur autem posse per dispensationem fieri, ut cum indecentia licite ordines suscipiantur, vel administrantur.

In hac re communis doctrina est, irregularitatem & per dispensationem, & aliis modis tolli posse. Ita Syluest. verb. *Irregularitas*, in fine, & alij Summistæ eodem verb. Qui præcipue tres modos assignant tollendi irregularitatem, scilicet per baptismum, per religionis ingressum, & per dispensationem. Sed quod ad baptismum attinet, dictum in superioribus est, ante illum nullam esse propriam irregularitatem, & ideo non proprie dici, irregularitatem tolli per baptismum, sed dicendum potius esse, defectum existentem in homine ante baptismum non reddere hominem irregularem post baptismum. Hæc autem regula sub hac generalitate non admittitur ab omnibus: Nam Rich. quodlib. 2. 22. absolutè negat irregularitatem aliquam tolli per baptismum, etiam illam, quæ propter culpam contrahitur, quia irregularitas, inquit, non contrahitur sub ea ratione qua culpa est, sed sub aliqua alia. Alij generaliter admittunt illam regulam, estque consentanea doctrinæ Hieronymi. Epist. 83. ad Oceanum. Alij distinctione utuntur: nam de irregularitate, quæ provenit ex peccato, vel ex sequela peccati, quæ est infamia, asserunt non induci in baptismum propter peccata, quæ præcesserunt. De alia vero irregularitate, quæ sine peccato contrahitur, oppositum docent. Quæ fuit opinio Hostiensis, Ioannis Andreæ, & aliorum, quam videtur sequi Maiol. lib. 1. de Irregular. c. 2. n. 8. reg. 13. Sed tamen Abbas in c. *Caudemius*, nu. 6. de Diuortis, cum aliis, licet admittat primum membrum huius distinctionis, secundum subdistinguendum putat, nam in aliquibus admittitur, ut in illa quæ provenit ex bigamia, iuxta sententiam Ambrosij lib. 3. Epist. 25. & Augustini lib. de Bono coniugali cap. 18. Idemque esse de Irregularitate ex defectu natalium affirmat Syluester supra quæst. 28. Addunt tamen hi doctores, aliquam irregularitatem, quæ sine culpa contrahi solet, ut est illa quæ dicitur ex defectu lenitatis, impediri ratione baptismi. Quod etiam tenet Angelus verb. *Irregularitas*, 2. & Armil. num. 87. Sed hoc loco non possumus particulares quæstiones tractare aut definire. Et ideo neque possumus regulam omnino generalem constituere, nam hæc pendet ex particularibus quæstionibus. Possumus autem cum hac exceptione generaliter dicere: In homine denuo baptizato nullam manere irregularitatem ratione præcedentium actionum, aut conditionum, nisi ubi oppositum sufficienter in iure constiterit. In hoc enim videntur fere continere Doctores citati. Et congrua ratio reddi potest, quia per baptismum denuo regeneratur quis, & efficitur quasi nouus homo: & ideo per se loquendo ac regulariter, omnis macula & indecentia ab eo tollitur, præsertim illa quæ in culpa fundatur. Deinde, omnis irregularitas est de iure positio: omne autem positium ius, generatim loquendo, dirigitur ad baptizatos: ergo non est extendendum ad defectus commissos ante baptismum, nisi id fuerit in iure expressum. Hæc igitur generalis regula contra Richardum obseruanda est. An vero in casu bigamiæ, vel alio admittenda sit exceptio, suo loco dicemus.

De secundo modo ablationis irregularitatis per ingressum religionis.

Circa secundum modum tollendi irregularitatem per ingressum religionis aduertendum est, aliud esse irregularitatem tolli per religionis ingressum ipso facto, & sine alia dispensatione, aliud vero irregularitatem ante religionis ingressum contrariam, per illius ingressum fieri dispensabilem per religionem ipsam seu Prælatos eius. Rursus in utroque casu loqui possumus, aut de iure communi, aut

lil 3

expti-